

ISSN 1331-0569

PROČE 20

JUBILARNI BROJ

Časopis bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja

PROSINAC, 2025.

Godina XX. br. 1. (20.), Split

POČEĆI

Godina XX. br. 1. (20.),
Split, prosinac 2025.

Časopis bogoslova
Franjevačke provincije
Presvetog Otkupitelja

Glavni urednik
fra Mate Šakić

Odgovorni urednik
fra Anđelko Domazet

Uredničko vijeće
fra Mate Šakić, fra Tomislav Kiridžija,
fra Stjepan Raić, fra Silvio Romac

Lektura i korektura
Katarina Batinić, mag. philol. croat.

Fotografije
Arhiv Klerikata, Arhiv Provincije,
Max Grbavac, Boško Čosić, Danijela
Musulin, Iris Mihatov Miočić, Ljudevit
Cikojević, fra Ivan Lovrić

Naslovna
Kip Majke Božje Lurdske,
Crkva Majke Božje Lurdske, Zagreb

Pozadina
Vitraj Hrvatsko kraljevstvo,
Crkva Gospe Velikog Hrvatskog
Krsnog Zavjeta, Knin

Dizajn i grafička priprema
Anja Kovačić

Tisak
Tiskara Kovačić, Omiš

Naklada
800 primjeraka

Adresa uredništva:
„Počeci“
Franjevački klerikat
Put iza nove bolnice 10 c
HR – 21000 Split
Tel.: +385 (0) 21 541 702
e-mail: franjevacpoceci@gmail.com
web: www.franjevci-st.hr
Facebook: Bogoslovi Franjevačke
provincije Presvetog Otkupitelja
Instagram: franjevci_st

Časopis izlazi povremeno.

POČEĆI

Časopis bogoslova Franjevačke provincije
Presvetog Otkupitelja

PAX ET BONUM MIR I DOBRO

UVODNE MISLI

Peregrinantes in spem	7
-----------------------	---

FRANJEVAČKA RIZNICA

Svjedoci nade	10
Pjesma stvorova	13
Krepost ljubavi u životu oca Ante Antića, prema pismima svećenicima	16

IZ DUHOVNIH SPISA O. FRA ANTE ANTIĆA

Posveta života fra Ante Antića za buduće svećenike	24
---	----

RAZGOVOR

Razgovor s generalom Reda fra Massimom Fusarelijem	28
---	----

SJEĆANJE NA MAKARSKU

Sjećanja na Makarsku devedesetih	36
----------------------------------	----

SVIJETLI LIKOVI

Franjevci mučenici iz samostana Majke Božje Lurdske u Zagrebu	44
--	----

IZ ŽIVOTA U KLERIKATU

Odgovitelji, đakoni i bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja	54
Obnova privremenih redovničkih zavjeta <i>Karin</i>	56
Početak nove akademske godine KBF-a Sveučilišta u Splitu <i>Split</i>	58
Proslava svetoga oca Franje <i>Split - Trstenik</i>	60
Đakonsko ređenje <i>Slnj</i>	64
Podjela službi akolita i lektora <i>Split - Trstenik</i>	68
Duhovna obnova - fotogalerija <i>Čista Velika</i>	70
Sveta Nikola - fotogalerija <i>Split - Trstenik</i>	72

Badnja i Božić - fotogalerija <i>Split - Trstenik</i>	74	Obljetnica posvete crkve <i>Šibenik - Šubićevac</i>	127
Blagoslov Samostana - fotogalerija <i>Split - Trstenik</i>	76	Proslava Gospe od Zdravlja <i>Split - Dobri</i>	128
Izlet bogoslova <i>Visovac</i>	78	Proslava Imena Isusova <i>Čvrljevo</i>	130
Proslava Antićeva <i>Split - Trstenik</i>	81	Posjet franjevačkih bogoslova <i>Čista Velika</i>	132
Izlet u Slivno - fotogalerija <i>Slivno</i>	84	Obred primanja i obećanja FRAMA-e Gospe od Zdravlja <i>Split - Dobri</i>	134
Dani autizma - fotogalerija <i>Split - Trstenik</i>	86	Posjet bogoslova <i>Gala - Gljev</i>	136
Veliki tjedan - fotogalerija <i>Split - Trstenik</i>	88	Put križa za mlade Imotske krajine <i>Imotski</i>	138
Vazmeno bdjenje i Uskrs - fotogalerija <i>Split - Trstenik</i>	90	Teologijada <i>Zagreb</i>	140
Izabrana nova uprava Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja <i>Split - Trstenik</i>	92	30. obljetnica FRAMA-e <i>Imotski</i>	142
Svećeničko ređenje <i>Makarska</i>	94	Provincijski susret ministranata <i>Sinj</i>	144
Fra Marko Plejić proslavio mladu misu <i>Solin</i>	98	Početak novicijata <i>Imotski</i>	146
Fra Oliver Marčinković proslavio mladu misu <i>Matulji</i>	101	Nacionalno hodočašće osoba posvećenoga života <i>Knin</i>	148
Fra Valentino Radaš proslavio mladu misu <i>Lišane</i>	104		
Svećani zavjeti <i>Sinj</i>	107		

SVIJET JE NAŠ KLAUSTAR

30 godina FRAMA-e Gospe od Zdravlja na Dobrome <i>Split - Dobri</i>	112
Proslava franjevačkih jubileja <i>Zagreb</i>	114
Crkva Čudotvorne Gospe Sinjske svečano proglašena papinskom manjom bazilikom <i>Sinj</i>	118
U posjetu Župi Hrvace <i>Hrvace</i>	122
Posveta crkve svetog Nikole Tavelića i blagoslov svetojhraništa <i>Vinjani</i>	124

BOŽIĆNE MEDITACIJE

U Zahariji pogledajmo sebe	154
Gospodin je blizu!	155

SVIBANJSKA POBOŽNOST

Nada ne razočarava	158
Marijino bogomajčinstvo u znaku nade	160

SVJEDOČANSTVO

„Tko ti može više dati, sluga ili Gospodar?“	164
--	-----

ODGOJNI ZAVODI

Franjevački poziv	168
-------------------	-----

Ave advocata Croatiae fidelissima

Peregrinantes in spem

Hvaljen Isus i Marija!
 Dragi brate i sestro u Kristu Isusu, otvorenjem vrata milosrđa na bazilici svetoga Petra započela je proslava jubilejske godine u Katoličkoj Crkvi koju je blagopokojni papa Franjo nazvao *godinom Nade*, a čitavu Crkvu označio je imenom *Hodočasnika Nade*. U našoj domovini Hrvatskoj obilježavamo veliki jubilej 1100. godina splitskih crkvenih sabora i uspostave hrvatskoga kraljevstva pod imenom kralja Tomislava kojemu papa Ivan X. piše: „(...) Ijubljenom sinu Tomislavu, kralju Hrvata (...)”

U tvojim rukama nalazi se jubilarni, dva-deseti broj našega bogoslovskog časopisa *Počeci* koji je u svojem malom jubileju na samim počecima jer u njemu su počeci našega franjevačkog hoda, misli, riječi i djela.

Za ovaj naš jubilarni broj prvo izričem hvalu Trojedinomu Bogu čija nas je milost vodila u radu da možemo između korica staviti svaki naš korak i misao, riječ i fotografiju. Hvala i svim prethodnim članovima uredništva časopisa *Počeci* koji su kontinuiranim radom, broj po broj, doveli do ovoga danas. Hvala našim odgojiteljima fra Anđelku Domazetu i fra Ivanu Vuletiću. Hvala svakomu bratu Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja na čelu s o. provincijalom, fra Sinišom Balajićem, koji je do preuzimanja službe provincijalnoga ministra obnašao službu magistra bogoslova te nas očinski pratio tijekom prethodnih triju godina. Želja naše bogoslovске zajednice za njega je da s istim žarom nastavi rad u povjerenoj mu službi provincijalnoga ministra!

Naša franjevačka obitelj diljem svijeta ove godine proslavlja 800. obljetnicu *Pjesme brata Sunca*, poznatu i pod nazivom *Hvalospjev stvorenja*, koju je napisao naš

serafski otac, sveti Franjo. Na obronku Subasija u blizini samostana svetoga Damjana, u dubokoj molitvi i razmatranju, pritisnut očinjom bolesti i ranama Kristovim koje su često krvarile, poslije strašnih noći pojavilo se sunce koje je obasjalo Franjinu kolibu u kojoj je tih dana, na nagovor braće, odmarao. U tome trenutku obuzela ga je radost u srcu i hvalospjev koji se poput psalmistove molbe uzdigao kao kâd pred lice Stvoritelja, kao hvalospjev Tvorcu svemira i svega stvorenoga. Franjin hvalospjev, *Pjesma brata Sunca*, ne prestaje i danas u užurbanosti ulica zanositi kršćanska srca na iskazivanje iste zahvalnosti Stvoritelju kao i Franjo prije 800 godina.

Svojom kršćanskom hvalom Tvorcu svemira podajmo svjedočanstvo pred svijetom koji Boga ne priznaje i od njega bježi. Knjiga o Jobu jednostavno govori: *Ali pitaj zvijeri, i poučit će te; ptice nebeske pitaj, i razjasnit će ti. Gušteri zemlje to će ti protumačit', ribe u moru ispriповjedit će ti. Od stvorenja sviju, koje ne bi znalo da je sve to Božja ruka učinila?! U ruci mu leži život svakog bića i dah životvorni svakog ljudskog tijela* (Job 12,7-10).

Da bismo dali svoje svjedočanstvo kršćanskoga života, prati nas nebrojeno mnoštvo anđela i svetih, a među njima posebno sja ime preslavne Bogorodice Marije pod čiju obranu se naš hrvatski narod vijekom utječe:

Nevjera se od Isusa dijeli,

na puk Božji sipa strijela roj.

Ti nad nama plašt razastri bijeli,

brani, Gospo, brani narod svoj!

fra Mate Šakić, glavni urednik

H V A L I T E I B L A
G O S P O D I N A M O

G O S L I V L J A J T E
G A (S V. F R A N J O)

*Franjevačka
rimnica*

Svjedoci nade

fra Anđelko Domazet

Pripada li „nada“ onim riječima koje su se nagomilale u čekaonici povijesti, riječima koje nikako da ožive u našem pojedinačnom i zajedničkom životu? Je li razumno nadati se? Tu smo riječ previše puta čuli u crkvi ili u politici, od onih koji nisu ni približno dovoljno učinili da se ona vrati. Nije li nada *utopijsko* mjesto, mjesto kojega nema i koje nije od ovoga svijeta? Je li nada *iluzija* koju će život prije ili kasnije razbiti?

Postoje brojni opisi budućnosti kao *distopije bez nade*: filmovi o katastrofama, o kataklizmama, o apokaliptičkim scenarijima. Romani koji opisuju ljudsku destrukciju, dehumanizaciju i degeneraciju društva, posve izokrenute vrednote. Političko nasilje. Globalna nejednakost. Klimatske katastrofe. Banalnost zla i vulgarnost što navire sa svih strana. Nihilističko ozračje. Puno se ljudi izgubilo u očajanju. Nemaju nade i ne mogu pronaći put. Srca milijuna ljudi ispunjena su zdvajanjima, bijesom, mržnjom i očajničkim namjerama.

S druge pak strane, neuništiva *vrлина nade* usađena je u čovjekovu dušu već po činu stvaranja. Nada održava čovjeka na životu, nada budi snagu, briše suze. Nada čini da preživimo i nezamislivo. Nada uvijek pobjeđuje trenutačno iskustvo. Tijekom ljudske povijesti nada je izlazila na vidjelo u ljudskim snovima, vizijama, čežnjama, revolucijama, utopijama, pro-roštvima, umjetničkim djelima. O nadi kao iščekivanju nečega budućega, kao kraljevstvu mira, slobode, pravde, raz-

mišljali su *veliki umovi* čovječanstva: Homer, Platon, Vergilijevo *Zlatno doba*, Thomas More i njegova *Utopija*, Ernst Bloch i *Princip nade* te mnogi drugi.

Nada nije tek neuništiva ljudska vrлина. Ona je za kršćane i *teološka krepost*. Ufanje/nada je poseban dar od Boga, ali i naše zalaganje. Smješta se između očaja (crnog pesimizma) i preuzetnosti (ružičastog optimizma). Na koji način kršćani mogu biti *svjedoci nade* u današnjemu svijetu? Kako se rađa nada koja je karakteristična za Božje kraljevstvo koje je naviještao Isus?

Njemački teolog Jürgen Moltmann, autor knjige *Teologija nade*, na jednome mjestu piše: „Tko se nada Kristu, ne uspijeva se više zadovoljiti danom zbiljom, već počinje zbog nje patiti te joj se suprotstavljati... *Nada čini čovjeka nezadovoljnim* dokle god se ne ispunne sva Božja obećanja“ (str. 27).

Kršćanska nada ima 'dvije noge': jedna je metafizička (i eshatološka), a druga je empirijska (iskustvena). Ako nada, barem povremeno, ne obasja neki mali empirijski komadić zemlje, ona umire. S druge strane, njoj je potrebna metafizička noga ili oslonac kako bi se i u mračnim trenucima, kada nisu vidljive nikakve pozitivne promjene, imalo snage vjerovati Božjim obećanjima (usp. Dorothea Sölle, *Zur Umkehr fähig*, 91-92).

Neki kršćani danas svode nadu na apokaliptični strah od budućnosti. No, kršćanska je eshatologija nešto sasvim drugo: ona uvijek ima pozitivne konotacije i jača povjerenje u Boga. Ona se sastoji u tvrdnji Evanđelja „tko vjeruje, već je spašen“, u smislu da se sadašnjost više ne promatra kao prolazna i bezvrijedna pojava, već kao konkretno mjesto *aktivne nade* za budućnost čovjeka i zemlje.

Kršćanska nada nije pitanje teoretskih uvi-
da ili prognoza. Ona je *kvaliteta djelovanja*.
Bog nas neće zaštititi ako ne budemo odlučno
i ispravno djelovali. U židovskoj mistici (ka-
bali) postoji jedna misao koja glasi: Ne treba
samo čovjek Boga, *i Bog treba čovjeka*. Bogu
trebaju naši odabiri sada i ovdje kako bismo
zajedno stvarali (a ne razarali) „novu zemlju”.
Nitko nam ne može jamčiti da se život kakav
poznajemo ne može urušiti ili nestati u do-
glednoj budućnosti. Nadati se uči tako što
se djeluje, uvjereni da možemo spriječiti
loše scenarije.

Ni kršćanski „apokaliptičari” sa svojim ma-
štarijama o propasti svijeta, kao ni sekularni
„realisti” koji cinično ponavljaju da je svaka

nada uzaludna, nisu na visini vlastite sudbi-
ne zato što ne mogu izići iz *uloge promatra-
ča*. Naprotiv, tko konkretno pomaže ublažiti
ljudske nevolje, ne može biti ciničan ili apo-
kaliptičan.

Istinska je vjera čuvar nade. Zato su vje-
ra i nada dvije sestre blizanke. U Poslanici
Hebrejima govori se da je *vjera sigurnost u*
*ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarno-
sti koje ne vidimo* (usp. Heb 11,1). Sveti Pavao
tvrđi da na kraju „ostaje vjera (grč. *pístis*),
ufanje (nada, *elpís*) i ljubav (milosrđe, *agàpe*)
– to troje” (1 Kor 13,13). U Prvoj Korinćanima
13,7 stoji: *Ljubav se svemu nada!* U nadi se,
smijemo zaključiti, na neki način ljubav i
vjera stapaju u jedno zato što u njoj prebiva

ljubav koja nikada ne odustaje i vjera koja posred noći već nazire svitanje. „Ona nam je kao pouzdano i čvrsto *sidro* duše“ (Heb 6,19).

Vjera u napredak i globalizacija potisnuli su nadu u *vječni život*. No, bez obzora vječnosti, nada je prazna riječ. Nada koja zaslužuje svoje ime uvijek je nada protiv i onkraj smrti. Siguran temelj kršćanske nade jest *Isusovo uskrsnuće*. U njemu čovjek nalazi potvrdu i ostvarenje onoga čemu njegova egzistencija teži i čemu se nada, a to je nada u apsolutnu Božju budućnost, u krajnje ispunjenje naše cjelokupne osobnosti, i duha, i materije. Ispunjenje te nade upisano je u transcendentalne čovjekove dubine (Karl Rahner).

Kršćanska nada nije jednostavno usmjerenje prema onome što dolazi, nego i onome što *ne-dolazi*, *ne-adventu*, onome što se ne

usuđujemo i ne pomišljamo nadati. Ona je dolazak neočekivanoga Boga, poput uskrsnuća. Bog ne ispunja naše želje, nego svoja obećanja (D. Bonhoeffer).

Iz takve nade rađa se *krepost strpljivosti*. Ona je adventska krepost koja nas osposobljuje da se *izložimo* sadašnjem vremenu i odupremo životnim nevoljama. Upravo živeći posred sadašnjosti i ne čekajući neka druga, bolja vremena, preuzimamo odgovornost za svijet u kojemu živimo, postajemo slobodni i otvoreni za mnoštvo puteva kojima Bog vodi svijet prema konačnom, eshatološkom cilju. „A Bog izvor nade, neka vam dadne potpunu radost i mir u vjeri da napredujete u nadi snagom Duha Svetoga“ (Rim 15, 13).

Vjernici se uče nadati u *molitvi*. Molitva usađuje nadu u naše duše. U molitvi se nosimo s najtežim pitanjima koja „ubijaju“ našu nadu. Jer, postoje velika proturječja između Božjih obećanja i stvarnoga stanja svijeta. I to otežava našu nadu. Bog ne olakšava našu vjeru. Vjerovati u Boga znači i patiti „zbog Boga“, patiti zbog njegove otajstvenosti i nedokučivosti u ovome svijetu, osjetiti bolno da nam Bog nedostaje (J. B. Metz). Kao kada se biblijski molitelj posred prijetećih opasnosti obraća Bogu koji je jedina nada: „Samo on je moja hrid i spasenje, utvrda moja: neću se pokolebati“ (Ps 62,3).

Kršćanska nada ne dopušta da se u današnjem svijetu osjećamo „kod kuće“ i ona nas čini „strancima“ u vlastitoj zemlji sve dok je stanje svijeta/društva takvo kakvo jest. Kršćanski se nadati znači svjedočiti Božje obećanje koje se neočekivano obistinilo u Isusu iz Nazareta i u kojemu participira ne samo ljudska nada, nego i ljudsko beznađe. Kršćanin je siguran da njegov Bog tako ljubi svijet i čovjeka da uskrisuje iz svake smrti te da ima smisla zalagati se za život s Bogom kao smisao svih smislova.

Pjesma stvorova

„Sve što god diše Jahvu neka slavi!
Aleluja!” (Ps 150,6)

Zivot svetoga oca Franje obilježen je radikalnim siromaštvom, ljubavlju prema svim stvorenjima i potpunim predanjem Bogu. Franjino življenje evanđelja ostavilo je dubok trag u duhovnosti, ali i u kulturi. Među brojnim tekstovima koji se vežu za Franju jedno posebno mjesto zauzima *Pjesma brata Sunca/Pjesma stvorova* koju je napisao pred kraj svojega ovozemaljskog života. Ove godine obilježava se 800. obljetnica nastanka pjesme, što nam pruža priliku ponovno razmisliti o njezinoj poruci i značenju.

Pjesma stvorova nije samo pjesničko i duhovno djelo, već i dokument jednoga jedinstvenog odnosa prema svijetu, prirodi i Bogu. U njoj sveti Franjo izražava svoju zahvalnost i hvalu Bogu kroz sva stvorenja pokazujući kako čovjek nije odvojen od svijeta, nego je njegov dio, brat među braćom i sestrama u zajednici svega stvorenog.

Pjesma stvorova nastala je između 1224. i 1225. godine, svega godinu ili dvije prije Franjine smrti 1226. To je razdoblje kada je Franjo bio već teško bolestan, gotovo slijep, i trpio mnoge patnje. Upravo u takvome stanju, kada bi se očekivalo da će ga bol i slabost odvući u potištenost, on stvara pjesmu punu radosti, hvale i zahvalnosti.

Najstariji sačuvani primjerci pjesme potvrđuju da je nastala na narodnome jeziku, u obliku talijanskoga dijalekta iz Umbrije. To je značajno jer je Franjo, umjesto latinskoga jezika koji je bio rezerviran za liturgiju i učenje, koristio jezik običnoga puka. Želio je da njegovu pjesmu prihvate i razumiju svi ljudi.

Ako se pitamo zašto ju je Franjo napisao, odgovor možemo naći u njegovoj dubokoj

fra Dino Božinović

duhovnoj povezanosti s Bogom i prirodom. Njegova bolest i sljepoća nisu ga spriječile da u svijetu oko sebe prepoznaje ljepotu i dar Božje ljubavi. Naprotiv, upravo mu je patnja otvorila oči za dublje viđenje stvarnosti: vidio je svijet kao odraz Božje dobrote.

Prema predaji, Franjo je pjesmu počeo pisati nakon što je doživio tešku bolest i osjećaj napuštenosti, ali i nakon što je primio rane Isusa Krista na svojemu tijelu. U tome je stanju shvatio da je cijeli svemir dar, a da sve što postoji – od sunca i mjeseca do vode, vatre i smrti – može i treba biti razlog zahvalnosti i pjesme. Njegovo pero nije pisalo o jadima, nego o hvali.

Za Franju, *Pjesma stvorova* bila je vrhunac njegove duhovne misli i iskustva. Ona je bila izraz njegove radosti, pomirenja i mira u posljednjim trenutcima života. U njoj je našao snagu da se suoči s vlastitim patnjama i blizinom smrti.

Pjesma je, dakle, bila njegov osobni molitveni hvalospjev, ali i dar braći i sestrama – svima koji će nakon njega nastaviti njegov put. Ona je njegov testament u stihu: sve stvoreno, pa i smrt, ne treba gledati kao neprijatelj, nego kao sestru, kao put prema Bogu.

Ako pogledamo stanje u današnjemu svijetu, obilježenom ekološkom krizom, ratovima i otuđenošću čovjeka od prirode, poruka *Pjesme stvorova* djeluje nevjerovatno aktualno. Franjo nas podsjeća da nismo gospodari stvorenoga, nego braća i sestre svim bićima. Priroda nije samo

resurs za iskorištavanje, nego dar koji treba čuvati, a život ima vrijednost čak i u patnji i slabosti jer sve vodi k Bogu, pa čak ni smrt nije kraj, nego prijelaz u vječnost.

Pjesma nas uči zahvalnosti, poniznosti i poštovanju svega što nas okružuje. To su vrijednosti koje su u današnjemu potrošačkom društvu često zaboravljene.

Koja bi bila poruka *Pjesme stvorova*? Što nam Franjo želi poručiti svojom pjesmom? Franjo ne slavi stvorenja sama po sebi, nego Boga kroz njih. Bog je izvor i cilj svega. Sva stvorenja su braća i sestre – sunce, mjesec, voda, vatra, zemlja, pa i smrt. Za Franju čovjek nije iznad prirode, nego dio zajednice stvorenoga, pjesma poziva na sklad i zajedništvo među ljudima i prirodom. Jednostavno, Franjo poziva na mir i pomirenje. I zaključno, Franjo u smrti ne vidi poraz – ona je sestra koja nas vodi u Božji zagrljaj.

Odakle Franji inspiracija za pjesmu? Protrajući Franjin život lako se da zaključiti da je inspiraciju za *Pjesmu stvorova* pronašao na više razina. Prvo što nam nekako upada u oči jesu Sveto pismo i Knjiga Psalama (Ps 148) u kojemu sva stvorenja slave Gospodina. Inspiraciju pronalazi i u vlastitome iskustvu – njegovo siromaštvo, život u prirodi i duboko promatranje svijeta oko sebe bili su mu jednako plodonosni kao i knjige Svetoga pisma. Naravno da je inspiraciju crpio i u svojem duhovnom iskustvu patnje – bolest, sljepoća i stigme nisu ga slomile, nego produbile njegovu vjeru. I na kraju, nekako se da naslutiti da ga je Kristov primjer najviše inspirirao – Franjo je u svemu gledao Krista i pokušavao živjeti njegovim životom. Njegov život bilo je evanđelje.

Kada usporedimo Franjin ideal sa suvremenim društvom, razlike su očite. Franjo je živio u siromaštvu i skromnosti, a mi u obilju i konsumerizmu. On je poštivao prirodu, a mi je često uništavamo i iskorištavamo. On je gledao sve ljude i stvorenja kao braću i sestre, a mi često stvaramo podjele, sukobe i ratove. On

je bio zahvalan i radostan u patnji, a mi često gundamo i u blagostanju.

Unatoč toj udaljenosti, Franjin ideal nije nedostižan. On nije poziv na doslovno oponašanje, nego na preobrazbu srca. Kada bismo barem malo usvojili njegovu zahvalnost, jednostavnost i poštovanje prema životu, naš svijet bio bi mirniji, pravedniji i ljepši.

Pjesma stvorova svetoga oca Franje jedno je od najljepših i najznačajnijih duhovnih djela u povijesti. Napisana je prije osam stoljeća, no ona i danas zrači snagom, svježinom i nadom. Ona je hvalospjev Bogu, pjesma radosti i pomirenja, himna života i ljubavi prema svemu stvorenom.

Franjo je, u svojoj patnji i slabosti, pronašao riječi koje ohrabruju i nas danas. Poručio nam je da smo dio jedne velike obitelji stvorenja, da Bog progovara kroz prirodu i da je život dar, pa i onda kada dolazi kraj. Njegova pjesma uči nas da se radujemo, zahvaljujemo i živimo u miru s Bogom, ljudima i prirodom.

U vremenu kada čovječanstvo trpi posljedice vlastitoga nemara prema planetu i bližnjima, *Pjesma stvorova* zvuči kao poziv na obraćenje, na povratak jednostavnosti i na novi pogled na svijet – pogled pun ljubavi, zahvalnosti i poniznosti.

Zato, i nakon 800 godina, Franjo i njegova pjesma nisu samo dio prošlosti, nego živi izazov i nadahnuće za budućnost.

*„Svevišnji, svemoćni, dobri Gospodine,
Tvoje su hvale, slava, čast i blagoslov svaki...“
Gospodine, daj da živimo poput Franje:
u skladu s tvojim stvorenjem,
u poniznosti prema braći i sestrama,
i u radosti, čak i u trpljenju.
Nauči nas da sunce zovemo bratom,
zemlju sestrom,
a smrt prijateljicom.
Neka naš život postane pjesma –
Tebi pjevana.
Amen.*

Krepost ljubavi u životu oca Ante Antića, prema pismima svećenicima

fra Josip Brandejs

Ljubav je najveća od svih kreposti jer je nazočna u svim drugim dobrim svojstvima. Sve ljudske kreposti dobivaju svoju vrijednost ako u sebi sadrže ljubav i ako su izražaj ljubavi. U redovničkom životu ljubav je način na koji se nasljeduje Isus Krist koji je „čist i siromašan“ – po poslušnosti do smrti na križu – spasio i posvetio ljude. Potaknuti ljubavlju koju Duh Sveti razlijeva u njihovim srcima (usp. Rim 5,5), oni sve više žive u Kristu i njegovu tijelu, Crkvi (usp. Kol 1,24).¹ Za oca Antu Antića može se slobodno reći da je životom održavao ovo nadnaravno otajstvo Božje ljubavi, da je cijelim svojim bićem bio zahvaćen i preobražen ovom božanskom ljubavlju. U njegovu životu ta ljubav izražena je tako da je dao pristanak na Božji poziv, neprestano hraneći tu ljubav u sakramentalnome zajedništvu s Isusom Kristom, u poslušnosti Duhu Svetomu, čisteći je svakodnevnim životnim situacijama, trudeći se čitava života sve ljude ljubiti Kristovom ljubavlju, postajući tako njegovim suradnikom u preobraženju ovoga svijeta na sliku Isusa Krista.² „Ljubav je bogos-

lovna krepost kojom Boga ljubimo iznad svega radi njega samoga, a svoga bližnjega kao same sebe iz ljubavi prema Bogu.“³

Za oca Antu Antića fra Nikola Gabrić svjedoči da je o. magister, kako ga on naziva, mnogo ljubio Boga jer se kreposni život i duhovni napredak ne mogu ni zamisliti bez ljubavi. Ljubav je život i pokretač svega onog što je veliko, uzvišeno i plemenito. Ljubav je nužni uvjet duhovnoga života, forma savršenosti. Krepost toliko vrijedi, toliko je lijepa, prožeta ljubavlju. Ljubav prema Bogu ispunjala je cijeli nutarnji život o. magistra, čitavo srce i čitavu dušu. Ta njegova ljubav zapažala se je i očitovala na poseban način u ljubavi prema Svetootajstvenom Isusu. Isus u svetoj hostiji bio je sva njegova ljubav. Glavna osovina oko koje se kretao njegov život.⁴

Prema postupcima koje je savjetovao otac Ante Antić, srž njegova shvaćanja duhovnoga života jest da se sav duhovni život sastoji u savršenoj ljubavi prema Bogu i bližnjemu jer kad je ljubav u duši, ona dušu potiče na sve kreposti.⁵ Tu srž vidimo u primjeru pisma u kojemu potiče na veće predanje i ljubav Gospodinu želeći pobuditi revnost u radu s darovanim talentima (Mt 25, 15). „Ljubiti Gospodina i Njemu služiti, Njemu

¹ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret „Perfectae Caritatis“ (28. X. 1965.), u: *Drugi vatikanski koncil. Dokumenti*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1972., 5.

² Usp. Mirko Kemiveš, Vjera, ufanje i ljubav u posvećenom životu kod fra Ante Antića, Vladimir Ante Tadić (ur.), *Posvećeni život i Sluga Božji o. fra Ante Antić*, Vicepostulatura o. fra Ante Antića, Zagreb, 1996., 208.-209.

³ Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam Katoličke Crkve*, Nav. dj., br. 1822.

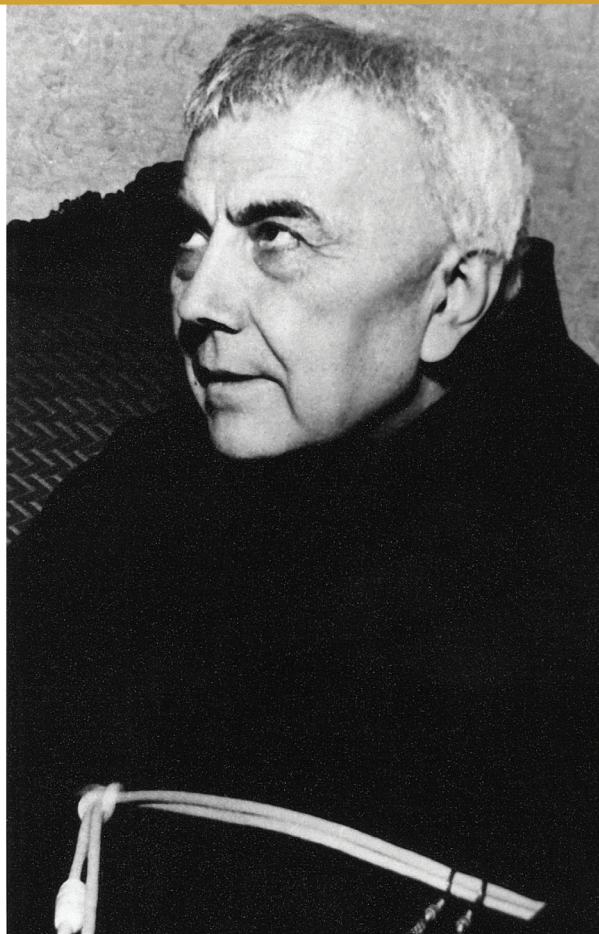
⁴ Usp. Nikola Gabrić, *Moj magister – Kreposni život i postupci o. Ante Antića*, Vicepostulatura o. fra Ante Antića, Zagreb, 24.

⁵ Usp. Vicko Kapetanović, *Kristu suobličen – život i vrline fra Ante Antića*, Split – Zagreb, Katolički bogoslovni fakultet, Vicepostulatura o. fra Ante Antića, 2004., 210.

samo pripadati svom dušom, svim srcem, svom pameću i svom snagom svojom – eto ideala Vašega intimnoga duhovnog života.”⁶

Otac Ante Antić pokušavao je u vlastitome životu ostvariti Pavlov nauk o „Ljubavi kao svezi savršenstva” (Kol 3,14), dajući tako uvjerljivost vlastitomu govoru i životu, navodeći važnost predanja Gospodinu bez mjere, ljubeći ga u svojim dužnostima, jednostavnosti života. Pišući pismo fra Stanku Aniću Miliću 1960. godine, nakon što je položio svečane redovničke zavjete, potiče na ljubav koja ima snagu suobličenja Kristu⁷: „Sinko moj, moli i uzdaj se! Ljubi Gospodina i predaj mu se. [...] Tvoj put mora biti ljubav i to ljubav jednostavna, velikodušna, cjelovita, koja ne poznaje, ne trpi podvojenosti, rastavljenosti, polovičnosti.”⁸

Iz života u vjeri u kojemu se osoba poistovjećuje s Kristom naviru ljubav i molitva: „Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist. A što sada živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega koji me ljubio i predao samoga sebe za mene” (Gal 2,20). Istinski je odgovor duše na takvu ljubav samo jedan, želja za sjedinjenjem s Ljubljenim i potpuni

nestanak u Ljubljenome.⁹ Otac Ante Antić svojega učenika potiče na svetost, želeći ga prisjetiti na nekadašnju revnost te naglašava opasnost polovičnosti: „Dakle, odluka neka bude: vas biti Isusov po Mariji, vas se sjediniti s Njim i biti jedno s Njime.”¹⁰

⁶ Piše fra Karlu Baliću 1959. godine: „Iskoristiti sve svoje umne, moralne i fizičke snage u širenju i proslavljenju kraljevstva Božjega i slave, veličine Marijine, eto programa Vašeg svetoga rada. Služite s ljubavlju i predanjem svojoj majci Crkvi, svome Redu, neumrlim dušama – eto Vaše svakidašnjice, koju ispunja Isus, Marija, Crkva, duše.”; Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov – Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 165.

⁷ Usp. Frano Doljanin, *Franjevci Provincije Presvetog Otkupitelja 1735. – 2023., Životopisi i službe*, Omiš, 2024., 25.

⁸ „Kad je ljubav naša svoj adekvatni objekt – dragoga Boga, u Njemu je sve našla, od Njega sve dobiva, prima i nema mjere, nema granica, nema kraja željama, težnjama, smjernicama, sve dok ne postigne u punini, u savršenosti svoje Dobro, svoga Gospodina – sve svoje. Što moraš raditi da upoznaš Gospodina, da Ga jedino jednostavno ljubiš, imaš, posjeduješ? Ljubi Ga u dužnostima, traži Ga u dužnostima, gledaj Ga u dužnostima, trpi za Nj u dužnostima i nastoj Mu se sviditi, dopasti, ugoditi, postati Mu sličan u dužnostima. Neka se na Tebi vidi, odsijeva Njegova ljubav, Njegova dobrota, Njegova moć, Njegova svetost u Tvojim dužnostima. [...] Kakva će Tvoja ljubav ili bolje cijeli Tvoj duhovni život treba biti? Sama jednostavnost! U Tebi ne smije ništa biti što Te usmjeruje drugamo nego Tvojoj jedinjoj i pravoj ljubavi – Gospodinu. Ti si sav jedino Njegov, a On je Tvoj.”; Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov – Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 194.

⁹ Usp. Vicko Kapetanović, Nav. dj., 210.

¹⁰ Piše fra Nikoli Gabriću u prosincu 1939. godine: „Isus, Njegova ljubav, volja, za Te su pravila, kojih se imaš držati i ravhati. U raznim momentima zaboravljaš svojih duhovnih odluka, zasada i postupas kao da ništa nisi odlučio ili polovično obaviš. Još narav i naglost pretječu milost. Još male lisice kvare najbolje sjeme koje Duh Sveti sije u duši. [...] Pomisli kako Isus zaslužuje svu ljubav i traži potpunu vjernost i savršenu službu. Pomisli kako su neprijatelji Božji lukaviji i bjesne protivu Gospodina, protiv svete Crkve, zavađajući duše i trjućući srca i pameti ljudi. Zar da mi ne ustanemo i ne zapalimo se svetom vatrom gorljive ljubavi za Gospodina, za svetu Crkvu i za spas bližnjega? Sve ćemo ovo najbolje izvesti savršenim duhovnim životom.”; Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov – Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 105.

Iz pisama oca Ante Antića vidimo kako je svjestan svoje ljudske nemoći, a isto tako je svjestan Boga koji mu daje snagu. Uvijek je zahvalan, diveći se Božjoj snazi i dobroti, kad se proslavlja po njegovoj slabosti, obasipljući ga tolikim dobročinstvima i milostima. Uronjen u duboke tajne Božje ljubavi, on crpi snagu za život svetosti, predan sav Božjoj volji, ponizno, u ljubavi, vrši svoje poslanje.¹¹

Otac Ante Antić u svojem rukopisu *Bog moj i sve moje* iz 1932./33. godine otvara srce i prikazuje izraze zahvalnosti Bogu za ljubav i dobrotu kojom ga obasiplje: „Bog me je ljubio od vijeka i vodio me u mome životu kao Dobri Pastir čuvajući me i bdijući na svim stazama moga života. Neprestano Mu imam zahvaljivati i blagoslivljati Njegovu očinsku dobrotu, ljubav i milosrđe. Moja je najveća dužnost da mu vjerno služim i odgovorim svetoj Njegovoj volji.“¹² U istome spisu on slavi Boga diveći se njegovoj dobroti, milosrđu, ljubavi, strpljivosti i očinskoj skrbi koju ima prema njemu. Otac Ante navodi da mu Bog daje spoznati i osjetiti kakav mora biti i što od njega traži, ali ističe: „Još sam vrlo daleko, daleko od onoga kakav imam biti i traži me moj dobri Isus. On u mojoj duši neprestano govori, zove, potiče da budem drugi, da On u meni živi.“¹³

Otac Ante Antić bio je svećenik i redovnik koji je žedao za Bogom, poput Gospodina Isusa Krista želio je svoj život položiti za svoje prijatelje jer od te ljubavi nema veće (usp. Iv 15,30). Želio je oduševiti ljude i povesti ih putem svetosti, putem savršenosti, ali, duboko svjestan svoje nemoći, sav se oslanja na Boga. Uronjen u tajnu Božjega života, potpuno je sjedinjen s Isusom u Presvetoj Euharistiji, moleći svjetlo za svoje svećeničko poslanje, stavljajući sebe i one koje mu je Gospodin povjerio pred lice Presvetoga

Trojstva.¹⁴ Iznenadujuća je ponekad oštrina pitanja koje upućuje svojim učenicima želeći ražariti želju za svetošću, dajući konkretne savjete, vodeći se Evanđeljem: „Što koristi čovjeku, da cijeli svijet dobije, a dušu izgubi?“ (Mt 16, 26). U jednome od pisama piše: „Znam, Ti ćeš se spasiti, ali mi moramo nastojati steći onaj stupanj ljubavi, slave, koji nam je dragi Bog odredio dati.“¹⁵

Svetost je savršenstvo u ljubavi, neprestan rast Božje ljubavi u nama, a umanjivanje svojega „ja“, pobjeđivanje svih zlih sklonosti i grijeha. Otac Ante Antić iz ljubavi prema Bogu naglašavao je važnost borbe protiv grijeha, da Boga ne uvrijedi, nego mu uzvрати ljubavlju na ljubav u svim situacijama i trenucima. Ono što piše fra Nikoli Gabriću pravi je sažetak duhovnoga boja u kojemu ga potiče da očisti dušu od neurednosti jer ne radi ozbiljno oko svojega usavršavanja, ne dopušta da ga Gospodin cijeloga zahvati.¹⁶

Savršena ljubav jest bezuvjetna, ne traži ništa zauzvrat, nikakvu korist, ugodu,

¹⁴ Usp. Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov – Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 31.

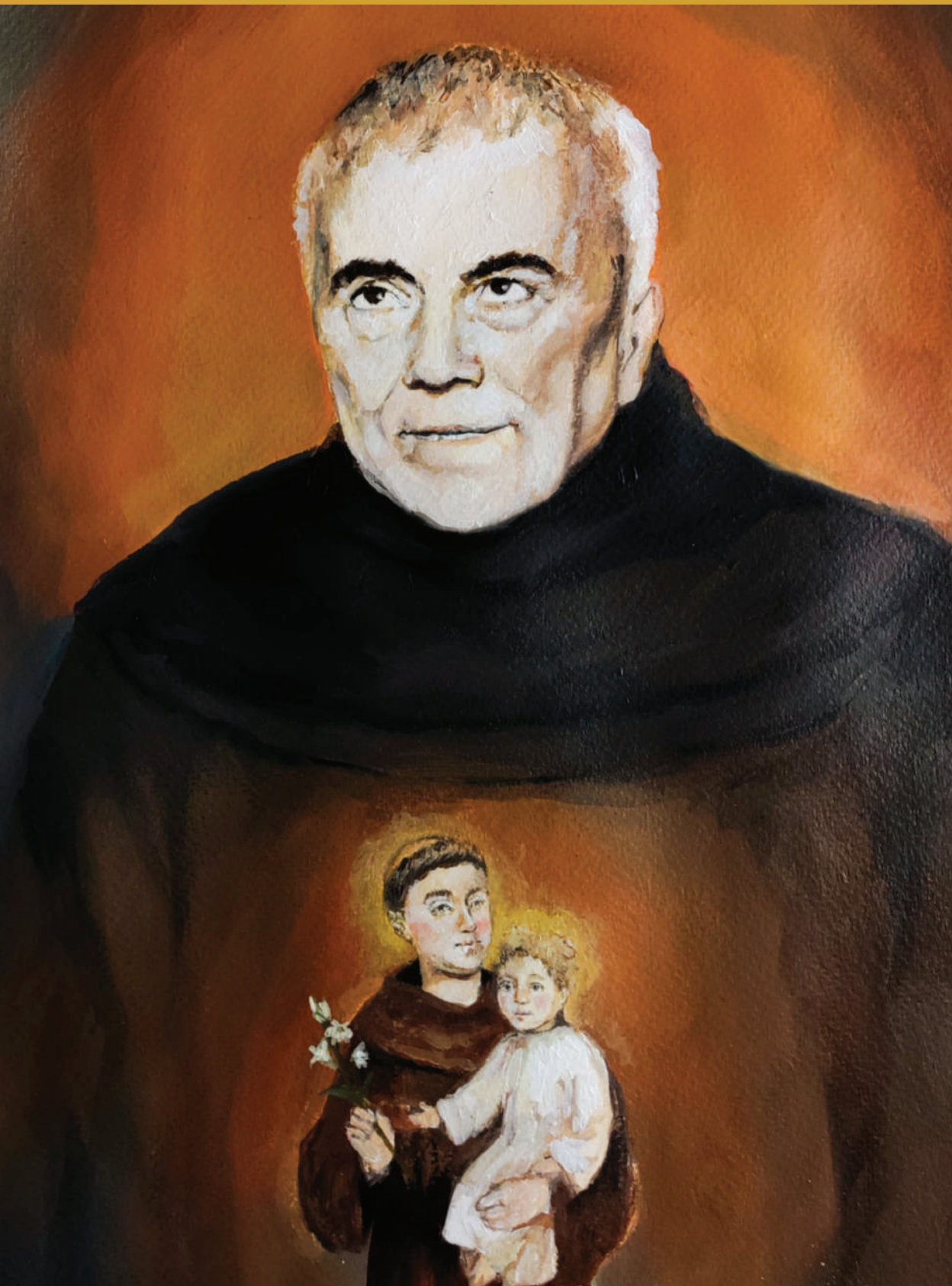
¹⁵ Pismo svećeniku fra Anti Jadrijeviću iz ožujka 1947. godine, u kojemu mu daje konkretne savjete za korizmene duhovne vježbe: „Molim Te u Gospodinu, ne zapusti svoj duhovni napredak. Sjeti se vazda one Gospodnje: Da ga dobijemo moramo se truditi, svojski raditi, vjerno sudjelovati s milošću, trgovati talentima, zaboravljati sve dosadašnje i svim silama poraditi da stečemo vijenac neumrle slave, rastemo u punini mjere Kristove, da dobijemo, da Mu budemo slični. Promisli, da li si onakav kakova Te Gospodin hoće, zove, traži? Živiš li vas za Nj? Jesi li vas u Njemu, u Njegovoj svetloj ljubavi? Trudiš li se da Mu postaneš sličan? Izgaraš li svetom vatrom ljubavi za Njegovu slavu, spas duša, vršenje svetih Pravila? Trpiš li drago voljno s Njime i za Nj? Troiš li se u promicanju Njegove ljubavi među dušama, braćom? Ljubiš li svu braću bez razlike ljubavlju Kristovom? Kakav si u nošenju svog križa? Ljubiš li posebno Presveti Sakrament, Nebesku Majku? Promičeš li Njihovu ljubav, čast, slavu? Jesi li vas Njihov? Evo Ti upita po kojima se možeš kroz ove velike dane ispitati i duhovno obnoviti“; Isto. 171.

¹⁶ „Isus od Tebe traži žrtvu i Ti si Mu se predao, ali znaj da u Tebi živi cijeli svijet sa svojom trostrukom požudom i to Ti nisi svladao. Nisi očistio dušu, srce od neurednosti koja u Tebi sakrta živi i krije se. Dok si Gospodinu dao sebe kao žrtvu, sebi si pridržao samoljublje, taštinu, ponos, neko tajno zadovoljstvo sebe i svoje volje. Gospodin koji ispituje srce i bubrege vidi u Tebi sve što Mu se ne sviđa. On Te je na sve upozoravao posredno i neposredno, a Ti ozbiljno ne radiš oko svoga usavršavanja, oko čišćenja svoje žrtve, da je jednom vatra Božje ljubavi svu preuzme i sažge na ugodni miris Kristov – Presvetom Trojstvu.“; Isto. 93.

¹¹ Usp. Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov – Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 30.

¹² Marija Asumpta Strukar, *Milosrđa djelatelj*, Nav. dj., 63.

¹³ Isto. 64.

zahvalnost, vođena je jedino činjenjem dobra Ljubljenu. Ona je potpuno predanje volji Božjoj, u sjedinjenju s Bogom, za čime je otac Ante Antić neprestance žudio. Vršeci Kristovu zapovijed ljubavi, sve više je u njemu rasla želja da i druge o njoj poučava držeći, prema Kristovoj pouci, da upravo na taj način ispunjava potpunije Božji poziv.¹⁷ Potiče svojega učenika na predanje Gospodinu, iskorištavajući i kratke trenutke među obavezama u danu, združujući se tako s Gospodinom, poklanjajući mu svoje srce, uzdajući se u njega, prikazujući svoje borbe i trpljenja njegovoj svetoj mucu.¹⁸

Krist je na križ ponio sve breme našega zla te oduzeo „grieh svijeta“ (Iv 1, 29) kojemu je bolest posljedica. Isus je svojom mukom i smrću na križu dao patnji novi smisao: patnja nas već sada može suobličavati njemu i sjedinjavati s njegovom otkupiteljskom mukom. Krist poziva svoje učenike da idu za njim uzimajući na sebe svoj križ (Mt 10,38). Slijedeći ga, drugim su očima počeli gledati bolest i bolesnike.¹⁹

Prihvaćati križ i nositi ga kao dar milosrdne ljubavi oslobađa čovjeka, daje mu krila i ispunjava ga radošću i srećom. Bez sumnje, sveti su bili najsretniji ljudi, ali nijedan nije oskudijevao križevima. Antićeva škola križa nije odisala melankolijom nego povjerenjem

u Boga i vedrinom djeteta Božjeg.²⁰ U pismima oca Ante Antića osobama koje su pogođene teškim križevima vidljivo je da je otac gledao križ kao priliku za posvećenje, izvršavanje zadovoljštine za svoje grijehe, ali i kao dar iz Božje ruke u duhu ljubavi, u prilici za sjedinjenje Kristovoj žrtvi.²¹

Propeta Ljubav, kako je otac Ante Antić nazivao Krista, bila je njegov životni put i taj je put savjetovao osobama koje su mu se duhovno povjeravale. Njegove su se duhovne upute sastojale u tome da sve treba vršiti iz ljubavi, sve trpjeti iz ljubavi i sebe se odricati iz ljubavi.²²

U pismu koje otac Ante Antić piše fra Stanku Petrovu 1942. godine, on nabraja sredstva za posvećenje iz kojih se zrcali ljubav prema Gospodinu. Naglašava važnost prihvaćanja Božje volje s kojom stječemo zasluge za nebo, predanje Gospodinu na duhovnome putu koji neće dopustiti da propadnemo jer se on nalazi u lađicama naših života. Bez obzira u kojim se životnim situacijama nalazili, najvažnije je sve njemu podložiti, slušajući kucanje njegova božanskog srca, jer Gospodin je s razlogom pripustio i bol kao sredstvo posvećenja i sjedinjenja s njegovom presvetom mukom.²³

¹⁷ Usp. Vicko Kapetanović, Nav. dj., 265.

¹⁸ Piše fra Petru Čapkunu u veljači 1935. godine: „Ja opet ponavljam: nisam Ti ništa pisao što ne bi mogao izvršiti. [...] Kad god osjetiš u sebi da Te milost zove, nastoj se odazvati i barem kratko sabrati i s Gospodinom ostati. Ovakvih momenata imat ćeš sigurno preko dana. Češće se združi s Gospodinom, pokloni Mu svu ljubav, srce, vrijeme, sve svoje i uzdaj se u Njegovu dobrotu, ljubav, Srce, Milosrđe, Rane, Euharistiju. Štoga pretpriši od bližnjega, ne tuži se, muči i prikaži Isusu, da Te učini dionikom svoje svete Muke. Ne govori o sebi, ne ispravljaš se, već pripusti sve Gospodinu. [...] Čestim činima odricanja u malim, svagdanim prigodama obrađuj Božansko Srce. U svemu traži ljubav i volju Božju!"; Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov - Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 64.

¹⁹ Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam Katoličke Crkve*, Nav. dj., br. 1505. - 1506.

²⁰ Usp. Mariangela Žigrić, *Križ - put prema savršenoj ljubavi*, Vladimir Ante Tadić (ur.), *Posvećeni život i Sluga Božji o. fra Ante Antić*, Vicepostulatura o. fra Ante Antića, Zagreb, 1996., 144.

²¹ Piše fra Nikoli Gabriću u veljači 1940. godine: „Primio sam vijest o Tvom zdravstvenom stanju. Žao mi je, ali treba da se kao prava djeca podložimo svetoj volji Božjoj. Ti sam znaš da Te je Gospodin vazda vodio putem križa, a sada je već vrijeme Kalvarije. Tu Te On hoće da Mu se predaš kao žrtva s Njime. Primi svoju bolest iz ruke Božje u duhu ljubavi i sjedinjenja potpuno sa svetom voljom Božjom. Primi je kao zadovoljštinu za svoje grijehe zajedno s mukom Isusovom i bolima presvete Majke. Očisti dušu i srce u svetoj ispovijedi i potpuno se daj u svetu volju Božju. Kako Bog hoće, što On hoće, dokle On hoće - sve daj, sve žrtvuj, svega se odreci da Tvoj dar i žrtva bude savršena i Bogu ugodna!"; Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov - Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 128.

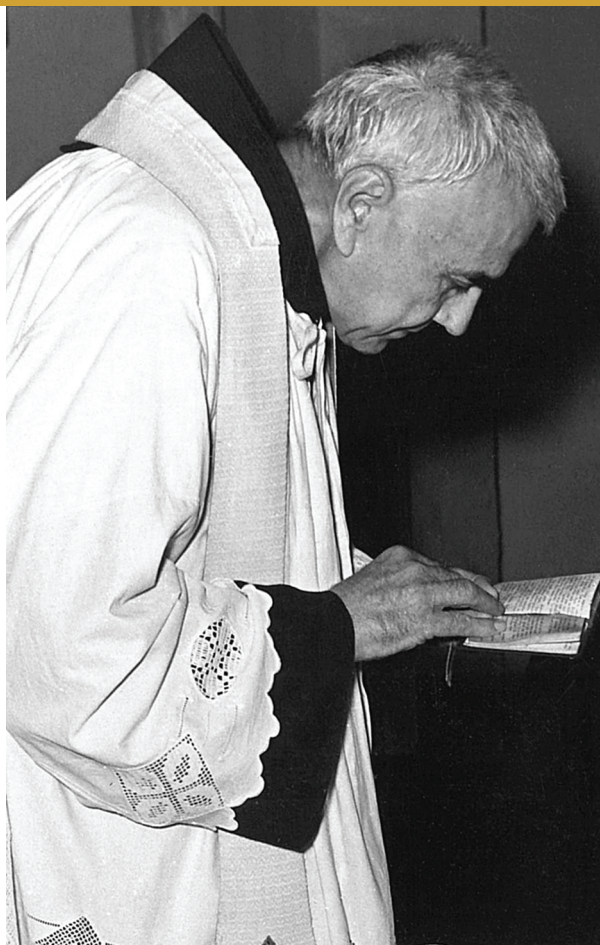
²² Usp. Vicko Kapetanović, Nav. dj., 210. - 211.

²³ Marija Asumpta Strukar, *Svećenik sam Kristov - Izbor iz pisama svećenicima*, Nav. dj., 156.

Iz *Naputaka i duhovnih savjeta pobožnoj duši koja želi biti žrtva ljubavi Isusove oca Ante Antića* ističe se uputa: „Od svih kreposti najveća je ljubav, Ona je veza savršenstva, kaže apostol Pavao. Od nje dobivaju sve kreposti vrijednost i cijenu. Zato se u njoj najviše vježbaj. Sve radi iz ljubavi: trpi, podnašaj, bori se, obavlaj svoje dužnosti iz ljubavi. Silna je riječ ljubav. Ona je iz Boga izišla i teži da u Njemu otpočine i svrši. Bog je samo ljubav. Isus je iz ljubavi došao i svetu ljubav donio, da se raspali u srcima.”²⁴

Iz ovoga dijela rada o bogoslovnoj kreposti ljubavi, prema pismima oca Ante Antića, vidimo da je cijeli njegov život odisao ljubavlju prema Gospodinu i prema svojim bližnjima. Sveti Ivan kaže: „Bog je ljubav” (1 Iv 4, 8.16). Sam Božji bitak jest ljubav. Kada je u punini vremena poslao svojega jedinog Sina i Duha ljubavi, Bog je otkrio svoju najnutarniju tajnu: On je sam vječna razmjena ljubavi, Otac, Sin i Duh Sveti, i nas je odredio da imamo udjela u toj ljubavi.²⁵

Novost Novoga zavjeta ne sastoji se u idejama, već u samome Kristovom liku koji pojmovima daje tjelesni oblik „realizam je to bez presedana”. To Božje djelovanje poprima sada dramatični oblik u činjenici da se u Isusu Kristu sam Bog daje u potragu za izgubljenom ovcom, izgubljenim čovječstvom koje pati. Njegova je smrt na križu vrhunac onoga okretanja Boga protiv samoga sebe u kojemu se on predaje da bi ponovno pridigao paloga čovjeka. Ljubav je to u svojem najradikalnijem obliku – „Bog je ljubav” (1 Iv 4,8). U razmatranju spomenutoga otkrivamo put kojim se naši kršćanski životi moraju kretati.²⁶ U Novome zavjetu, poglavito u poslanicama

sv. Pavla, jasno stoji da se „mudrost ovoga svijeta” suprotstavlja mudrosti koju je Bog očitovao u Isusu Kristu. Dubina objavljene mudrosti nadilazi uobičajene granice naših razmišljanja jer je ona ne mogu prikladno izraziti. Ljudski razum ne može isprazniti otajstvo ljubavi koje predstavlja križ, dok, naprotiv, taj isti križ ljudskomu razumu može pružiti posljednji odgovor koji on zahtijeva.²⁷

Prema pismima u kojima je jasnije izražena bogoslovna krepost ljubavi možemo nazrijeti da je otac Ante Antić iz dara ljubavi prema Bogu ljubio i svoje bližnje želeći se molitvom i služenjem bližnjima što više približiti i suobličiti se Kristu.

²⁴ Marija Asumpta Strukar, *Milosrđa djelitelj*, Nav. dj., 101.

²⁵ Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam Katoličke Crkve*, Nav. dj., br.221.

²⁶ Usp. Isto, 12.,

²⁷ Usp. IVAN PAVAO II., „*Fides et ratio – Vjera i razum*”, br. 23.

An aerial photograph of a lush green forest. On the left, a small building with a red-tiled roof and a grey roof is visible. A path leads from the building through the forest towards a turquoise lake on the right. The text is written in a white, elegant script font across the lower part of the image.

*12 duhovnih spisa
o. fra Ante Antića*

Posveta života fra Ante Antića za buduće svećenike

16. 10. 1926., subota

„Na čast Presvetog Trojstva, na veću slavu Blažene Djevice Marije Majke Božje i Majke naše predajem i posvećujem vas moj slabi život u Presvetom Srcu Blažene Majke pod Njezinim vodstvom, s Njezinom pomoću i zaštitom, sjedinjen s Njom, premda nevrijedan, za duhovni napredak povjerene mi braće klerika.

O Vječni Bože Oče, Sine i Duše Sveti, dostoj se primiti u Presvetomu Srcu Neoskvrnjene Blažene Majke sav moj nevrijedni život: svete Mise, sveto oficije, svete molitve, vršenje dužnosti, dobra djela, trpljenje, odricanje, kušnje i sve poteškoće – sve to sjedinjujući s presvetim životom Blažene moje Kraljice, svih Svetih, sjedinjen s Presvetim Srcem Isusovim, Njegovim Upućenjem, Križem i svetim životom.

Neka bude za savršeni napredak povjerene mi braće. Sve ti ovo obećajem, milosrdni Bože, kao žrtvu Tvojoj milosrdnoj ljubavi, da im dadeš, Oče Nebeski, svoju svetu ljubav, Vječni Sine, svoj sveti duh, Duše Sveti, svoju svetu mudrost i sedmerostruke darove svoje, da budu puni ljubavi Očeve, mudrosti Sina, dobrote Duha Svetoga.

Neka budu redovnici po primjeru sv. Oca Frane, apostoli Svete Crkve po primjeru Petra i Pavla, vjerna djeca Marijina po primjeru sv. Ivana. Primi, Bože moj, život moj sa životom Isusa, Marije i svih Svetih osobito svetog oca Frane, Ante,

Klare, svetaca našega svetog Reda, svetih odvjetnika, Tvoje zaručnice sv. Terezije od Maloga Isusa, da im dadeš obilni Tvoj sveti život.

Bože moj, Bože ljubavi, dobrote i milosrda, vas Ti se žrtvujem i predajem za Njih savršenom ljubavi Božanskog Učitelja na Križu i Presvete moje Majke ispod Križa. Obećajem, Bože moj, da ću ih voditi putem naših svetih dužnosti: Regule, Konstitucija, Ordinacija i odredaba starješina. U njima ću, uz Tvoju milost i pomoć unapređivati duhovni život primjerom svojim i riječju. Bože moj, daj mi veliku jakost, promijeni mi srce, rasvijetli pamet, ojači volju i sjedini me u Božanskoj Majci mojoj s Tobom.

Čuvat ću ih kao zjenicu oka, jer ih ljubiš, jer si ih izabrao. Daj, da ovo ispunim. Povećat ću svoja odricanja, nastojanja i mrtvenja za njih. Pomози mi ovo izvesti radi Tvoje svete slave i njihova spasa i svih onih koje će oni voditi, upravljati i služiti.

O Majko, smiluj se meni i čuvaj me u Srcu svome! Ti sve predaj Vječnom Ocu. U Tvoje svete ruke sve mećem. Sveti oče Frano i Svi Sveti, smilujte se meni. Sv. Tereza Velika i sv. Tereza od Malog Isusa, pomozite mi u ovom poslu spasenja moje braće. Anđeli sveti, budite sa mnom protiv neprijatelja braće moje” (AS I, 2).

Fra Ante Antić

Razgovori

Razgovor s generalom Reda fra Massimom Fusarellijem

*Razgovarao: fra Mate Šakić
S talijanskoga preveo: fra Ivica Jurić*

Velika nam je čast, u vrijeme velikoga franjevačkog Jubileja, ujedno i Jubileja cijele Katoličke Crkve, ali i u prigodi izlaska dvadesetoga broja našega časopisa *Počeci* imati intervju s o. fra Massimom Fusarellijem, generalnim ministrom Reda Manje braće.

***Možete li nam reći nešto o sebi, ukra-
tko se predstaviti za čitatelje, te opisati
kako su izgledali vaši franjevački počeci
i što Vas je najviše privuklo u naš Red?
Na službi ste generalnoga ministra Reda
Manje braće od 2021. godine. Koliko se
Vaš način i stil života promijenio od toga
trenutka?***

Fra Massimo: Rođen sam u Rimu 1964. godine i ušao sam u Red Manje braće 1983. Moji počeci u franjevaštvu bili su obilježeni snažnom privlačnošću prema Gospodinu Isusu, osobnome odnosu s njim u duhu svetoga Franje, prijateljstvu s njim, slušanju njegova evanđelja i brizi za druge, osobito one koji su najsiromašniji.

Ono što me najviše privuklo u našem Redu jest ova dimenzija sveopćega bratstva – mi smo velika obitelj ljudi koji su naslutili i primili dar biti braća u Isusovo ime i u duhu svetoga Franje. Braća koja se nalaze kod kuće na ulicama ljudi.

Od 2021., otkada sam generalni ministar, moj život promijenio se uvelike. Sva-ki dan čujem različite jezike, susrećem

različite mentalitete i kulture. Živjeti karizmu koja nas povezuje u i iz različitosti kultura, po-drijetla, jezika i osjetljivosti, najveći je izazov. Na početku me to plašilo, ali sam shvatio da nije važan uspjeh, već je važno služiti, slušati i učiti.

***Nalazimo se u vremenu velikih obljetnica
našega franjevačkog Reda – osamsto godi-
na Rana svetoga oca Franje, Pjesme brata
Sunca te nadolazeće obljetnice osamsto
godina od preminuća serafskoga oca. Ka-
kvu poruku možemo izvući kao Manja braća
za naše današnje djelovanje u svijetu? Kako
gledate na dosadašnji rad Reda Manje braće
i gdje vidite Red za 10 – 20 godina?***

Godišnjice koje slavimo – 800 godina Rana sv. Franje, *Pjesme brata Sunca* i smrti se-rafskoga oca – ne smiju biti „samo ritualna proslava“, kako nas je podsjetio papa Franjo, već prilika da zajedno „slijedimo Krista i lju-bimo siromahe“.

Rane (2024.) nas podsjećaju da se Franjo nije odricao boli, već je živio zajedništvo s Kristom, čak i kroz patnju. U kulturi koja od-bacuje bol, Franjo nas uči da je bol dio života i da nas može otvoriti prema ljubavi.

Pjesma brata Sunca (2025.) – napisao ju je čovjek koji je već oslijepio – nije samo eko-loška himna, već hvalospjev onoga tko je na-učio vidjeti Boga prisutnoga u svim stvorenjima. Uči nas brizi za stvorenje i za ljudsku osobu, s posebnom pažnjom prema maleni-ma i siromasima.

Smrt Franje (2026.) – koju je nazivao „se-stricta smrt“ – podsjeća nas da posljednja stvarnost nije smrt, već Božja ljubav.

Kao što je fra Bernardino iz Portogruara vjerovao u 19. stoljeću, tako i danas trebamo vjerovati u jedan novi početak. Red će za 10 – 20 godina sigurno biti brojčano manji, ali može postati autentičniji, prisutniji u periferijama i sposobniji za dijalog. Bit će snažniji u Aziji i Africi te jako smanjen na Zapadu, što nas već danas poziva na angažman da raste-mo u duhu i praksi internacionalnosti i inter-kulturalnosti.

Živimo u vremenu ratova diljem svijeta, a bilo ih je i u Franjino vrijeme; ratovi su prisutni i u obiteljima; u našim redovničkim zajednicama često nedostaje iskrenosti, ne znamo pružiti ruku pomirenja i tražiti oprost. Možemo li uopće kao takvi izmoliti mir u svijetu ako ga ni sami u srcima ne živimo? U tome kontekstu, pitamo se, kako možemo mi kao manja braća biti hodočasnici nade te donositi mir ovome svijetu?

Zaista, živimo u vremenu sukoba posvuda. Dvaput sam posjetio Ukrajinu i Bliski istok, jednom Istočni Kongo te vidio izbliza bol rata. 800 godina unatrag, sveti Franjo usudio se prijeći granicu koja je razdvajala kršćanski i muslimanski svijet, odlazeći bez oružja k sultanu, kako bi otvorio puteve mira.

Mir počinje u našim srcima. Ne možemo slaviti Euharistiju i popustiti nasilju i ratu. Kao franjevci, pozvani smo biti „hodočasnici nade“:

- razoružanjem; kao Franjo, moramo prijeći granice bez oružja, tražeći susret, čak i s onima koji su nam drukčiji po vjeri, kulturi i podrijetlu
- dijalogom; vjerovati u dijalog „protiv svih dokaza“, ne umoriti se od stvaranja prostora za njegov rast i dobro se pripremiti za to
- prisustvom; ostati na mjestima sukoba, kao što to rade naša braća u Svetoj zemlji, Ukrajini, Istočnom Kongu, na periferijama svijeta gdje smo prisutni, poput Haitija, Burme, Kube i drugih zemalja.

Mir je „sjeme“ koje donosi plodove čak i kada se to odmah ne vidi. Najučinkovitiji nositelji mira su maleni i ponizni koji svakodnevno nastavljaju živjeti, voljeti i služiti životu.

Nedavno je kardinalski zbor izabrao novoga Petrova nasljednika. U medijima smo mogli čuti slikovite usporedbe kako je uzeo nauk Benedikta XVI. i cipele pape Franje. Kako gledate na današnji hodočasnički hod Crkve u svijetu i prve korake pape Lava XIV.?

Smrt Pape Franje 21. travnja bio je bolan gubitak za nas franjevce – on je doista bio brat i pokazao nam je duh našega serafskog oca.

Izbor Pape Lava XIV predstavlja kontinuitet u promjeni. Poruka se nije promijenila: Krist u središtu, jedinstvo Crkve, briga za siromašne, pravda i mir. To su stupovi svakog pontifikata.

Papa Franjo učio nas je jeziku periferija i nježnosti. Papa Lav XIV, premda drukčijim stilom – možda sustavnijim – održava ovu baštinu živom svojom brigom za navještaj Krista i jedinstvo Crkve.

Nama fratriba ovaj prijelaz doziva u pamet kako je Franjo Asiški živio s različitim papama, uvijek ostajući vjeran Evanđelju kao temeljnom kriteriju.

Poštovanje prema siromasima i socijalna pravda koje Papa Lav stavlja u središte ne mogu nas ne obradovati – to je put koji je Franjo otvorio prije 800 godina. Naši fratri u ratnim područjima svjedoče da se mir gradi prisutnošću, a ne samo riječima.

U ovom prijelazu vidim priliku: produbiti baštinu pape Franje, bez da se izgubi njegov misionarski polet. Kao hodočasnici nade

nastavljamo hod prema Kristu, u zajedništvu ljubavi, s i među siromasima, prema miru.

Rado se prisjećamo prošlogodišnjega susreta privremeno zavjetovane braće u Asizu gdje smo skupa s Vama promišljali o budućnosti našega Reda. Tamo smo mogli čuti iskustva i preporuke smjernica iz dokumenta lte, nuntiate¹ kao alternativu i lijek za stanje u kojemu se trenutno

¹ „lte, nuntiate“ (u prijevodu: „Idite, navješćujte“) je dokument Reda manje braće (franjevaca) koji daje smjernice za nove oblike života i poslanja. Njegova svrha je pomoći franjevcima da na suvremen način žive evanđelje, u zajedništvu i misiji, ostajući vjerni duhu svetog Franje Asiškoga. Dokument naglašava da se današnji svijet brzo mijenja i da redovnici moraju biti otvoreni novim oblicima zajedničkog života i evangelizacije. Potiče stvaranje malih i jednostavnih zajednica koje će biti bliske narodu, osobito siromasima i isključenima. U njemu se traži da franjevci osluškuju potrebe društva i Crkve, te da na njih odgovore evanđeoskim životom. Nove zajednice trebaju biti znak bratstva, jednostavnosti i solidarnosti. Poseban naglasak stavljen je na misijsku dimenziju: franjevci su pozvani biti „manja braća“ među ljudima, svjedočiti Krista ne samo riječima, nego i djelima. Dokument također daje praktične upute: kako organizirati zajednički život, kako se uključivati u poslanje, kako njegovati molitvu i bratstvo, te kako ostati povezan s cijelim Redom. Na kraju, „lte, nuntiate“ poziva franjevce da budu kreativni, hrabri i vjerni evanđelju u novim okolnostima. Njihov život treba postati navještaj Radosne vijesti svima koje susreću.

nalazimo. Kako kao manja braća s obje strane granice hrvatskoga područja možemo ostvariti taj poziv kroz stil života i pastorala koji nam je povjeren?

Dokument lte, nuntiate poziva nas da izađemo iz naših zona komfora i da se odvažimo na više. Za vas fratre s područja Hrvatske, koji imate franjevačku tradiciju dugu 800 godina, to znači:

- produbiti karizmatički identitet: biti uz narod ponajprije kao manja braća koje žive, mole, svjedoče i služe zajedno, a ne samo kao svećenici. To traži zajednički život u bratstvima i nadilaženje individualizma kod mnogih.
- otvorenost prema budućnosti: ukorijenjeni u tradiciji, ali s pogledom uprtim u svijet koji se mijenja, pa i na vašim prostorima. Vrlo me brine ono što nazivam „isparavanjem“ vjere na zapadu. Ta nas stvarnost poziva da obnovimo vlastitu vjeru kako bismo je mogli svjedočiti i naviještati životom i riječju.

- prisutnost na novim periferijama: ne samo geografskim, nego i egzistencijalnim – periferijama mladih, migranata, novih siromaha i isključenih iz društva. Od vas se traži da upoznate svoj teritorij i prepoznate gdje možete biti prisutni, izvan uobičajene pastoralne djelatnosti.

Vaša je zemlja iskusila ratove i podjele. Pozvani ste biti žene i muškarci pomirenja i mira, učeći „živjeti na granicama“ poput Franje koji je prelazio granice prema gubavcu, grešniku, sultanu.

U pismu našem posljednjem Provincijalnom kapitolu pozvani smo da rad s Franjevačkom mladeži postavimo kao prvi prioritet svakoga brata. Međutim, susrećući se s mladima, često čujemo da osjećaju kako ih duhovni asistenti zapostavljaju ili da fratri previše dominiraju u Frami, pa se zajednica mladih ne može razvijati. S druge strane, u našoj formaciji gotovo da i nema sadržaja

koji nas usmjerava prema mladima i pastoralu općenito jer smo uglavnom zaokupljeni studijem. Što učiniti u vezi s tim?

Temeljni prioritet je rad s mladima. Primijetio sam da, unatoč ravnodušnosti mnogih, postoji žed i duhovna potraga među našim suvremenici od kojih su mnogi – često i nesvjesno – tragatelji za Bogom.

Problemi koje navodite stvarni su.

Duhovni asistenti moraju naučiti pratiti mlade bez dominacije, surađivati s laicima na suodgovoran način.

Formacija treba bolje povezati studij i pastoralne djelatnosti. Potrebno je donijeti određene odluke kako se vaše djelovanje ne bi svelo na „pastoralna iskustva“ koja ne ulaze u dijalog s vašim ljudskim, duhovnim i intelektualnim rastom.

Treba poznavati jezik mladih i vrednovati njihovu duhovnu potragu koja je često prisutna na drukčiji način nego u našim vjerničkim sredinama. Vjerujem da mladi

fratri poput vas mogu tražiti mlade, osmisлити просторе за susret i slušanje mladih. Znam da zbog studija ne možete činiti mnogo, ali postoje koraci koji će vam pomoći povezati studij i pastoralnu prisutnost.

Rješenje je u primjeru sv. Franje: izići, susresti, razgovarati. Mladi traže просторе тишине, autentičnoga susreta. Moramo stvoriti te просторе gdje mogu „ući u sebe i omogućiti istinske susrete“.

Na koncu, Vaše bogato iskustvo sigurno Vam daje širu i dublju sliku onoga što mi sada živimo te bismo iskoristili ovu prigodu i zamolili Vas za riječ ohrabrenja nama bogoslovima koji se nalazimo na početcima svojega franjevačkog hoda, ali i poruku čitateljima našega časopisa.

Draga braćo s privremenim zavjetima, vaš put započinje u vremenu koje je složeno, ali bogato prilikama. Nemojte se nikada zaustaviti samo na održavanju onoga što

je ostalo od institucije, nego znajte gledati dalje. Odvažite se na više!

Dopustimo da nas uvijek dotiče duh Franje, ne zatvarajmo se u uske granice da bismo očuvali ono što je preostalo, nego otvorimo prozore da udahnemo svjež zrak, primimo evanđelje, odvažimo se na mir i na brigu za drugoga. Ne zaboravite biti svjesni da ćete ostati mala i ranjiva stvarnost, ali nemojte se umoriti od hoda, od traženja, od blizine današnjim ljudima, spremni dati odgovor za nadu koja je u vama – Isusa.

Kada bi Franjo danas bio živ, plakao bi zbog gubitka vjere, zbog odbacivanja tolikih siromaha, zbog strašne nepravde koja postoji u svijetu. Ali dalo bi mu nadu to što i danas postoje znakovi nove otvorenosti Božjoj prisutnosti: znakovi brige i nježnosti, služenja i otvorenosti, koji ne nedostaju čak ni u tami ovoga vremena.

Uvijek hranite nadu i radost! Svijet treba vaše franjevačko svjedočanstvo.

Sećanje na
Makarsku

Sjećanja na Makarsku devedesetih

fra Domagoj Runje

Ne računajući druge manje prihode kada sam bio u Makarskoj, došao sam u taj lijepi primorski gradić podno Biokova u ljetu 1992. godine kako bih tu proveo najveći dio svoga filozofsko-teološkog studija.

U srpnju navedene godine navršio sam devetnaest godina života i završio godinu novicijata u franjevačkome samostanu u Sumartinu na obližnjemu otoku Braču. Nakon nekoliko slobodnih tjedana koje sam proveo u rodnoj kući u Karakašici kod Sinja, određen sam za ljetnu službu u franjevački samostan u Makarskoj. Na jesen iste godine započeo sam s petoricom svojih kolega filozofsko-teološki studij na Visokoj franjevačkoj bogosloviji koja se nalazila u sklopu samostana. Magistar bogoslova bio je nedavno preminuli fra Luka Tomašević (1951. – 2025.).

U Makarskoj sam završio četiri godine studija, da bih, po ondašnjoj praksi, petu godinu studija završio na KBF-u u Zagrebu, kojemu je naša bogoslovija u Makarskoj bila područni studij. Tako sam u Makarskoj neprekidno boravio od 1992. do 1996. godine. Zatim, godinu dana studija u Zagrebu, gdje sam diplomirao 15. srpnja 1997. te se potom vratio u Makarsku na tzv. šestu ili pastoralnu godinu koja se sastojala od teoretske nastave u Makarskoj i praktikuma na različitim mjestima. U mom slučaju to je bilo u

našemu samostanu Gospe od Karmela na Skalicama u Omišu.

Evo nekih mojih sjećanja na život u Makarskoj. Rasporedit ću ih prema prostorima u kojima sam zajedno sa svojim kolegama i subračom provodio svoje studentske dane.

Crkva, nova i stara

Dolikuje po primjeru svetoga Franje, koji na prvo mjesto u redovničkome životu stavlja duh molitve i pobožnosti, početi od onoga mjesta koje nas, kad u nj stupimo, uvodi u svjesniji i bolji odnos s Bogom i ljudima. To je crkva. U franjevačkome samostanu u Makarskoj postoje dvije crkve: nova i stara.

Nova crkva izgrađena je 1936. godine u duhu starohrvatske arhitekture, premda u puno većim dimenzijama negoli su to starohrvatske crkvice koje su stidljivo nikle iz zemlje i smjerno procvjetale primajući svako jutro kroz svoja okna zrake *mladoga sunca* s visine.

Nova crkva, uza svu svoju veličinu, odiše duhom jednostavnosti, gostoljubivosti i otvorenosti s kojom su naši preci primali svjetlo evanđelja. Sav zajednički molitveni život franjevačke redovničke obitelji u Makarskoj redovito se odvijao u toj crkvi. Jutarnja iz časoslova i sveta misa bile su svaki dan, osim nedjelje u 7. Uvijek se na misi pjevalo, a postojao je i raspored bogoslova koji su predvodili pjevanje na svakodnevnoj misi. Inače je za glazbeni život bio zadužen omiljeni fra Mile Čirko (1940. – 2016.), profesor crkvene glazbe. Ostale molitvene časove, pobožnosti i razmatranja imali smo u velikome koru u koji se ulazilo izravno iz samosta-

na. Kor je sastavni dio crkve, ali se u zimskim mjesecima zatvarao velikim staklenim krilima da bi se sačuvala toplina.

Nedjeljom i na velike blagdane svečana sveta misa održavala se ujutro u 9, pjevana uz pratnju milozvučnih Riegerovih orgulja koje su nekada bile u staroj crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu. Na određene blagdane misa je bila navečer. Bio je običaj da drugoga dana Božića (sv. Stjepan) i drugoga dana Uskrsa (Uskrsni ponedjeljak) glavna misa za cijeli grad bude u našoj crkvi, pa je tada kod nas dolazio župnik i drugi uzvanici. Ipak, najviše naroda, živosti i djece bilo je u našoj crkvi na blagdan sv. Ante.

Stara crkva, zahvaljujući tomu što su Turci, dok su vladali Makarskom, zabranjivali njezino proširenje, sačuvala je svoj izvorni oblik s početka šesnaestoga stoljeća, iako je inventar crkve uglavnom iz baroknoga doba, tj. iz osamnaestoga stoljeća. Ona, u vrijeme moga boravka u Makarskoj, više nije bila u

redovitoj liturgijskoj uporabi. U njoj se slavila misa jedino na spomendan svih vjernih mrtvih (jer su u njoj grobovi) i nekoliko mjeseci kada je akademski slikar Josip Biffel (1933. – 2018.) postavljao gornji dio mozaika *Krista Svevladara* u apsidi prezbiterija nove crkve. Mislim da je to bilo tijekom akademske godine 1994./1995. Donji dio mozaika postavljen je nekoliko godina kasnije, tako da je mozaik u potpunosti dovršen tek u lipnju 1999. godine, a na jesen te iste godine bogoslovi su se preselili u Split, gdje je udruživanjem splitske i makarske teologije osnovan današnji Katolički bogoslovni fakultet u sklopu Sveučilišta u Splitu.

Blagovaonica

Tko pogleda na samostanski dnevni red, uočiti će da se nakon molitve u crkvi ili u koru – ujutro, u podne i navečer – uvijek ide u blagovaonicu. Blagovaonica u makarskome samostanu lijepa je i danas prevelika, ali prije tridesetak godina jedva smo svi mogli

sjesti za stolove. Sve je bilo puno. Blagovaonica je bilo jedino mjesto u samostanu gdje se cijela zajednica okupljala u jednoj prostoriji. Ukupan broj svih fratarara, uključujući bogoslove, profesore i ostalu braću koja su tu živjela i radila, bio je u to vrijeme oko sedamdeset. Kada sam bio na prvoj godini teologije (1992./1993.), bilo je preko četrdeset bogoslova, ali se taj broj s godinama stalno smanjivao.

Komunikacija blagovaonice s kuhinjom odvijala se preko vrtuljka koju smo nazivali 'predalo', valjda zato što se tu predavala hrana. Kroz predalo nije bio moguć vizualni kontakt, pa se za sve što je trebalo kucalo i zvalo. Kuhale su časne školske sestre franjevke. One su se brinule i za pranje robe i za sakristiju. Hrana je bila dobra i domaća. Nije nedostajalo raštike, vrste kupusa koja nije bila poznata u mom rodnom kraju, koji inače obiluje drugim vrstama kupusa. Zato me raštika i danas asocira na Makarsku.

U blagovaonici su se u posebnim prilikama primali i gosti. Osobito svečano bilo je 22. svibnja 1994. godine kada je hrvatski predsjednik Franjo Tuđman (1922. – 1999.) s pratnjom bio ugošćen u našem samostanu prigodom otkrivanja spomenika hrvatskomu narodnom preporoditelju don Mihovilu Pavlinoviću (1831. – 1887.) u njegovoj rodnoj Podgori. Don Mihovil, usput budi rečeno, neko vrijeme studirao je teologiju upravo na našoj bogosloviji u Makarskoj.

Učionice

Svi prostori Visoke franjevačke bogoslovije u Makarskoj nalazili su se u sklopu samostana, tako da smo pod istim krovom i spavali, i jeli, i učili, i slušali predavanja s kojih se nije moglo izostajati. Ako nekoga nije bilo, to je značilo da je odsutan ili teško bolestan. Ako se za nekoga nije znalo da je bolestan ili odsutan iz kuće, a nije se pojavio na predavanju, išlo se za njim u potragu. Tek smo na petoj godini studija na KBF-u u Zagrebu

doznali da se može nesmetano izostati s predavanja, ne položiti ispit u roku, prebaciti neki predmet u sljedeću godinu i slične stvari. Ovdje ću reći da smo se mi u Makarskoj, kao studenti, osjećali nekako uskraćeni, jer u tome gradu nije bilo drugih fakulteta i studenata s kojima bismo se družili. Stalno se govorilo kako nam nedostaje razmjena mišljenja, a smatrali smo da i naš studij nije na nekoj visokoj razini, kako je to u velikim gradovima. A onda bi se u glavnom i najvećem gradu Hrvatske ustanovilo da su bogoslovi iz Makarske u prosjeku bolji i napredniji od ostalih studenata. To su nam, kada bismo došli na petu godinu studija, govorili svi zagrebački profesori, redovito uz dodatak da su generacije prije nas bile još bolje.

Na predavanja smo obavezno dolazili u habitu koji smo, uostalom, stalno nosili na sve zajedničke točke. Jedino kada bi počele vrućine, a to je već bilo pred kraj akademske godine, znao bi gvardijan reći: „Od danas pa do daljnjega ne mora se u blagovaonicu dolaziti u habitu.“ No to nije vrijedilo za crkvu i školu.

Učionice su bile jednostavno opremljene s tablom kao u pučkoj školi i tvrdim stolicama, pa se na njima nije moglo zaspiti. Nastava se odvijala ciklički, tako da su prva i druga godina studija imali iste predmete, a isto i treća i četvrta. Tako se raspored predmeta mijenjao svake godine.

Ispite smo polagali u profesorskim sobama, osim kod fra Marijana Mandaca (1939. – 2023.), profesora patrologije, koji je stalno radio u biblioteci, pa smo tu kod njega polagali i ispite.

Knjižnica

Uz veliku staru i vrijednu knjižnicu iz koje smo mogli posuđivati knjige, postojala je i mala priručna knjižnica na drugome katu gdje smo praktički imali svu literaturu koja nam je trebala za studiranje. Na sredini knjižnice bio je veliki radni stol na kojemu je bilo nekoliko

zajedničkih računala. Bio je to tek početak korištenja te korisne tehnologije. Još je bilo bogoslova koji su pisane radove tipkali isključivo na pisačkoj mašini.

Za internet sam prvi put čuo od fra Vicka Kapitanovića (1944. – 2015.), profesora crkvene povijesti, koji nam je s udivljenjem govorio kako sjedeći za radnim stolom u svojoj sobi može ući u razne knjižnice po cijelome svijetu.

Bratstvo

Na vratima jedne sobe pisalo je 'Fraternitas'. U njoj je bila jedna kutna garnitura sa stolom i par stolica, frižider, sudoper i kuhalo. Tu su se čitale novine, igralo se na karte i kuhalo kavu. Prednost sjedenja za stolom imali su bogoslovi viših godina, koji su doista bili stariji i po godinama života, za razliku od danas kada po životnoj dobi ne možeš

procijeniti je li student na prvoj ili posljednjoj godini studija. U svakome slučaju, među bogoslovima je u mnogočemu poštivana naravna hijerarhija po dobi, da ne spominjemo odnos prema profesorima i drugim starijim fratriba u samostanu.

Kava se mogla kuhati i piti u svako doba, a najviše se pila nakon trećega sata nastave kada je bio veliki polusatni odmor. Deset minuta prije završetka trećega sata, tjedni redar izišao bi iz učionice skuhati kavu u jednoj velikoj posudi. Naravno, nisu svi pili kavu, ali nitko nije mogao pobjeći od njezina mirisa.

A onda je dolaskom novoga magistra (F. A. Č.) došlo do preokreta. Nabavljen je iz Italije aparat za *espresso* kavu. Redar više nije morao izlaziti iz razreda, a kava je bila dostupnija. Sjećam se da se nakon nekoga vremena aparat pokvario, ali se isti dan, na opće iznenađenje, pojavio novi. Naime, znajući da će aparat koristiti puno ruku ma-

gistar je predvidio što će se dogoditi, pa je odmah kupio dva.

Ali uz taj aparat povezana je i još jedna velika promjena u našem životnom ritmu. Nakon nedjeljne mise u našoj crkvi imali smo slobodno vrijeme i mogli ići u grad, što su mnogi koristili da odu na kavu (*espresso*) u neki kafić. A onda je magistar odredio da se nedjeljom nakon mise ne ide u grad, nego da se družimo na kavi i slatkišima u Bratstvu. Budući da smo sad imali aparat, oni koji su se opravdavali da idu u kafić jer piju samo *espresso*, više nisu imali u ruci nikakav argument. Uz to, rečeno nam je da se ljudi u Makarskoj sablažnjavaju kada vide bogoslove po kafićima baš u vrijeme kada je u katedrali velika misa. Nije vrijedilo objašnjenje da smo mi već bili na misi u našoj crkvi, a nekako smo se i pitali koji se to pobožni Makarani nad nama sablažnjavaju. U svakom slučaju, tako je ukinut slobodni izlazak u grad poslije nedjeljne mise. Ali mora se priznati da je kava iz magistrova aparata

bila izvrsna. Zapravo, ja sam tek tada počeo piti kavu.

TV

U istome hodniku nasuprot Bratstva bila je manja, a u produžetku veća TV dvorana. Manja je bila pušačka, a veća nepušačka. Ipak, obično je više bogoslova bilo u pušačkoj dvorani, iako nisu svi pušili. U toj prostoriji bio je veliki stol oko kojega bi sjedili, raspravljali i razgovarali, uglavnom jačim glasom. Televizija je tu bila kao sporedni dodatak. Ali u nepušačkoj TV dvorani bilo je kao u kinu, tiho, zamračeno i disciplinirano. Gledali su se uglavnom filmovi koje smo posuđivali u jednoj videoteci. Pitam se znaju li današnji mladi što je to. Ta dvorana služila je i za probe pjevanje, pa se u njoj nalazio i jedan pianino.

Špica

Uvijek je netko bio na špici. Ako si se s nekim dogovorio da ćete negdje ići, nalazi-

li ste se na špici. Kada ti je potrebna pauza usred učenja, ideš na špicu. Kada te uhvati fjaka, opet ideš na špicu. To je bio kutak u dnu hodnika kod prozora koji gleda na ulaz u dvorište samostana. Tu se nalazio jedini zajednički telefon na koji smo mogli primati samo vanjske dolazne pozive. No, taj telefon nije se puno koristio. Na špici se neumorno stajalo na nogama, razgovaralo i, najviše od svega, pjevalo.

Eto to su neka moja sjećanja iz Makarske ranih devedesetih godina prošloga stoljeća, ne tako dalekoga, ali ipak drukčijega vremena. Zadržao sam se uglavnom unutar samostanskih zidova, ali, naravno da smo živjeli i vani. Tu je rad u vrtu, igranje nogometa, hod na Biokovo, kupanje u moru i mnogo drugih stvari. A bilo je to i vrijeme rata kada je u Makarskoj bilo puno izbjeglica i unproforaca, a često je nestajalo struje. Ali o tome možda nekom drugom prilikom.

*Svijetli
likovi*

Franjevci mučenici iz samostana Majke Božje Lurdske u Zagrebu

fra Tomislav Kiridžija

*„Blago progonjenima zbog pravednosti,
njihovo je kraljevstvo nebesko” (Mt 5,10)*

O čemu je riječ?

Nakon sramotnoga suđenja zagrebačkomu nadbiskupu Alojziju Stepinu (1946.), na udar komunističke vlasti došli su i franjevci samostana Majke Božje Lurdske u Zagrebu, zajedno sa svojim provincijalom, pod optužbom da su krivi za pogibiju trojice radnika u tvornici Gaon te da su sveukupnim svojim djelovanjem rušili novi politički poredak. Optužena braća franjevci, predani naviještanju Božje riječi, slavljenju sakramenata, kršćanskoj pouci mladih te karitativnoj skrbi za potrebite, okupljali su mnoštvo vjernika u svetištu Majke Božje Lurdske u istočnome predgrađu Zagreba, u čemu je komunistička vlast vidjela prijetnju i opasnost za svoj „nauk” i za svoje namjere.

Da bi ostvarili nakane o zatiranju djelovanja franjevacu u svetištu Majke Božje Lurdske, komunisti su posegnuli za najgorim podvalama i izmišljenim krivnjama protiv franjevacu, lažno ih optuživši za nesreću u tvornici Gaon, s kojom ni na koji način nisu bili povezani. Nakon mučenja u istražnome zatvoru u politički montiranome sudskom postupku (1947.),

fra Matej Vodanović i fra Serafin Rajić osuđeni su na smrt strijeljanjem, a fra Petar Grabić, fra Leonardo Bajić, fra Josip Visković i fra Albert Bukić na ukupno četrdeset i osam godina zatvora.

Čuvajući spomen na progonjenu i ubijenu braću, donosimo sažeto iznesen sadržaj knjige *Franjevci samostana Majke Božje Lurdske u Zagrebu* žrtve komunističkoga progona autora fra Stjepana Čove, člana Franjevačke Provincije Presvetoga otkupitelja, koji je uložio trud i ljubav kako se ovaj događaj nikada ne bi zaboravio.

Uvod

Zbivanja tijekom Drugoga svjetskog rata i u vremenu poraća pokazala su okrutnosti usmjerene protiv čovjeka i njegova duhovnoga, kulturalnoga i materijalnoga dostojanstva. Nakon završetka rata čovjek se konačno ponadao vremenu mira i nade u siguran život. Komunisti su, međutim, započeli široke progone Katoličke Crkve, s nakanom istrebljenja njezinih pastira: biskupa i svećenika, a čega nisu bili pošteđeni ni vjernici laici.

Istina o tim događajima, premda još uvijek zastrta komunističkom šutnjom i skrivanjem dokumenata, zavrjeđuje povijesno rasvjetljenje. Skrivenost cjelovite istine o pozadini lažnih optužaba i o svim namjerama komunističke vlasti ne umanjuje našu dužnost čuvanja spomena na nevinost, hrabrost, svjedočanski život i postojanost bra-

će koja su bila izložena teškim mučenjima, sramoćenjima i stradanjima. Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja u ratu i poraću doživjela je teška stradanja. U razdoblju od 1942. do 1948. ubijeno je četrdesetčetvorica naše braće. Istinski smo uvjereni da su njihova trpljenja i smrt залог nove snage koja je, po čudesnosti Božjega promisla, procvala novim plodovima franjevačkoga djelovanja u izgrađivanju Crkve i njezine žive prisutnosti u hrvatskome narodu.

Od demokratskih promjena u Hrvatskoj devedesetih godina o stradanju naše braće franjevaca više se puta i u raznim prigodama govorilo i pisalo. I u ovome našem časopisu želimo ostaviti trag njihova života i njihova nepravednoga suđenja te ujedno istaknuti da je komunistička vlast preko svojih represivnih tijela UDBA-e (Uprave državne bezbednosti) i milicije izvršila nad njima nezapamćen zločin.

Odnos komunističke vlasti prema Crkvi

Nakon procesa nadbiskupu Stepincu došla je i teška, tragična 1947. godina za franjevce u samostanu Majke Božje Lurdske u Zagrebu. Lažnim optužbama i politički montiranim sudskim postupkom protiv najuglednijih franjevaca iz zagrebačkoga samostana te protiv provincijala dr. fra Petra Grabića htjelo se da Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja u tim teškim vremenima bude potpuno dezorijentirana, uzdrmana i onemogućena u djelovanju te, na kraju, i ukinuta, jer je ona, tvrdili su komunisti, stajala na liniji nadbiskupa Stepinca, što su joj ubrojili u krimen. To su komunisti i naveli u presudi provincijalu Grabiću, tvrdeći da mu je „pomagač ustaša i poznati narodni neprijatelj Stepinac, koji mu je pružao podlogu, i davao pravac”.¹

U optužnici se franjevce tereti da su s Kap-tola dobivali direktive za rad i propovijedanje te je zbog takve povezanosti s vodstvom Crkve trebalo i s njima postupiti kao što je učinjeno s nadbiskupom Stepincem: najstrože ih kazniti i odstraniti iz javnoga života. Budući da iznošenje verbalne krivnje zbog propovijedanja i navodnoga lošeg utjecanja na narod nisu bile dostatne za uvjerljivu optužbu, trebalo je montirati i kriminalne radnje koje će im se pripisati, pa su komunisti boljševičkim metodama izmislili najstrašnije optužbe, ne žaleći pri tome ni tuđih života, za čiju će smrt optužiti nevine franjevce.

Izazovno vrijeme

Djela za koje ih se optužilo zacijelo bi najmanje pristajala vjerskim službenicima koji naviještaju mir i bratoljublje među ljudima i narodima. Istina, međutim, nije na strani komunističke vlasti i njezina suda jer osuđeni franjevci i skupina optuženih građana nisu ni na koji način bili upleteni u radnje koje su im pripisivane. Krivnje su u potpunosti izmišljene i na temelju njih franjevci optuženi i osuđeni. Time su komunisti željeli diskreditirati i uništiti sve što je nacionalno, hrvatsko i vjersko, pri tome osobito misleći na katoličko.

Pretres samostana i uhićenje fratara

Drama fratara započela je 19. travnja 1947. godine u ranim jutarnjim satima. Upad UDBA-inih agenata bio je detaljno pripremljen i odvijao se uz veliko policijsko osiguranje. Agenti su ušli u samostan, prozvali članove samostana te pretresli sobe i cijeli samostan. Brzo su počela duga, mučna i teška ispitivanja. Udbini agenti nisu bili nimalo obazrivi i nisu poštivali ljudska prava, smatrali su da se mogu služiti svim sredstvima prisile koja im idu u prilog. Iz okrivljenika su cijedili informacije, iznuđivali priznanja i kojekakve

¹ Usp. Presuda u ime naroda, br. 1/847. K. 375/47, Zagreb, 26.7.1947., u: *Arhiv samostana Zagreb* (Odsada: ASZ).

„istine“ koje su htjeli čuti, kako bi ih mogli što više optužiti i donijeti što dramatičnije presude. Iznudene izjave u istražnome zatvoru mogle su se dobiti na razne načine: fizičkim ili psihičkim zlostavljanjima, kao i davanjem kemijskih preparata, što se može zaključiti iz pojedinih odgovora optuženika koje sigurno nikada ne bi dali svjesno i u redovitim okolnostima. Ispitivani su u neljudskim uvjetima, u svako doba dana i noći, do u jutarnje sate. Tijekom procesa optuženici su izgledali izgubljeno, iscrpljeno, dezorijentirano. UDBA je u istragama koristila metode sovjetske policije, tvrdi odvjetnik Ivan Antunac², stoga izjave optuženika u takvim torturama nisu priznanja nego iznude dobivene mučenjima, iscrpljivanjem i psihičkim slamanjem. Okrivljenici su saslušavani

bez svojih branitelja, a da su i bili s njima, ne bi im ništa koristilo, kako se pokazalo i tijekom suđenja.

Izmišljena optužba

Potrebno je sada spomenuti jedan stvarni događaj s kojim franjevci ni na koji način nisu bili povezani, osim lažnom optužbom. Naime, u blizini samostana nalazila se tvornica pletene robe i trikotaže C. D. Gaon, vlasnika Cezara Davida Gaona, u kojoj su početkom 1947. od eksplozije stradala tri radnika. Uskoro su lažno optužena dvojica radnika tvornice, Ivan Matošić i Ivica Salamon, a onda i gospođa Jolanda Bauer, vjernica koja je navraćala u samostan. Ona je bila optužena da je u samostanu preuzela nekakvu eksplozivnu napravu i predala je optuženim radnicima. Može se s velikom slutnjom zaključiti da je i sam događaj u tvornici Gaon politički osmišljen i izveden kako bi se optužilo franjevece, a

² I. ANTUNAC, *Izvešće*, Zagreb, 1994., u Arhivu Provincijalata Split (Odsada: APS); usp. P. BEZINA, *Franjevci provincije Presvetoga Otkupitelja žrtve rata 1942.-1948.*, Split, 1995., str. 266.

pri tome, vjerojatno, postigli i neki drugi ciljevi, osobito glede vlasništva tvornice. Neosporno je da franjevci o spomenutom događaju nisu imali nikakvih prethodnih saznanja te da s njime nisu bili ni na koji način povezani. Oni će o tome saznati tek iz podignutih optužnica i izrečenih presuda.

Navest ćemo sada nekoliko točaka koje su u optužnici za krivnju franjevcima navedene: da su nakon dolaska partizanske vlasti započeli neprijateljsko-špijunske aktivnosti i stvorili špijunsko-terorističku organizaciju čiji je cilj bio smišljanje i provođenje diverzija i ubojstava; da su sudjelovali u izmišljanju i širenju laži o stanju u zemlji i zauzimali se za nasilno obaranje postojećega režima; da su govorili kako nema slobode u FNRJ-i, a posebno da nema slobode vjere; da su izjavljivali kako se katoličku Crkvu progoni, svećenike ubija, imovinu oduzima te da se stanje u zemlji mora promijeniti, a narodna vlast srušiti; da su u propovijedima lažno prikazali jugoslavenske prilike s ciljem unošenja nemira i zbunjenosti u narod, klevećući Jugoslaviju i zauzimajući se otvoreno neprijateljski prema narodnoj vlasti... Tako sročena optužnica, oslonjena na izmišljotine i laži,

nije dokazana ni u jednoj točki optužbe. Cilj te optužbe bio je odstraniti i onemogućiti skupinu aktivnih svećenika u njihovu radu, a s obzirom na to da nije bilo pravih dokaza, trebalo je izmisliti i pripisati im najgora zlodjela kako bi mogli dobiti što strožu kaznu.

Onemogućena obrana okrivljenika

Optuženici su bili javno napadani, ali njima nije bio dopušten pristup u medije da se obrane i kažu istinu.³ Još gore od toga, nije im omogućeno ni da se brane tijekom procesa i da opovrgnu laži koje su im imputirali tužitelji. Optužba, kao i samo suđenje, bili su očiti dokaz potpunoga pomanjkanja prava i pravednosti. U takvome ozračju nitko nije mogao imati povjerenje u sudsku objektivnost. Kada je, primjerice, fra Josip Visković, na sudčovo pitanje upravljeno fra Serafinu Rajiću, reagirao povišenim glasom da on nije bio na sastanku s fra Jozom Mikulićem prigodom njegova navodnoga dolaska u Zagreb, odmah su ga prekinuli i nisu mu dali dalje govoriti. Državni tužitelj za grad Zagreb Vladimir Ranogajec nije trpio suprotstavl-

³ Npr. *Vjesnik*, Zagreb, 26. VII. 1947, str. 2., najavio je presudu, a rezultat presude je donesen u *Vjesniku* od 29. VII. 1947., str. 4. Okrivljeni su prikazani s najgorim mogućim osobinama.

janje i odmah je zaustavljao svaki takav pokušaj opovrgavanja njegovih lažnih optužbi. Nije bilo mogućnosti da se netko brani. Optuženici se na sudu nisu snalazili, davali su čudne izjave, tako da su se prisutni s razlogom pitali koliko su bili svjesni i koliko ih je UDBA psihički slomila i prisilila na izjave koje nisu odgovarale istini.

Ima više dokaza da su franjevci iz Vrbaniceve ulice nevini osuđeni. Ništa im, prije svega, konkretno nije dokazano za ono za što su bili okrivljeni. Njihovu nevinost potvrđuje i sam postupak suđenja, a potvrđuju je i poznati i priznati ljudi ondašnjega komunističkog sustava, kao što je gosp. Oskar Piškulić, partizanski prvoborac iz 1941. godine, koji je zbog sukoba s ondašnjim vlastima dospio u zatvor u Staroj Gradiški.

Bez velikoga odjeka

Suđenje fratrima u Zagrebu nije imalo velikoga odjeka u inozemstvu kao što je to bio slučaj sa suđenjem nadbiskupu Stepincu. Razlog trebamo tražiti u tome što je o. fra Karlo Nola, zamjenik provincijala (provincijal fra Petar Grabić bio je zatvoren i osuđen), javio braći u inozemstvu da izbjegavaju ovo suđenje koristiti u propagandne svrhe da se zatvorenici, a i cijeloj zajednici, ne dogodi još veće zlo od onoga pred kojim je zajednica stajala.⁴ Postojala je opasnost da se Provincija Presvetoga Otkupitelja ukine, a zagrebački samostan oduzme i u njega usele novi stanari, prosvjednici koji su u ime partijskih organizatora svakodnevno dolazili ispred samostana i demonstrirali. Bilo je dosta borbe i svagdanjih strahovanja da će samostan biti oduzet.

Komunistički zatvor u Staroj gradiški

Osuđenici na vremenite kazne nakon osu-

de upućeni su na izdržavanje kazne u Kazneno-popravni dom Stara Gradiška. Fra Matej Vodanović i fra Serafin Rajić, osuđenici na smrt, najprije su zadržani u pritvoru u Zagrebu, a potom su strijeljani 4. rujna 1947. godine na nepoznatome mjestu u Zagrebu.⁵ Za grobove im se ne zna.

Tko je ulazio u zatvor u Staroj Gradiški, nije bio siguran hoće li živ iz njega izaći. Taj zatvor bio je jedan od najzloglasnijih i u njemu je življenje bilo mučenje. Mržnju su pokazivali prema svim zatvorenici, a posebno prema katoličkim svećenicima koji su za njih bili popovi-lopovi, popovi-lupeži, popovi-narodni neprijatelji-ustaše, klerofašisti, krvo-loci, pokvarena inteligencija itd.⁶ Rijetki su službenici zatvora bili iznimke u iskazivanju takve mržnje. Zatvorska je disciplina bila rigorozna, satrapska i krajnje nehumana.

Prije zagrebačkoga procesa u zatvoru je bilo više fratara Provincije Presvetoga Otkupitelja. Uprava Provincije dobro je znala u kakvim uvjetima žive zatvorenici, zatvorska je hrana bila slaba i nedovoljna. To je bio bijedan obrok, premalen da se preživi, a prevelik da se brzo umre, kako se često govorilo. Dugo vremena zatvorenici nisu mogli dobivati pomoć u hrani. To je tek kasnije dopušteno. Budući da je u to vrijeme u zatvoru bilo više fratara, uprava Provincije rasporedila je tko će kojemu zatvoreniku fratra slati pomoć. Zatvorenici su mjesečno mogli primiti 2 paketa hrane do 7 kilograma. Kapitul Provincije, održan 1946. u Splitu, zaključuje:

⁵ Pričalo se da su i grobare, koji su sahranjivali ubijene, nakon određenoga vremena ubijali. Razlog je bio taj da ne bi kasnije govorili o strahotama koje su fratri podnijeli i da se ne bi doznalo gdje su im grobovi, da ih narod ne bi slavio kao junake dolazeći im odavati počast.

⁶ U partizanskome ratnom tisku, kao što je *Glas Istre* i *Hrvatski list*, svećenici vjerni Rimu i svojim pastirima nazivani su: podlaci, izdajice, reacionari, podli farizeji, protunarodni svećenici, lažni narodnjaci, izdajnici, pokvarenjaci, zločinac u svećeničkoj mantiji, podli izdajnici slavenstva, petokolonaši, otvoreni neprijatelji, švapski sluga, prljavi narodni zlotvor, narodni izrodi, ustaški zlotvori, smeće, reacionarno smeće, fašističko smeće, reacionarna gamad, itd. I. GRAH. *Istarske Jazovke*, u: *Istarska Danica*, 1999., 105.

⁴ I o. fra Ante Antić, koji je bio jedan cijeli mjesec *in vinculis S. Petri*, slično je preporučio braći u inozemstvu da ništa ne pišu o odsutnoj braći, tj. zatvorenici, kako im time ne bi otežali i onako tešku sudbinu.

„Mnoga naša Braća čame po tamnicama i po logorima na prisilnom radu. Mi svi znamo koja ih je to nesreća zadesila. Kapitul se i s njima pozabavio. Oni jesu i ostat će naša mila i draga Braća u Bugu i sv. Ocu Franji.”

Uzroci progona i osude franjevac

Samostan u Zagrebu pružao je sigurnost fratrima koji nisu bili simpatizeri partizanskoga pokreta. Kada je spomenuta vlast zavládala i u Zagrebu, smatrali su samostan ustaškim gnijezdom. Komunističke jedinice ulaskom u grad poštedjele su samostan jer su imale važnije probleme – likvidaciju drugih političkih protivnika.

U poratno vrijeme u crkvi i u samostanu Majke Božje Lurdske nastavljen je intenzivan pastoralni rad. To su svi uočavali. U crkvu je hrlilo mnoštvo ljudi svih uzrasta, u njoj su nalazili duhovnu utjehu u životnim iskušenjima kojih je u to nesigurno vrijeme bilo napretek. Mnogi potreseni ljudi nakon vijesti poslije Bleiburga i Križnoga puta tražili su i pronalazili svoju snagu u Crkvi, molitvi, sakramentima i pouzdanju u Boga.

Vjernici su u velikome broju pohađali crkvene obrede. Posebno je oživjela pobožnost prvih petaka, po preporuci nadbiskupa Štepinca. Vidjeti mnoštvo vjernika koji pristupaju sakramentima i slušaju propovijedi koje su posebno nadahnuto držali o. Vodanović, o. Rajić i o. Visković, razlažući jasan kršćanski nazor na svijet i život, novoj vlasti nije ništa drugo značilo nego da ne uspijevaju istrgnuti iz srca toga svijeta vjeru kao „opijum naroda” i da ga ne uspijevaju prikloniti tekovima revolucije koja je obećavala izgradnju raja na zemlji bez vjere i Boga. Dakle, samostan je bio snažno duhovno središte (u njemu je tih godina živio o. Ante Antić). Stoga je bio trn u oku komunistima. Smatrali su ga ustaškim leglom. Znali su komunisti da ni hrvatski narod, ni njegovi svećenici nisu za njih. Zato je trebalo udariti pastire da bi se

rastjeralo stado. Ta je mržnja bila glavni razlog i za podmetnute optužbe. „Nas su optužili za jedno od najtežih krivičnih djela protiv naroda i države, za diverziju, jer smo im zbog povezanosti s narodom smetali. Mislili su da će, ako uklone nas, uništiti vjeru i Crkvu u hrvatskom narodu.”⁷

Okolnosti smrti i mučeništva braće

Fra Matej Vodanović: UDBA ga je uhitila 19. travnja 1947. godine. Teško je podnosio opsežna, duga i iscrpljujuća saslušavanja, a bolest tromboze na nogama i godine u kojima se nalazio povećavali su njegove poteškoće. Istražitelji su to iskoristili da ga još više iscrpe i onemoguće u ispravnoj i dostojanstvenoj obrani. Slomljen teškim ispitivanjima, „priznavao” je ono što se nije dogodilo i što nije počinio. Smrtna kazna strijeljanjem izvršena je 4. rujna 1947. godine u Zagrebu, najvjerojatnije na prostoru današnjega Krematorija u Zagrebu, a fra Matej je bio u 63. godini života. Za grob mu se ne zna.

Fra Serefin Rajić: UDBA ga je uhitila 19. travnja 1947. godine s drugim fratrima samostana Majke Božje Lurdske u Zagrebu. Točke krivnje bile su izmišljene i nisu bile dokazane, ali se fra Serafin na sudu, nakon raznih oblika mučenja, pokazao izgubljenim, iscrpljenim, ošamućenim te je priznavao ono što nikada nije počinio. Nije se znao braniti niti je njegovu branitelju bilo dopušteno braniti ga. Ispovjedio se prije nego je izveden na izvršenje smrtne kazne. Strijeljan je zajedno s fra Matejom Vodanovićem.

Fra Josip Visković: UDBA ga je uhitila 19. travnja 1947. i odvela ga u zatvor u Petrinjskoj ulici u Zagrebu. Otpremljen je na izdržavanje kazne u Kazneno-popravni dom Stara Gradiška 7. rujna 1947. Kaznu je izdržao do kraja, tj. bio je u zatvoru 15

⁷ Ž. Valentić, *Svećenik mučenik fra Jozo Visković svjedok patnji i trpljenja*, u: *Narod*, 1. veljače 1996., str. 20.

godina. Poticali su ga da napiše molbu za pomilovanje, ali on to nije htio učiniti jer je znao da nizašto nije kriv. U kaznionici se lako kažnjavalo u svim oblicima kazne, a najgora je bila izolacija u nehumanim samicama. Fra Josip je samice opisao ovako: „To znači uz krajnje bijednu hranu, zatvoren u ćeliji, bez ikakve veze bilo s kim.” Takav režim mijenjao je izgled zatvorenika, pa fra Josip nastavlja: „Svećenici robijaši bili su uglavnom odjeveni u stare odore hrvatske policije i ispijeni, tako da sam jedva prepoznao tek jednoga. Toliko ih je bijeda izobličila.”

Fra Petar Grabić: UDBA ga je uhitila 13. srpnja 1947. u franjevačkome samostanu u Omišu. Zatvor je za o. Grabića bio posebno težak jer je tada imao šezdeset i pet godina. S krutom zatvorskom stvarnošću morao se suočiti, premda su njegove fizičke i psihičke snage bivale svakoga dana sve slabije. Kao što je za aktivnoga života bio uzoran radnik, u zatvorskim je danima, a i nakon izlaska iz zatvora, posljednjih godina svojega života, bio uzor patnika koji strpljivošću i odanošću Bogu pokazuje da treba prihvatiti izazove života i sva životna iskušenja primati pod *sub specie aeternitatis* – pod vidom vječnosti. Jedan fratar, bliski mu prijatelj i suradnik uočava: „Nažalost našao sam ga znatno promijenjena: oronuo, zgrbavio se, tako da mi je činio pravo smiljenje. Ipak iz pisama, koja mi je kroz posljednjih 12 godina upravljao, mogla se još nazrijeti u njemu velika duša, snažni um i plemenito srce.”

Fra Leonard Bajić: Uhićen je 19. travnja 1947., poslije večere, oko 21 i odmah je sutradan i prvi put saslušan. Fra Petar Sikavica, bogoslov u to vrijeme, prisustvovao je suđenju te tvrdi: Fra Leonardo ništa nije priznavao, bio je dosta svjež i dobro je izgledao. Glasovita je njegova izjava pred javnim tužiteljem: „Sve je ovo meni enigma.” Fra Leonardo je osuđen na kaznu gubitka

slobode s prisilnim radom na 12 godina. Odveden je u zatvor u Staroj Gradiški, gdje su fizička i psihička ponižavanja, mučenja te neljudski uvjeti života toliko oslabili njegov organizam, već narušen bolešću, da je umro izdržavajući nepravednu kaznu. Fra Julijan Ramljak, dugogodišnji zatočenik u Staroj Gradiški prisjetio se susreta s fra Leonardom: „Prvi me primijetio fra Leonardo Bajić, koji me pri trećem krugu oko Kule malo bolje pogleda i niz obraz mu potekoše suze. I u meni se steglo oko srca vidjevši kako robija krepistan čovjek, uzor naše Provincije, ponižen i u odrpanom odijelu, a ni kriv ni dužan. I u teškim starogradiškim okolnostima o. Leonardo Bajić se potvrdio kao krepistan čovjek, uzor redovnik i kao takav ostao u divnoj uspomeni i svećenicima i civilima.”⁸ Izostanak najosnovnijih zdravstvenih i higijenskih uvjeta, koji su mu u njegovoj životnoj dobi i u zdravstvenim tegobama bili neophodni, bili su za njega prevelik teret. Uza sve to, bio je spreman umrijeti i umro je, a da nije okaljao svoj ljudski i svećenički obraz.

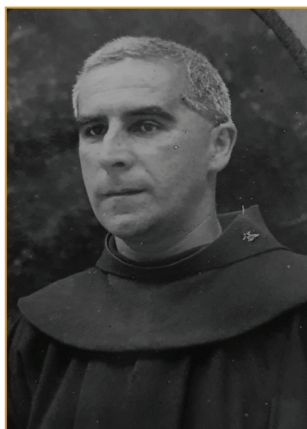
Fra Albert Bukić: U zatvoru se morao suočiti s krutom stvarnošću raznih poteškoća i poniženja. Amnestiran je prije kraja izdržane kazne i tijekom 1950. godine pušten iz zatvora na uvjetni otpust. Nakon izlaska iz zatvora fra Albert je poslan na otok Visovac kao ispovjednik novaka. Uprava Provincije smatrala je da je to najprikladnije mjesto za njegov tjelesni i duhovni oporavak. Jednom zgodom magistar novaka tijekom šetnje pitao je kako se moglo događati da je teretio svoju nevinu braću tijekom procesa u Zagrebu, a on je odgovorio: „Nisu me mučili, ni držali gladna, a jesu li me otrovali... Sjećam se kako su jednom dvojica došli k meni, imali su neke aparate, jedan je stajao

⁸ J. Ramljak, *Nečastiva urota*, Visovac, 1994., str. 55–57.

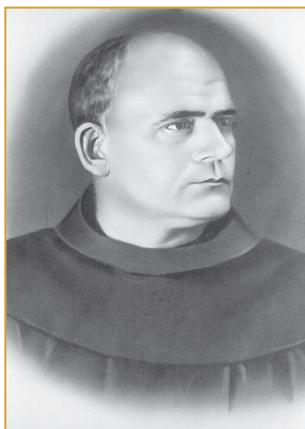
ispred mene, drugi pozadi i nakon malo vremena jedan reče: Gotovo je, možemo poći. Ako tada nisu nešto napakostili. Ja znam da sam na suđenju ludo govorio i neistinu protiv braće. I kad bi se vratio u sobu stvarao sam čvrstu odluku: nikad neću lagati, krivo govoriti, nekog nedužna teretiti, kad bi ponovo došao na suđenje i bio upitan opet bi govorio ono što nisam smio govoriti, ni tvrditi onako kako sam tvrdio. Kako mi se to događalo i zašto – ne znam. Braća su bila nevina.”

Poticaj

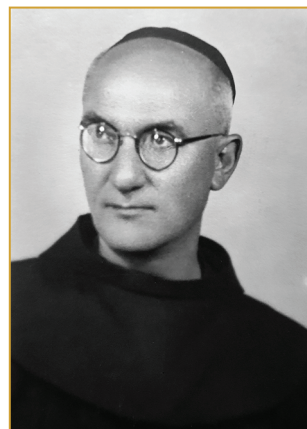
Hrabrost, svjedočanski život i postojanost braće u nasljedovanju Krista Raspetoga u teškim mučenjima, sramoćenjima i stradanjima tijekom onih pokvarenih i izazovnih vremena koja stavljaju na ispit vjeru pojedinca i zajednice mogu i nama biti primjer i nadahnuće. I nama je, živeći u današnjemu vremenu, slijediti Krista i njegov nauk u svoj njegovoj punini i zahtjevnosti, bez obzira na današnje ideologije i kulturu relativizma koja hoće izgraditi raj na zemlji bez Boga, ali i bez čovjeka, čovjeka kojega je Bog stvorio na svoju sliku.

Fra Albert Bukić

Fra Leonard Bajić

Fra Matej Vodanović

Fra Petar Grabić

Fra Serefin Rajić

Života u klerikatu

Odgojitelji, đakoni i bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja

ODGOJITELJI

fra Anđelko Domazet
Magistar bogoslova

fra Ivan Vuletić
Domagistar bogoslova

fra Ivica Jurić
Voditelj pastoralne godine

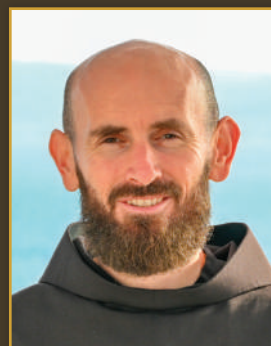
ĐAKONI I BOGOSLOVI

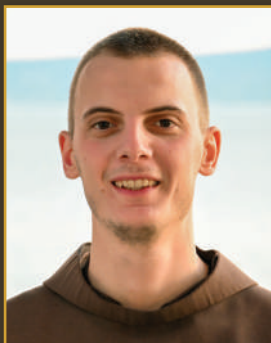
fra Josip Brandejs
*VI. godina, đakon,
Župa svetog Jeronima,
Jasenice*

fra Mate Šakić
*VI. godina, đakon,
Župa svetog Ilije proroka,
Studenci*

fra Stjepan Raić
*V. godina,
Župa svetog Franje Asiškog,
Crivac*

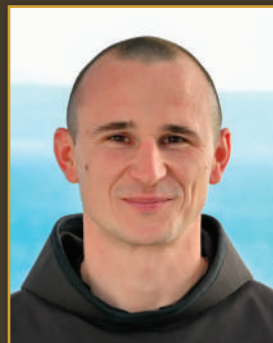
fra Kristijan Pisac

*V. godina,
Župa svetog Jeronima,
Kaštel Gomilica*

fra Teo Tadić

*V. godina,
Župa Gospe Sinjske,
Sinj*

fra Daniel Živković

*IV. godina,
Župa Uznesenja Marijina,
Tolisa*

fra Ante Mijoč

*IV. godina,
Župa svetog Luke,
Otok Dalmatinski*

fra Mario Pavić

*III. godina,
HKZ Mainz,
Njemačka*

fra Dino Božinović

*II. godina,
Župa Svih Svetih,
Hrvace*

fra Silvio Romac

*II. godina,
Župa Gospe Sinjske,
filijalna zajednica Glavice*

fra Tomislav Kiridžija

*II. godina,
Župa svetog Ilije proroka,
Metković*

fra Frano Kutleša

*II. godina,
Župa svetog Roka,
Vinjani*

Karin, 27. rujna 2024.

Obnova privremenih redovničkih zavjeta

fra Valentino Radaš

U petak, 27. rujna 2024. godine, svečanim misnim slavljem u samostanskoj crkvi svete Marije u Karinu, koje je predvodio provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Marko Mrše, šestorica bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja – fra Stjepan Raić, fra Kristijan Pisac, fra Teo Tadić, fra Daniel Živković, fra Ante Mijoč i fra Mario Pavić – obnovila su na godinu dana redovničke zavjete kojima su potvrdili da žele nastaviti živjeti u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći.

U koncelebraciji su bili fra Petar Klarić, gvardijan samostana svete Marije u Karinu, fra Siniša Balajić, magistar franjevačkih bogoslova, te fra Ivan Udovičić, tajnik Provincije koji je bio voditelj duhovnih vježbi.

Slavlju su se pridružila trojica svečano zavjetovane braće bogoslova – fra Valentino Radaš, fra Josip Brandejs i fra Mate Šakić – te petorica braće koja su već obnovila svoje zavjete u srpnju 2024. godine. Proživkom imena, nakon evanđelja, i odgovorima na pitanja koja im je postavljao mnp. o. provincijal, šestorica bogoslova izrazila su svoju želju da nastave živjeti u poslušnosti, siromaštvu i čistoći narednih godinu dana.

Tijekom duhovnih vježbi – koje su prethodile obnovi zavjeta – bogoslovi su s voditeljem fra Ivanom razmatrali o

Franji i novoj evangelizaciji, a teme su bile: Franjo o siromaštvu, Franjin odnos prema tijelu i Franjin odnos prema stvorenjima i svemu stvorenome. Osim toga, posjetili su izvor rijeke Bijeke, a posljednji dan duhovnih vježbi popeli su se na Sveto brdo na Velebitu. Tijekom duhovnih vježaba bogoslovi su obavljali pobožnost klanjanja Presvetomu Oltarskom Sakramentu i molitvu krunice. Dakle, tijekom jutarnjih sati bila su razmatranja, a u popodnevnim satima pobožnosti te druženje i šetnja.

Split, 25. rujna 2024.

Početak nove akademske godine KBF-a Sveučilišta u Splitu

Izvor: Splitsko-makarska nadbiskupija

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu započeo je u ponedjeljak, 25. rujna, s novom akademskom godinom 2023./2024. Euharistijsko slavlje u kapeli Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu predvodio je hvarski biskup mons. Ranko Vidović u koncelecijaciji s izaslanikom velikoga kancelara prof. dr. sc. don Markom Trogrlićem, generalnim vikarom Franjom-Frankopanom Velićem, dekanom Fakulteta prof. dr. sc. fra Šimunom Bilokapićem, prodekanom za znanost prof. dr. sc. don Ivanom Bodrožićem, prodekanom za nastavu prof. dr. sc. fra Antom Akrapom te brojnom braćom svećenicima.

Misno slavlje završilo je zazivom Duha Svetoga nakon čega je prodekan za znanost, prof. dr. sc. Ivan Bodrožić, pozvao sve nazočne da se nakon mise pridruže akademskom činu.

Pozdravnu riječ nazočnima uputio je dekan Fakulteta izv. prof. dr. sc. fra Šimun Bilokapić. Na početku je pozdravio mons. Ranka Vidovića i zahvalio mu na dolasku i predvođenju svete mise, generalnog vikara don Franju-Frankopana Velića, don Marka Trogrlića, izaslanika velikog kancelara, sve profesore i djelatnike. Na poseban način izrazio je radost zbog uskoro novoga velikog kancelara, novoimenova-

noga splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Zdenka Križića.

U pozdravnome govoru prisjetio se profesora koji više neće predavati na fakultetu, bilo zbog pastoralnih razloga ili zbog navršene kantske dobi, na poseban način istaknuo je djelovanje i rad fra Ante Vučkovića. Pozdravio je i novo osoblje i predavače – fra Ivana Vuletića, fra Jerka Kolovrata, Juru Ivića, Mirjanu Pinezić, Marijanu Ćuk, don Damira Šehića, fra Sinišu Balajića te istaknuo da će biti još novih predavača.

Pozdravivši sve nazočne studente, osobito „brucoše“, kazao je da je ovu godinu teologiju upisalo jedanaest studenata na filozofsko-teološkome smjeru i osam na teološko-katehetskome smjeru. Istaknuo je da na svim sveučilištima postoji tendencija pada zainteresiranosti za humanističke znanosti, no da će se u vremenu koje dolazi potruditi privući što veći broj studenata. Pozvao je sve, pogotovo novopridošle studente, da prihvate teologiju i fakultetsku zajednicu kao svoju obitelj. Istaknuo je da je obitelj mjesto gdje se na poseban način gaje vrline i vrednote koje nas grade kao ljude. Takav ambijent preduvjet je dobre filozofsko-teološke, ali i svake druge vrste naobrazbe. Takva okolina nešto je po čemu je teologija prepoznatljiva među sastavnicama Sveučilišta u Splitu.

„Na nama je da takvu percepciju zadržimo, dalje gradimo i opravdamo pred svima kao zajednica“, istaknuo je dekan.

Na kraju je još jednom izrazio dobrodošlicu „brucošima“ u nadi da su izabrali najbolji put zaželjevši da ih na tom putu prati Onaj koji je Put, Istina i Život.

Lectio brevis o temi *Odgovornost za stvoreni svijet prema Edith Stein* održala je doc. dr. sc. Mirjana Pinezić. Na kraju akademskoga čina nazočnima se obratio prodekan za nastavu doc. dr. Ante Akrap. Iznio je sve važne obavijesti o predavanjima i tijeku rada u novoj akademskoj godini. Redovita nastava prema rasporedu počinje u utorak, 26. rujna.

Split – Trstenik, petak, 4. listopada, 2024.

Proslava svetoga oca Franje

izvor:

Splitsko-makarska nadbiskupija

Svetkovina sv. Franje Asiškoga svečano je proslavljena u petak, 4. listopada, u samostanskoj crkvi Presvetog Otkupitelja u franjevačkom samostanu o. fra Ante Antića u Splitu. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Zdenko Križić. U koncelebraciji su bili gvardijan samostana o. Ante Antića fra Domagoj Volarević, magistar franjevačkih bogoslova fra Siniša Balajić, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta fra Šimun Bilokapić, odgojitelji Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu te još dvadesetak svećenika. Misno slavlje animirali su ministriranjem i pjevanjem franjevački bogoslovi pod orguljaškom pratnjom Ante Čavline.

Nadbiskup je u homiliji izdvojio nekoliko događaja iz života ovoga sveca koji su imali odlučujući utjecaj za njegov duhovni rast do dubokoga iskustva Krista da je kao i Pavao mogao reći: „Živim, ali ne više ja, nego Krist živi u meni“. U prvome je redu nadbiskup podsjetio da se o prvih dvadeset godina Franjina života ne zna puno, već jedino da je slijedio ispraznosti koje mu je nudila okolina koja je u tome vremenu težila za priznanjem, slavlom, ovozemaljskim ispunjenjima. Ipak, Franjo nije bio duhovno neosjetljiv čak ni tada, a to se vidi iz njegova pomaganja siromasima koje je bilo uistinu velikodušno i svesrdno. Ovaj se svetac poslije uputio u rat u kojem je Asiz bio poražen, a Franjo

je završio u zarobljeništvu doživjevši tako veliko poniženje, a potom se i razbolio. Ovi porazi pomogli su mu da svojem životu dađe novo usmjerenje, bude još darežljiviji, osjetljiviji na siromahe i na Boga. „Bog ima svoju pedagogiju davanja i oduzimanja, ranjavanja i liječenja“, ustvrdio je mons. Križić i rekao da tako Bog Franju pomalo odgaja, a on sve više počinje osjećati da ga Bog na nešto poziva, ali nije bio siguran na što.

U povijesti spasenja vidjeli smo puno puta kako Bog od osobe traži da izađe iz svoje sigurnosti, a u tim trenucima inzistira da ima povjerenja u njega, da mu se prepusti, ali da istovremeno radi na sebi i lomi pretjerane navezanosti na sebe i svoje interese. Franjo prilikom hodočašća na grob sv. Petra susreće siromahe koji proše te im se pridružuje kako bi istinski osjetio život siromaha – onih koji su u svemu ovisni o dobroti drugih. Propovjednik pojašnjava kako Franjo ovakav potez ne čini kao nekakav igrokaz, već kao iskreni čin vjere i poniznosti. „Franjo je ovdje po prvi puta jače slomio sebe i svoj ego, zgazio svoj ponos i učinio sebe malim“, zaključuje nadbiskup i ističe da je za duhovni život iznimno važno naučiti prositi upravo zbog poniznosti koja je temelj svim drugim krepostima. Potrebno je znati moliti druge, pitati određena dopuštenja, tražiti mišljenje drugoga i pomoć, oprostjenje, ali isto tako biti svjestan da u svemu tome mogu biti odbijen, ali svejedno ne odustati od novih pokušaja prošnje. Ponizno prositi iznimno je važno za autentično življenje molitve jer onaj tko u poniznosti ne zna moliti ljude nikada neće naučiti u poniznosti moliti Boga. U ovome je smislu iskustvo poistovjećivanja sa siromasima Franji puno duhovno pomoglo.

Drugi bitan događaj u Franjinu životu je susret s gubavcem, čovjekom koji u tome vremenu ne pripada nikome. Franjo u trenutku kada ugleda ovoga čovjek biva duboko ganut njegovom situacijom te silazi s konja, daje mu novca i poljubac. Ovim činom Franjo je doživio istinsku preobrazbu sebe i osjetio je da je više primio od gubavca nego što mu je dao. Gubavac mu je pomogao u oslobođenju od samoadoracije i tako se događa radikalna promjena života u kojoj s dobrih namjera Franjo prelazi na djela. U ovome susretu bio je pozvan učiniti nešto čemu se protivi sama narav, a na ovaj način u njegovu se životu mijenjaju ljestvice vrijednosti. Nakon čina poniznosti koji zahtijevaju heroizam, on dolazi do objave Boga i glavnih vrijednosti u životu čovjeka, slike Božje, te postaje svjesniji svojega unutarnjeg svijeta. „Svi mi imamo neke naše gubavce pred kojima se moramo lomiti ako želimo veća duhovna postignuća“, ističe nadbiskup i dodaje da se ta lomljenja moraju događati zbog Boga, a ne zbog nekakvih skrivenih interesa. Kada se ti lomovi čine iz

čiste vjere i ljubavi, onda oni preobražavaju život. Međutim, ako se događaju iz neke lažne poniznosti kojom želimo izbjeći velike stvari koje se od nas traže, tada samo raste naša oholost. U tim je trenucima svima lako reći da smo nitko i ništa te se poniziti do poda kako bismo to breme prenijeli na neka tuđa leđa. „Sv. Franjo nije tražio tuđa leđa, nego je podmetnuo svoja i zato je Bog preko njega mogao učiniti silna djela“, zaključuje mons. Križić.

Na kraju svete mise prisutnima se obratio gvardijan fra Domagoj Volarević koji se zahvalio dragomu Bogu na lijepome vremenu i milosnome trenutku, nadbiskupu Križiću što je predvodio misno slavlje i svima koji su na bilo koji način sudjelovali u pripremi proslave. Posebno je pozdravio bogoslove Centralnoga bogoslovnog sjemeništa koji svake godine sudjeluju u proslavi te mnoštvo vjernika koje se ove godine okupilo kako bi zajedno s franjevačkom braćom proslavilo njihova nebeskog zaštitnika i utemeljitelja Reda Manje braće.

Sinj, subota, 19. listopada, 2024.

Đakonsko ređenje

Izvor: Splitsko-makarska nadbiskupija

Predvođeci euharistijsko slavlje u bazilici Gospe Sinjske u subotu, 19. listopada, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Zdenko Križić zaredio je za đakone šestoricu mladića, dvojicu na naslov Splitsko-makarske nadbiskupije: Branimira Ivančića i Ivana Silića, trojicu na naslov Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Splitu: fra Olivera Marčinkovića, fra Marka Plejića i fra Valentina Radaša te fra Benjamina Milkovića na naslov Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri sa sjedištem u Zadru.

Na početku je nadbiskup Križić, istaknuvši veličinu ovoga slavlja, zahvalio svima onima koji su ove mladiće pratili do ovoga trenutka i došli na slavlje đakonskoga ređenja, a potom je pozdravio, po redu i časti, braću u koncelebraciji, redovnike i redovnice, bogoslove, ređenike i njihove obitelji. Kazavši kako je i danas aktualna ona Isusova u kojoj kaže da je žetva velika, a radnika malo, nadbiskup Križić dodaje: „Svaki od ovih kandidata, kao i svaki svećenik, plod je nećijih molitava, (...) stoga koliko imamo potrebu molitve za nova duhovna zvana, još i više imamo potrebu molitve za one koji su se odazvali da ostanu Isusu vjerni.“ U ovome slavlju sudjelovalo je više od 60 svećenika predvođenih nadbiskupom Križićem, provincijalima fra Markom Mršom i fra Tomislavom Šankom, generalnim vikarom Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Franjom Frankopanom Velićem te

odgojiteljima i magistrima bogoslova koji su pred nadbiskupom zajamčili da su kandidati prikladni za đakonsku službu. Liturgijsko pjevanje animirao je mješoviti župni zbor župe Gospe Sinjske, a franjevački bogoslovi su ministrirali. Prije homilije ređenici su glasno izrekli svoj „evo me“ Gospodinu, a potom su, odgovorivši na pitanja o dužnostima đakonata, u nadbiskupove ruke izrekli obećanje poslušnosti i poštovanja nadbiskupu i njegovim nasljednicima te redovničkim ordinarijima.

Nadbiskup Križić u svojoj je propovijedi u prvom redu istaknuo povijesnu i duhovnu važnost đakonske službe koja seže sve do prvih dana Crkve te podsjetio na uspostavu đakonata o kojoj pišu Djela apostolska. Naime, prva Crkva bila je jako osjetljiva na svoje najugroženije članove po uzoru na Isusa Krista koji je došao kao Božja utjeha onim najjadnijima te su njezini imućniji članovi na svetu misu donosili priloge za siromašnu braću. Uvidjevši da, uslijed ljudskih slabosti članova zajednice, dolazi do nepravednoga dijeljenja dobara, apostoli, koji su bili zauzeti oko navještaja, donose odluku da se odrede „ljudi na dobrome glasu i puni Duha Svetoga“ za služenje kod stolova. Iako je služba đakona u Crkvi najprije bila karitativne naravi ne može se izbjeći govor o njezinoj povezanosti s duhovnim radom jer siromasi nemaju potrebu samo kruha, već i ljubavi, dostojanstva, pažnje i utjehe. Posegnuvši za riječima Drugoga vatikanskoga sabora o đakonatu zapisanima u konstituciji *Lumen Gentium*, mons. Križić pokazuje kako je danas đakonska služba prije svega usmjerena na sakramentalno i duhovno područje. Slijedeći riječi sv. Polikarpa, Koncil za đakone kaže: „Neka

budu milosrdni, marljivi, hodajući po istini Gospodina, koji je postao sluga svih.”

Pojašnjavajući ove karakteristike koje đakoni moraju imati, nadbiskup približava kako biti milosrdan znači imati mило srce koje je otvoreno svima, a posebno ljudima patnje; biti marljiv znači biti zauzet, uslužan i dobroćudan; hodati po istini Gospodina znači biti poučljiv od Gospodina, tražiti njegovu volju i biti spreman odreći se svojih planova. Konačno, biti sluga svih kao Isus neizvedivo je bez jedne jače doze poniznosti, a Isus je u dvorani Posljednje večere pokazao kako je služenje u poniznosti u Božjim očima najveće. „Nije ovo lako postignuće. Tu nam je cijelog života ratovati s našim egom”, ističe nadbiskup i podsjeća kako su se i učenici među sobom borili tko je među njima najveći do iza prve euharistije, a potom opomenuo da je opasnost za ovako što prisutna tijekom cijelog života. Na kraju se nadbiskup obratio ređenima podsjetivši ih kako je zajednica na čelu s odgovornima pratila njihov život i pripremanje za ovako svečani čin. Poručio im je kako su odgovorni ljudi Crkve u njima vidjeli ljude dostojne ovako velikoga Božjeg povjerenja te izrazio vlastito uvjerenje da će uistinu ljudima biti svjedoci Božje ljubavi i brige za čovjeka. „I Isus ima povjerenje u vas. Trudite se da nikada ne razočarate Isusa u njegovu povjerenju jer on vas sigurno neće”, rekao je nadbiskup te propovijed priveo kraju riječima sv. Polikarpa koji je pun vedrine i mira mučenički umro odbivši odreći se Isusa koji u 86 godina njegova služenja Kristu Polikarpa nikada nije izdao. U konačnici je otac nadbiskup ređenima zaželio vjernost kakvu je imao ovaj sveti mučenik i zaključio: „Ako mu budete vjerni nećete se nikada razočarati i nećete nikada izgubiti radost i puninu života”.

Nakon homilije nadbiskup je polaganjem ruku i posvetnom molitvom kandidatima podijelio sakrament svetoga reda đakonata. Potom su novozaređeni đakoni obukli služ-

beno liturgijsko ruho: štolu preko lijevoga ramena; znak dostojanstva i vlasti te dalmatiku; simbol spasenja, radosti i pravednosti. Na kraju obreda, iz nadbiskupovih su ruku primili evanđelistar te s njime izmijenili cjelov mira, nakon čega su pristupili služenju kod oltara.

Prije samoga blagoslova himnom *Tebe Boga hvalimo* narod okupljen na ovo slavlje dao je čast i hvalu Trojedinomu Bogu, a potom je nadbiskup čestitao svim ređenima, njihovim obiteljima i župama te udijelio svečani blagoslov nakon kojega je uslijedilo zajedničko fotografiranje.

Split – Trstenik, subota, 8. studenog, 2024.

Podjela službi akolita i lektora

fra Mate Šakić

U petak, 8. studenog 2024. godine, u crkvi Presvetog Otkupitelja, u samostanu o. Ante Antića u Splitu na Trsteniku, održana je svečana podjela službi akolita i lektora šestorici bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Fra Mario Pavić, bogoslov druge godine, postavljen je u službu akolita koja uključuje ulogu izvanrednog djelatelja pričești. Bogoslovi prve godine – fra Dino Božinović, fra Silvio Romac, fra Frano Kutleša, fra Tomislav Kiridžija i fra Ante Potočki, kandidat za časnoga brata – postavljeni su u službu lektora, čitača.

Misno slavlje predvodio je mnp. o. fra Marko Mrše, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, uz koncelebraciju fra Siniše Balajića, magistra bogoslova te đakona Franjevačke provincije svetog Jeronima sa sjedištem u Zadru fra Benjamina Milkovića.

Nakon propovijedi, provincijal je bogoslovima koji su primili službu lektorata predao Bibliju kao znak čitanja, razumijevanja i naviještavanja Božje riječi. Akolitu je predao pliticu s hostijama jer on postaje pomoćnik prezbiterima i đakonima u vršenju njihove službe te će, kao izvanredni službenik, biti djelatelj svete pričești. Po primanju službe akolita fra Mario je pristupio posluživanju oko oltara.

Misno slavlje pratio je na orguljama Ante Čavlina, dok su ostala braća bogoslovi sudjevala u pjevanju.

ČISTA VELIKA
Duhovna obnova
fotogalerija

SPLIT - TRSTENIK

Sveti Nikola
fotogalerija

SPLIT - TRSTENIK
Badnjak i Božić
fotogalerija

SPLIT - TRSTENIK

Blagoslov Samostana *fotogalerija*

Visovac, subota, 22. veljače 2025.

Izlet bogoslova

fra Silvio Romac

Ljeta Gospodnjeg 2025., 22. veljače, ostvarila se naša prethodno zamišljena misao – odlazak u posjet dragom i mirnom otočiću Visovcu. Kada izgovorimo ime Visovac, u nama se odmah bude drage uspomene. Za one koji nisu upoznati s njegovim značenjem u „fratarskom smislu“, Visovac predstavlja godinu intenzivnije formacije i kušnje, razdoblje koje potiče pojedinca na dublje upoznavanje vlastite osobnosti, produbljenje odnosa

s Bogom te bolje razumijevanje franjevačke karizme, nasljeđujući primjer svetog oca Franje. Ono što je specifično, a često neizrečeno, jest da ime Visovca svakom franjevcu izmami osmijeh na lice – što samo po sebi dovoljno govori.

Vraćajući se, poput mladih ptica, u fratarsko gnijezdo, kada ga ugledasmo, ozariše se naša lica gledajući tu luku mira, sada već novim pogledom. Sve su se brige raspršile kada smo ugledali brodić Diku kako nam dolazi u susret, a molitva je spontano ispunila naša srca.

Okupivši se na mulu, samo nas je jedan korak dijelio od ulaska u Diku i zahvale fra Sto-

janu. Kažu da vrijeme brzo prolazi, ali grožđe još nije sazrelo. Fra Stojan nas je sigurno prevezao na otočić, gdje nas je dočekao i pozdravio fra Ivan Macut. Ušli smo u crkvu kako bismo pozdravili našu Gospu Visovačku, a nakon kratke molitve dočekao nas je gvardijan fra Marko Nimac na vratima samostanskog blagovališta. Nakon srdačnog druženja slijedila je molitva srednjeg časa, a potom zajednički ručak.

Slobodno poslijepodne svatko je iskoristio na svoj način: neki su se odlučili na vožnju brodićem, drugi su krenuli u šetnju, dok su treći zaigrali balote. Lijepo vrijeme bilo je ugodno, kao i raspoloženje svih prisutnih.

No, kao i uvijek, dođe trenutak kada treba krenuti dalje i nastaviti tamo gdje se stalo. Mislim da iz ovog, naoko običnog, posjeta možemo izvući važnu poruku: znati stati znači znati početi.

Split – Trstenik, utorak, 4. ožujka 2025.

Proslava Antićeva

U utorak, 4. ožujka 2025. godine, u crkvi Presvetog Otkupitelja u samostanu o. fra Ante Antića na Trsteniku u Splitu, svečano je proslavljena 60. obljetnica preminuća časnoga sluge Božjeg o. fra Ante Antića. Proslavi je prethodila trodnevna duhovna priprava koju je predvodio fra Ante Vučković. Kroz evanđeoske teme – o Kraljevstvu Božjemu i malenima, o ljudskome srcu te o bogatome mladiću – fra Ante je vjernike pripremao za ovu značajnu obljetnicu.

Tijekom trodnevnice misna slavlja animirali su različiti zborovi: zbor mladih iz Župe sv. Ivana Krstitelja – Trstenik (Split), pučki pjevači iz Kaštel Kambelovca i zbor franjevačkih bogoslova Provincije Presvetog Otkupitelja.

Euharistijsko slavlje na sam dan proslave u crkvi Presvetog Otkupitelja predvodio je šibenski biskup mons. Tomislav Rogić. U koncelebraciji s mons. Rogićem sudjelovali su: fra Marko Mrše, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Ivan Sesar, generalni vizitator, fra Domagoj Volarević, gvardijan, fra Siniša Balajić, magistar franjevačkih bogoslova, don Danko Kovačević, vicerektor Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu, fra Ante Vučković i još dvadesetak braće svećenika, uz službu trojice đakona.

Na euharistijskom slavlju sudjelovale su i školske sestre franjevke, sestre franjevke od Bezgrešne, sestre službenice Milosrđa – Ančele, sestre služavke Malog Isusa i bogoslovi Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu. Velik broj vjernika iz Splita također je prisustvovao slavlju, čime se i u gradu Splitu

fra Mate Šakić

neupitno počeo buditi spomen na ovoga velikana duha Crkve u Hrvata.

U svojoj homiliji mons. Rogić govorio je o životu i djelu fra Ante Antića, ističući njegovu iznimnu sposobnost slušanja drugih. Podijelio je i jedno osobno iskustvo vezano za ispovijed: „Doživio sam jednom ispovijedajući na Veliku subotu. Nije bila velika gužva; više je svećenika ispovijedalo. U ispovijedaonici s druge strane crkve bio je jedan naš stari svećenik, poznati ispovjednik. Čovjek koji se kod njega upravo ispovjedio izmolio je pokoru i krenuo je prema izlazu. Na vratima crkve susreo je prijatelja. Kako kod mene tada nije bilo nikoga, čuo sam njihov razgovor. ‘Jesi li se ispovjedio?’ pitao je prijatelj. ‘Jesam!’ odgovori ovaj, a zatim je dodao: ‘A ti ideš sada? Znaš kakav mir nosim u duši. Ma da mi je imati dušu onog svećenika kod koga sam se sada ispovjedio.’ Naravno, prijatelj je odmah stao u red pred tom ispovijedaonicom. Vjerujem da je tako bivalo i kod oca fra Ante Antića. A nama ostaje izazov: izgrađivati se kao dobri ispovjednici. Uz iskustvo, neizostavna je i molitva na tu nakanu – biti dobar ispovjednik, po Božjem srcu.”

Govoreći dalje o fra Antiću, mons. Rogić naglasio je njegovu spremnost da nosi teret života, pa i bolesti koja ga je pratila od mladosti; unatoč tome, uvijek je znao izići ususret drugome: „Gospodin je bio njegova baština. Kao u Prvoj Petrovoj

poslanici: 'Pripasan poniznošću zadobivao je milost od Boga. Bdi je nad svojom dušom, bdi je nad svojim pozivom. Poslušno ispunjava volju poglavara, čitajući u njoj volju Božju. Svakom nasrtaju zloće opire se čvrstom vjerom, prihvaćajući i patnju da bude sličniji Kristu Otkupitelju.'"

Na kraju homilije mons. Tomislav Rogić molio je za fra Antin zagovor; molio je da nam isprosi dar duboke i snažne vjere koja počiva na tome da nismo mi izabrali Boga i ovaj poziv, nego da je On odabrao nas. „Živimo kao prijatelji Božji, služeći mu iz ljubavi i potpunog predanja, bez zadržke, bez zadržavanja vremena i sposobnosti za sebe. Neka nas u svemu vodi Isusova zapovijed ljubavi. Nema veće ljubavi od one kad netko položi svoj život za druge. No, ništa manje herojski nije darivati se svaki dan, u redovitosti svojih obveza izvršenih s radošću – od čina žrtve pa do života položenog na oltar Domovine, slobode i vrednota.“

Na misnome slavlju ministrirali su bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, a pjevanje je predvodio župni zbor Gospe od Zdravlja na Dobrom (Split) pod ravnanjem fra Stipice Grgata i s. Zorislave Radić.

Nakon svečanoga misnog slavlja susret je nastavljen za obiteljskim stolom u velikoj samostanskoj dvorani o. fra Karla Balića.

SLIVNO
Izlet u Slivno
fotogalerija

SPLIT - TRSTENIK
Dani autizma
fotogalerija

SPLIT - TRSTENIK
Veliki tjedan
fotogalerija

SPLIT - TRSTENIK
Vazmeno
bdjenje i Uskrs
fotogalerija

Split-Trstenik, srijeda, 23. travnja 2025

Izabrana nova uprava Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja

franjevac

Usrijedu, 23. travnja 2025., u samostanu o. fra Ante Antića u Splitu, tijekom popodnevnoga radnog dijela provincijskoga kapitula, pod predsjedanjem fra Ivana Sesara, generalnoga vizitatora i predsjednika kapitula, izabrana je nova uprava Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Za novoga provincijala izabran je fra Siniša Balajić, a za vikara Provincije fra Ivan Udovičić.

Uz njih, u definitorij Provincije izabrani su: fra Ante Akrap, fra Ivan Čikara, fra Filip Čogelja, fra Tomislav Dukić, fra Domagoj Volarević.

Novoizabranomu provincijalu fra Sinišu Balajiću i svim članovima provincijske uprave izražavamo čestitke i zazivamo Božji blagoslov.

Makarska, subota, 21. lipnja 2025.

Svećeničko ređenje

Izvor: IKA

Splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić zaredio je u subotu, 21. lipnja, za prezbitere petoricu đakona za vrijeme euharistijskoga slavlja u makarskoj katedrali sv. Marka.

Na naslov Splitsko-makarske nadbiskupije zaređeni su Branimir Ivančić (Kaštel Novi) i Ivan Silić (Split), a na naslov Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Marko Plejić (Solin), fra Oliver Marčinković (Stuttgart – Zentrum HKZ) i fra Valentino Radaš (Lišane Ostrovičke). U slavlju su sudjelovali i splitsko-makarski nadbiskup u miru Marin Barišić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Siniša Balajić, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Franjo Frankopan Velić, pastoralni vikar don Edvard Punda, odgojitelji bogoslova, profesori, svećenici, redovnici i redovnice, bogoslovi te članovi obitelji, rodbina i prijatelji ređenika. U koncelebraciji je sudjelovalo stotinjak svećenika, a liturgijsko je pjevanje predvodio zbor sačinjen od dijecezanskih i franjevačkih bogoslova te mješovitoga zbora župe svetoga Marka iz Makarske pod ravnanjem s. Lidije Bernardice Matijević uz orguljašku pratnju Marina Turića.

Nadbiskup je u propovijedi protumačio svećeništvo kao poziv utemeljen na ljubavi, darovan od Boga, a ne izborom čovjeka. Polazeći od Isusova govora u dvorani Posljednje večere, istaknuo je kako svećenik, da bi bio vjerodostojan,

mora ljubiti kao Krist, životom darivanja i služenja. Isus, rekao je mons. Križić, od učenika ne traži nikakva pojašnjenja ni pravila propovijedanja, nego samo jedno: da ostanu u njegovoj ljubavi. Ta ljubav uključuje žrtvu, predanje i križ. Isus kao prvi uvjet ne postavlja znanje, već odricanje od sebe.

Upozorio je i na kušnje umora i obeshraćenja koje pogađaju i najrevniji poput proroka Ilije. Ilija, iako je činio velika čuda, u jednome je trenutku klonuo i izgubio volju za životom. Bog ga tada nije ostavio, nego ga je pozvao da u njegovu svjetlu ponovno sagleda svoju stvarnost. „Ako nam Bog ne bude glavni oslonac, ostat ćemo bez života“, poručio je mons. Križić.

Ilijina kriza, rekao je nadbiskup, pokazuje što se događa kad čovjek djeluje na svoju ruku: „Bog mu dolazi, nudi okrepu, ali i traži od njega da se ne preda nego nastavi svoj životni put.“ Istaknuo je kako su duhovne krize često plod udaljavanja od molitve i oslanjanja na vlastite snage, a ne na Boga. Naglasio je da svećenik ne djeluje u svoje ime, nego u Božje, a kada se to zaboravi, nestaje i snage za služenje.

Nadbiskup Križić zatim je citirao papu Franju: „Svećenik može postići 2-3 doktorata, ali ako ne zna nositi Isusov križ, doktorati ništa ne koriste. (...) Svećenik s kojim Crkva može računati jest onaj koji se približio ognju i dopustio da mu vatra spali ambicije karijere i moći“, istaknuo je mons. Križić.

Obraćajući se ređenima, podsjetio ih je na Isusove riječi: „Niste vi izabrali mene, nego sam ja vas izabrao i odredio vas da idete i rodite rod i da vaš rod ostane.“ Poziv, dakle, nije znak nečije posebne vrijednosti,

već Božji dar, a upravo je Bog izabrao ovogodišnje kandidate za svećeništvo jer u njih ima povjerenje.

Nadbiskup je na kraju ređenima poručio: „Živite tako da za vama ostanu tragovi ljubavi i dobrote!“ Za sam je kraj citirao riječi svećenika Izidora Poljaka: „Kuda koracam hoću da bacam snopove zlatne svjetlosti.“ Ređenike je pozvao da i oni to uzmu kao svoj zavjet Bogu.

Nakon homilije uslijedio je središnji čin ređenja, polaganje ruku i posvetna molitva, a zatim su novozaređeni svećenici pristupili oltaru. Prije završnoga blagoslova uslijedio je himan *Tebe Boga hvalimo*, nakon čega je nadbiskup Križić čestitao novim svećenicima i zahvalio svima koji su ih na tome putu pratili: roditeljima, odgojiteljima, svećenicima i moliteljima za duhovna zvanja. Zazvao je Božji blagoslov na novozaređene kako bi i oni mogli „Božji blagoslov, Božju utjehu, ohrabrenje i radost donijeti drugima“. Potom su mladomisnici vjernicima podijelili svoj prvi, mladomisnički blagoslov.

Solin, subota, 28. lipnja 2025.

Fra Marko Plejić proslavio mladu misu

fra Mate Šakić

U subotu, 28. lipnja 2025. godine, na blagdan Prečistoga Srca Marijina, u Župi Gospe od Otoka u Solinu, fra Marko Plejić proslavio je mladu misu.

Svečano misno slavlje započelo je procesijom od fra Markove obiteljske kuće koja se nalazi u neposrednoj blizini prasnvetišta Gospe od Otoka, iz koje je fra Marko krenuo s roditeljskim blagoslovom oca Vitomira i majke Dragice.

Po ulasku u crkvu, mladomisniku je čestitku izrazio župnik i upravitelj prasnvetišta don Stipan Šurlin, kako u svoje, tako i u ime Župe Gospe od Otoka.

Sveto misno slavlje predvodio je mladomisnik fra Marko u bazilici Svete obitelji, a u koncelebraciji su bili fra Jerko Kolovrat, mladomisnikov kum, fra Ante Vučković, propovjednik, fra Siniša Balajić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, don Stipan Šurlin, župnik Župe Gospe od Otoka, i ostala braća svećenici.

Liturgijsko slavlje glazbeno je animirao zbor Župe Gospe od Otoka, dok su pri oltaru

ministrirali franjevački i dijecezanski bogoslovi.

Propovjednik fra Ante Vučković istaknuo je kako je poslanje svećenika usmjereno na slušanje: jednim uhom sluša Božju riječ, a drugim potrebe ljudi. Jedino tako im može dati onaj lijek koji im je potreban.

„Može se dogoditi da se svećenik posveti isključivo ljudima, a zapostavi Božju riječ. Tada ljudima ne donosi Boga, već sebe – svoju slabost i ljudsku mudrost koja im ne

treba jer je već imaju u svijetu. S druge strane, može se dogoditi i da se svećenik potpuno posveti samo Božjoj riječi – proučavanju Pisma i akademskim studijima, da završi brojne doktorate – a da pritom ne doživljava patnju ljudi niti ih stvarno sluša. I što tada? Ništa! Kome to koristi? Sam Isus se povlačio u molitvu, ali je dolazio među narod – to je put kojim i svećenik treba ići“, istaknuo je fra Ante.

Na kraju misnoga slavlja mladomisniku je čestitku uputio provincijal fra Siniša Balajić u ime Franjevačke provincije Presvetog Otкупitelja.

Okupljenim vjernicima, rodbini i prijateljima obratio se prigodnim riječima zahvale mladomisnik fra Marko koji je na kraju, u zajedništvu s ostalom braćom mladomisnicima, udijelio mladomisnički blagoslov.

Nakon misnoga slavlja veliki broj uzvanika okupio se za obiteljskim stolom pod šatorom na Gospinu Otoku.

Matulji, subota, 12. srpnja 2025.

Fra Oliver Marčinković proslavio mladu misu

U subotu, 12. srpnja 2025. godine, u Župi Krista Kralja u Matuljima pokraj Rijeke, fra Oliver Marčinković proslavio je mladu misu.

Svečano misno slavlje započelo je procesijom oko župne crkve Krista Kralja smještene u središtu Matulja. Ulaskom u crkvu otac Marko udijelio je mladomisniku roditeljski blagoslov.

Sveto misno slavlje predvodio je mladomisnik fra Oliver, a u koncelebraciji su bili fra Mario Lemo, mladomisnikov kum, fra Filip Mimica, propovjednik, fra Siniša Balajić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog

fra Tomislav Kiridžija

Otkupitelja, don Mario Gerić, privremeni upravitelj Župe Krista Kralja, te ostala braća svećenici.

Misno slavlje animirao je zbor svetišta Majke Božje Trsatske pod ravnanjem fra Maria Zrakića, a ministrirali su franjevački bogoslovi.

U svojoj propovijedi fra Filip Mimica istaknuo je: „Život i djelovanje svećenika temelje se na osobnom odgovoru na

Isusovo pitanje Petru: 'A što ti kažeš, tko sam ja?' Na to je Petar odgovorio: 'Ti si Krist, Pomazanik, Sin Boga živoga.' Ti si onaj kojemu sam predao svoj život. U vjernosti tom odgovoru, fra Oliver, ovisi hoćeš li biti dobar svećenik. Kad naučimo nešto o Isusu, tada idemo drugima govoriti i naviještati – u tome se i sastoji cijelo evanđelje: u naviještanju drugima radosne vijesti spasenja. No, ne možemo drugima govoriti o Isusu ako nemamo iskustvo živog Isusa u svom životu. Ako nismo iskusili ni primili silu Duha Svetog, tada naš navještaj ostaje besplodan jer se temelji na ljudskom znanju, a ne na onoj snazi koju su apostoli primili na Pedeseticu, nakon koje su snažno krenuli u navještaj Uskrslog."

Fra Filip je istaknuo kako će i fra Oliver, ako mu ne bude na pameti ono što je Božje, nego ono što je ljudsko, čuti Isusove riječi: „Odlazi od mene, Sotono.“ A ljudsko je stvaranje sebe u središte i traženje udobnosti, umjesto da u središtu života bude Isus.

Prije svečanoga blagoslova fra Oliveru su čestitke uputili don Mario Gerić, upravitelj Župe Krista Kralja u Matuljima, te fra Siniša Balajić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Na kraju misnoga slavlja fra Oliver je svima okupljenima udijelio Božji blagoslov.

Nakon svečanoga misnog slavlja fra Oliverova rodbina, prijatelji te braća svećenici i redovnici okupili su se za obiteljskim stolom.

Lišane, subota, 19. srpnja 2025.

Fra Valentino Radaš proslavio mladu misu

fra Mate Šakić

U subotu, 19. srpnja 2025. godine, u župi svetog Mihovila arkandela u Lišanima Ostrovičkim proslavljena je mlada misa fra Valentina Radaša.

Sveto misno slavlje započelo je u 10:30 procesijom iz župne kuće do crkve svetoga Nikole Tavelića, koja je ujedno i provincijsko svetište. Na samome ulazu u crkvu fra Valentino je primio roditeljski blagoslov.

Po ulasku u crkvu mladomisnika je pozdravio župnik fra Božo Mandarić, koji je ujedno i mladomisnikov kum, te mu je za poklon uručio kalež kojim je fra Valentino proslavio svoju mladu misu u rodnoj župi.

U koncelebraciji su uz mladomisnika bili i fra Božo Mandarić, fra Anđelko Domazet, propovjednik, fra Siniša Balajić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, te šezdesetak braće svećenika.

Fra Anđelko Domazet, magistar franjevačkih bogoslova, u svojoj propovijedi posebno je istaknuo kako svećeništvo nije

zanimanje ili posao, već poziv – darivanje vlastitoga života za nešto veće od samoga sebe: „Svećenik se daje za čovjeka, daruje se poput Krista. Onaj tko je odlučio ljubiti, služiti, ne stavlja više sebe na prvo mjesto.“

Dodao je kako je svećenička služba tu zbog ljubavi i poslanja, poput roditelja koji bdije nad djetetom i u kasnu večer i u rano jutro. „Svećenik je odgovoran Bogu za svoje poslanje. U današnjem vremenu pozvan je živjeti svoju proročku dimenziju – biti ribar ljudi koji svjedoči čistoću vjere u Boga“, rekao je fra Anđelko.

Posebno je progovorio o tome kakav bi danas trebao biti ribar ljudi – onaj kojega Krist šalje: „Današnji ribari ljudi su oni koji imaju osoban odnos s Bogom i drugima pomažu da i sami dožive taj susret. Potrebni su nam ribari koji govore istinu, donose oslobađajuću riječ, koji ukazuju na to da je laž ubojita i smrtonosna, koji suosjećaju s bolesnima i izgubljenima. Oni su s mal-

im narodom koji ne može uzvratiti, a ne uz moćnike i političare.“

Na kraju propovijedi fra Anđelko je mladomisniku uputio poticajne riječi:

„Dragi mladomisniče, pošuj uvijek svoju svećeničku službu, svjedoči uvijek ljepotu poziva ribara ljudi i ne zadržavaj Isusa za sebe – pomози mu da izađe iz Svetohraništa na nove areopage.“ Kao završnu misao uputio mu je riječi svete Terezije Avilske: „Neka te niša ne plaši, tko ima Boga, ima sve, sam Bog dostaje. Slijedi Isusa velikodušna srca i što god se dogodi – ničega se ne plaši.“

Pri završetku misnoga slavlja mladomisniku su čestitke uputili župljani Lišana i provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Siniša Balajić.

Nakon mladomisničkoga blagoslova uslijedilo je fotografiranje, a potom se slavlje nastavilo za obiteljskim stolom pod šatorom na školskome igralištu kod osnovne škole u Lišanima.

Sinj, nedjelja, 14. rujna 2025.

Svečani zavjeti

U nedjelju, 14. rujna 2025. godine, na blagdan Uzvišenja Svetoga Križa, u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske, trojica bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja – fra Teo Tadić (Župa Čudotvorne Gospe Sinjske – Sinj), fra Kristian Pisac (Župa svetog Jeronima – Kaštel Gomilica) i fra Stjepan Raić (Župa svetog Franje Asiškog – Crivac) – položili su svečane zavjete u Redu Manje braće.

Svečano euharistijsko slavlje započelo je u 19, a predvodio ga je mnp. o. provincijal fra Siniša Balajić.

U koncelecijaciji su sudjelovali fra Ivica Udovičić, vikar i tajnik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Marinko Vukman, gvardijan i upravitelj svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske, fra Domagoj Volarević, gvardijan samostana o. Ante Antića na Trs-

fra Tomislav Kiridžija

teniku, fra Anđelko Domazet, magistar bogoslova, fra Ivan Vuletić, domagistar bogoslova, fra Antonio Mravak, župnik Župe Gospe Sinjske, uz još tridesetak svećenika.

Na misi su sudjelovali i bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, bogoslovi iz drugih franjevačkih provincija iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine, braća karmelićani, postulanti, sjemeništarci, časne sestre te obitelji, rodbina i prijatelji svečano zavjetovanih franjevaca.

Misno slavlje animirali su franjevački bogoslovi čitanjem i ministriranjem, dok je zbor Župe Gospe Sinjske, pod ravna-

njem maestra fra Jure Župića i uz orguljašku pratnju s. Jelene Marije Mijić, pjesmom i sviranjem uzveličao misno slavlje.

Nakon homilije, trojica kandidata za doživotno zavjetovanje evanđeoskih zavjeta siromaštva, čistoće i poslušnosti svojim su odgovorima potvrdili spremnost na posvećeni život i predanost Bogu.

Tijekom pjevanih litanija svih svetih prostrli su se pred oltarom kao znak potpune predanosti Bogu. Svoje su zavjete potom položili u ruke mnp. o. provincijala, a zatim se upisali u knjigu svečano zavjetovane braće koja se vodi još od 1749. godine.

Nakon završnoga zahvalnog govora i čestitki župnika fra Antonia te svečanoga provincijalova blagoslova na kraju mise, slavlje se nastavilo u radosnome ozračju u samostanskoj dvorani, gdje su okupljeni u razgovoru i objedu posvjedočili kako je lijepo kao braća zajedno živjeti i Bogu služiti.

Svijet je naš
Klanstar

Split-Dobri, ponedjeljak, 26. rujna 2024.

30 godina FRAMA-e Gospe od Zdravlja na Dobrome

Marija Banović

Povodom proslave 30 godina FRAMA-e Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobrome, održao se trodnevni program pod geslom „Sve vaše neka bude u ljubavi“ (1Kor 16, 14).

Program je započeo slavljem svete mise u četvrtak, 26. rujna 2024. godine, koju je predvodio gvardijan samostana Gospe od Zdravlja, fra Josip Cvitković. Nakon svetoga misnog slavlja uslijedilo je druženje s franjevačkim svjetovnim redom Gospe od Zdravlja. Program se nastavio u petak, 27. rujna, koji je također započeo svetom misom koju je predvodio fra Branko Periša, a nakon mise je uslijedilo klanjanje i druženje s bratstvima FRAMA-e grada Splita.

U subotu, 28. rujna, u samostanu Gospe od Zdravlja u jutarnjim satima održala se radionica koju je uz framaše pripremio bogoslov fra Josip Brandejs. Na radionici je sudjelovalo nekoliko FRAMA-a iz Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, a sama radionica nosila je temu deset slika iz života svetoga Franje Asiškoga. Trodnevno slavlje završilo je misom koju je predvodio fra Marko Đerek, negdašnji član FRAMA-e na Dobrome, uz koncelebraciju braće franjevaca bivših voditelja FRAMA-e.

Na slavlju je prisustvovao veliki broj članova FRAMA-a iz susjedne nam Her-

cegovine te župa koje poslužuju franjevci Provincije Presvetog Otkupitelja.

Misno slavlje uveličao je svojim pjevanjem zbor FRAMA-e Tomislavgrad, a ministrirali su franjevački bogoslovi. Nakon euharistijskoga slavlja uslijedilo je druženje i podjela zahvalnica u dvorani samostana.

Zahvalni smo dragomu Bogu na ova tri predivna i blagoslovljena dana.

Zagreb, četvrtak i petak, 10. – 11. listopada 2024.

Proslava franjevačkih jubileja

Izvor: IKA

Proslava franjevačkih jubileja u organizaciji Vijeća franjevačkih zajednica Hrvatske i Bosne i Hercegovine obilježena je u Zagrebu, 10. i 11. listopada 2024., pod geslom „Osam stoljeća svjetlo evanđelja, po tebi, Franjo, sav svijet obasjava“.

Prva točka obilježavanja bilo je molitveno bdijenje koje se održalo u samostanskoj crkvi Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije, Hercegovačke franjevačke provincije, u Zagrebu, u Dubravi. Na samome početku bdijenja, provincijalni ministar fra Jozo Grbeš unio je u procesiji moći svetoga Franje i izložio ih na oltaru. Prigodne tekstove pjesnika Stjepana Lica čitali su gospodin Dario Brigić i gospođa Ružica Lice, a svojim pjevanjem svaki tekst su popratili bogoslovi Hercegovačke franjevačke provincije.

Tekstovi su obuhvaćali sve značajne trenutke Franjina života, od pisanja prvoga Pravila, jaslica u Grecciu, primanja svetih rana koje posebno obilježavamo ove godine, pa do Pjesme brata Sunca i do samoga preminuća svetoga Franje. Na kraju molitvenoga bdjenja, sve prisutne je relikvijarom blagoslovio fra Jozo te su svi imali priliku osobno častiti moći svetoga Franje.

Središnja proslava velikih franjevačkih jubileja nastavila se idući dan, u petak, 11. listopada 2024., simpozijem u pro-

storima Hrvatskoga katoličkog sveučilišta. Uz izaslanike predsjednika Republike Hrvatske i predsjednika Sabora simpoziju je nazočio i mons. Ivo Martinović, požeški biskup i franjevac trećoredac glagoljaš, preč. Krunoslav Novak, generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije, vlč. Željko Tanjić, rektor Hrvatskoga katoličkog sveučilišta te domaćin susreta kao i poglavari i poglavariice franjevačkih provincija u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini.

Govor prilikom otvaranja simpozija uputio je predsjednik Odbora za proslavu franjevačkih jubileja fra Miljenko Hontić, a program simpozija vodila je Tanja Maleš. Simpoziju su prisustvovali i dvojica franjevačkih biskupa, krčki biskup Ivica Petanjak i požeški biskup Ivo Martinović koji je pozdravio okupljene.

Predavanja su održali Renato Matić („Od inspiracije do institucije“), s. Valerija Kovač („Sv. Franjo Božji čovjek za današnje vrijeme“), fra Ante Bekavac („Aktualnost Franjinog Pravila danas“), s. Marija Pehar („Jedinstveno otajstvo Boga u Utjelovljenju i Križu“), fra Bojan Rizvan („Greccio – otajstvo utjelovljenja – Euharistija“), fra Marin-ko Pejić („Stigmati, po njegovim ranama smo izliječeni“), fra Ivan Šarčević („Pjesma stvorova“) i s. Ivanka Mihaljević („Odsijevati ljepotom evanđelja i našeg franjevačkog poziva“). Predavači su iz različitih perspektiva razmišljali o događajima iz života sv. Franje, ali i današnjim izazovima koji su stavljeni pred nas i naše življenje franjevaštva.

Za sve prisutne sudionike znanstvenoga simpozija pučka kuhinja Doma sv. Antuna

Padovanskog na Svetome Duhu priredila je ručak te su sudionici na taj način podržali karitativno djelovanje pučke kuhinje.

Susret je završio večernjim euharistijskim slavljem u bazilici sv. Antuna na zagrebačkome Svetom Duhu koje je predslavio zagrebački nadbiskup mons. Dražen Kutleša uz suslavljenje dvojice biskupa franjevaca, mons. Ive Martinovića i mons. Ivica Petanjka te brojnih svećenika. Nakon slavlja svi su imali prilike počastiti relikviju tkanine natopljene krvlju sv. Franje koja je toga dana boravila na zagrebačkome Svetom Duhu.

Bila je ovo prilika za susret s braćom i sestrama franjevačkih redova te zajedničkim promišljanjem o našoj zajedničkoj karizmi i poslanju koje se održalo tijekom ovih osam stoljeća.

Sinj, subota, 12. listopada 2024.

Crkva Čudotvorne Gospe Sinjske svečano proglašena papinskom manjom bazilikom

izvor:

Splitsko-makarska nadbiskupija

Crkva Čudotvorne Gospe Sinjske svečano je proglašena papinskom manjom bazilikom u subotu, 12. listopada 2024., uz sudjelovanje više od tisuću vjernika. Središnjoj proslavi prethodila je bogata trodnevica, a misu proglašenja predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Zdenko Križić uz koncelebraciju apostolskoga nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Giorgia Lingue, zadarskoga nadbiskupa mons. Milana Zgrablića, pomoćnoga biskupa banjalučkog u miru mons. Marka Semrena te sudjelovanje oko devedeset svećenika. Misno slavlje animirali su ministriranjem franjevački bogoslovi, a liturgijsko pjevanje predvodio je mješoviti župni zbor pod ravnanjem fra Jure Župića i sestre Jelene Mijić.

Prije početka misnoga slavlja riječ pozdrava i dobrodošlice uputio je provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Marko Mrše koji je istaknuo da se radi o danu koji je višestruko važan i koji će ostati upisan u povijesti, ali i srcima svih onih koji su sudjelovali u slavlju, a potom je pozdravio sve prisutne po redu i časti: biskupe, provincijale, predstavnike civilnih vlasti, prisutne

provincijalke, časne sestre i svećenike, a naročito one fratre koji su djelovali u ovoj župi i tako svojim radom i životom pripomogli da dođe do uzdignuća ove crkve na čast bazilike. Istaknuo je kako su radost, ponos i veselje s razlogom veliki i zajednički za sve članove ove franjevačke provincije, kao i za župljane ove župe te zaželio da sve fratre, a naročito one koji će djelovati na području ove župe i dalje prati zagovor Čudotvorne Gospe Sinjske i svetoga oca Franje. „Nadam se i iskreno želim da dodjela naslova bazilike ovoj crkvi svima bude još veći poticaj dolaziti u ovu crkvu na molitvu i susret s Kristom i njegovom majkom“, rekao je provincijal te zaključio da se nada kako ćemo dobivati obilje milosti, oproštenja i snage da u ovome svijetu nastavimo živjeti svoju duhovnost i svjedočiti Krista te tako činiti ovaj svijet ljepšim. Nadbiskup je na početku misnoga slavlja pojasnio kako je sveti otac uzdignućem ove crkve na razinu bazilike htio istu još tješnje povezati s Petrovim nasljednikom i dati joj uzvišenije mjesto među crkvama te sve pozvao da mole Gospodina da obdan i obnoć njegove oči budu uprte u sve one koji će u ovu crkvu dolaziti. Prije pokajničkoga čina apostolski nuncij mons. Giorgio Lingua pročitao je Dekret Dikasterija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata o podjeljivanju naslova i uzdizanju ove crkve na čast papinske manje bazilike. Nakon nuncijeva čitanja dekreta isti je bio izložen na pripremljenome mjestu na samome ulasku u prezbiterij.

Na početku homilije nadbiskup Križić pojasnio je da u centru ove proslave stoji lik Blažene Djevice Marije nazvane Čudotvor-na Gospa Sinjska koja je srce ove crkve i bez koja ona ne bi bila ni svetište, ni bazilika. „Hodočasnici su Mariju u ovom svetišu posebno otkrili kao majku milosti, kao zdravlje bolesnih, utjehu žalosnih, kao pomoćnicu u svim nevoljama“, ističe nadbiskup i podsjeća kako majka svojem djetetu ne daje samo fizički život, nego i onaj duhovni koji se dobiva odgojem po kojemu se osobi usađuju uzvišene vrijednosti. U dvorani posljednje večere Isus govori kako je žena žalosna kada rađa, ali kada rodi dijete više se ne sjeća muke zbog radosti što je rodila čovjeka. Ovime Isus želi reći da najveća patnja majke nije roditi dijete, već odgojiti čovjeka u tome djetetu, a poseban je napor potreban i kako bi se odgojilo Boga u tome djetetu. Opće je poznato da ako roditelji drže do Boga, i dijete će držati, ali je i obratno istina. Isus u Evanđelju govori kako su blaženi oni koji riječ Božju slušaju i čuvaju, a i da su njegovi brat, sestra i majka oni koji Božju volju vrše. Ovime se Isus nije htio ni na koji način odreći svoje majke, nego naglasiti da je najbitnije slušati Božju riječ i u život je provoditi, a upravo je Marija najizvršnije Bogu vjerovala. „Vjerovati Božjoj riječi i vršiti njegovu volju najveće je blaženstvo“, ponavlja nadbiskup te nastavlja podsjećajući da je Marija Božju riječ čuvala u svojem srcu koje je u Bibliji prikazano kao organ pamćenja. Kada nešto uđe duboko u srce, to se ne zaboravlja, a upravo u ovome kontekstu važni su i roditeljski primjeri koji ulaze u srce djece i u njemu odzvanjaju tijekom čitava života. „Tko sluša riječ Božju srcem, taj se onda trudi po toj riječi i živjeti“, apostrofira nadbiskup i pojašnjava da će se takva osoba prije važnih životnih odluka uvijek konzultirati s Bogom i učiniti onako kako on od nje traži. Evanđelja predstavljaju Mariju kao osobu koja je postigla ideal fina i velika srca bez kojega nema prave majke. Mariju

nam je Isus ostavio za majku jer je njezino srce bilo prepuno Boga i njegove ljubavi, a takva ljubav čini istinska čuda u prilog svoje djece. Iskustvo ove majčinske ljubavi ima svaki kršćanin koji se utječe Mariji, a istinu te iste ljubavi svjedoče mnoga čudesa u marijanskim svetišima među kojima je i svetište Gospe Sinjske. „Braćo i sestre, molit ćemo u ovoj svetoj misi da iskustvo Marijina zagovora dožive svi oni koji će pohoditi Mariju u ovom svetišu, koje je njoj u čast uzdignuto u naslov bazilike“, pozvao je nadbiskup i zamolio da Marija sve zagovora i vodi putem Isusovim.

Po završetku popričesne molitve pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije don Edvard Punda pročitao je dekret o proglašenju gvardijana Gospina svetišta u Sinju fra Marinka Vukmana rektorom manje bazilike. Prije svečanoga blagoslova prisutnima se obratio prvi rektor sinjske bazilike fra Marinko i emotivno istaknuo: „Ovaj dan bit će upisan zlatnim slovima u povijest naše crkve, župe i samostana, Gospina i alkarskog Sinja, nadbiskupije, franjevačke Provincije, Cetinske krajine i domovine nam Hrvatske.“ U prvome se redu zahvalio nadbiskupu na predvođenju misnoga slavlja, nunciju na čitanju dekreta i predstavljanju svetoga oca pape Franje, ostalim prisutnim biskupima, provincijalima i provincijalkama te braći svećenicima. Rektor je također izrazio zahvalnost predstavnicima građanskih vlasti, uključujući izaslanike predsjednika Sabora, Vlade i države, potpredsjednika Vlade, ministre, saborske zastupnike, župana, dožupana, gradonačelnika Sinja te ostale gradonačelnike, načelnike i ravnatelje. Posebno je zahvalio i župniku fra Antoniju Mravku na ideji i pripremi cjelovite dokumentacije za proglašenje bazilike te ostalim suradnicima koji su pomogli kod pripreme dokumentacije i izrade grba. Također je zahvalio svim svećenicima koji su sudjelovali u trodnevnicima, a naročito onima koji su ispovijedali, svim

pjevačima, bogoslovima, sjemeništarcima, lektorima i volonterima koji su pridonijeli da priprava, ali i samo slavlje proglašenja prođe u ovako svečanom tonu. Na samome kraju izražava zahvalnost vjernomu narodu na pobožnome i radosnome sudjelovanju u svetoj misi, predstavnicima crkvenih i svjetovnih medija te svim hodočasnici na molitvi i podršci. Fra Marinko je obećao revno i odgovorno služiti kao rektor bazilike Čudotvorne Gospe Sinjske, a potom su uručeni prigodni pokloni biskupima, nakon čega je sav narod zapjevao pjesmu *O, Gospe Sinjska*. Budući da se radi o događaju nacionalnoga značaja, nakon završnoga blagoslova, prije otpusta, otpjevana je i himna Republike Hrvatske *Lijepa naša*.

Uz ovaj događaj uzdignuća crkve na čast bazilike Dikasterij je dao i određene datume u kojima vjernici mogu, uz uobičajene uvjete,

dobiti potpuni oprost. Radi se o sljedećim datumima: dan posvete ove bazilike koji se obilježava 21. svibnja, dan patrona ove bazilike, odnosno Velika Gospa, 15. kolovoza, svetkovina svetih apostola Petra i Pavla, 29. lipnja, i godišnjica dodjele naslova manje bazilike ovoj crkvi, a to je datum 17. travnja. Uz ova četiri datuma u kojima se može dobiti potpuni oprost daje se mogućnost mjesnomu biskupu da izabere još jedan datum. Na prijedlog otaca franjevac nadbiskup Zdenko Križić odredio je da to bude svetkovina sv. Franje, 4. listopada. Svaki vjernik može izabrati još jedan datum u kojemu može dobiti potpuni oprost uz uobičajene uvjete, a to su: pohoditi ovu baziliku, sudjelovati na bogoštvolju, izmoliti „Vjerovanje” i „Oče naš” te molitvu na nakanu svetoga Oca uz prethodnu ispovijed i svetu pričest.

Hrvace, nedjelja, 27. listopada 2024.

U posjetu Župi Hrvace

fra Tomislav Kiridžija

U nedjelju, 27. listopada 2024., bogoslovi su posjetili Župu Gospe Žalosne u Hrvacama na poziv župnika fra Perice Maslaća. U Hrvace su stigli u jutarnjim satima, sudjelujući na dvjema svetim misama – „dječjoj“ i „pučkoj“ – koje je predvodio magistar bogoslova fra Siniša Balajić. On je u propovijedi nadahnuto govorio o Kristu, svjetlu svijeta, čija prisutnost obasjava one koji sjede u tami, ne dopuštajući da ih tama i zlo obuzmu. Kristovo svjetlo jača vjeru i predstavlja temelj naše kršćanske radosti.

Na kraju svetih misa svečano zavjetovana braća bogoslovi, fra Mate Šakić i fra Josip Brandejs, svjedočili su o svojem redovničkom, a uskoro i svećeničkom pozivu. Obojica su istaknuli važnost iskustva susreta s Kristom Gospodinom, živim i prisutnim u njihovim životima, onim koji ima plan za svačiji život.

Nakon euharistijskoga slavlja bogoslovi su se okupili na zajedničkome ručku u župnoj kući koji je, uz pomoć svojih župljana, organizirao župnik fra Perica Maslać.

U poslijepodnevrim satima, oko 14:30, bogoslovi su u crkvi predvodili molitvu krunice Blaženoj Djevici Mariji zajedno s više od stotinu ministranata pristiglih iz Cetinskoga kraja, okupljenih za ovo nedjeljno poslijepodnevno druženje.

Nakon molitve, fra Tomislav Kiridžija podijelio je svjedočanstvo o svojem duhovnom pozivu, nadahnjujući prisutne svojom pričom i iskustvom vjere.

Nakon duhovnoga dijela ministranti i bogoslovi proveli su poslijepodne u zajedničkome druženju, igrajući nogomet, balote, razgovarajući i šetajući, uživajući u prelijepoj prirodi i svježemu zraku Hrvaca.

Vinjani, nedjelja, 10. studenog 2024.

Posveta crkve svetog Nikole Tavelića i blagoslov svetohraništa

izvor:

Splitško-makarska nadbiskupija

Splitško-makarski nadbiskup i metropolit mons. Zdenko Križić predvodio je u nedjelju, 10. studenog, svečano misno slavlje pod kojim je posvećena crkva sv. Nikole Tavelića u Vinjanima te blagoslovljeno novo svetohranište. U koncelecijaciji su bili mjesni župnik fra Josip Sušić, dekan Imotskog dekanata fra Zoran Kutleša, župni vikar župe sv. Roka u Vinjanima fra Jakov Udovičić i nadbiskupov tajnik don Renato Pudar. Misno slavlje ministriranjem su animirali bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, a liturgijsko pjevanje predvodio je mješoviti župni zbor pod ravnanjem s. Ljiljane Todorić.

U homiliji je nadbiskup podsjetio prisutne vjernike da je crkva privilegirano mjesto gdje narod slavi Boga, mjesto gdje mu prinosimo sebe i svoje patnje te primamo novo svjetlo i snagu za naš život. Pojašnjavajući prvo čitanje mons. Križić podsjetio je vjernike kako je u hodu kroz pustinju, prateći narod i prihvaćajući njegovu sudbinu, i Bog sam bio beskućnik. Kada je narod došao u Obećanu Zemlju napravio je sebi neke kućice, a potom su došli i do uvjerenja kako i Bogu treba napraviti dostojnu

kuću gdje će se narod moći susretati sa svojim Bogom. Kada je židovski kralj Salomon sagradio prvi hram počeo je, s jedne strane, osjećati divljenje tako veličanstvenom zdanju, a s druge se bojavao da je uzalud gradio jer se pitao je li moguće da svemogući i veliki Bog boravi u građevini koju je sagradio čovjek. Salomonu nije bilo jasno da Bog neće biti samo u hramu, nego gdje god se nalazili ljudi vjere, a hram će biti samo mjesto posebna susreta između Boga i ljudi. „Da bi do ovoga susreta došlo nije dovoljno samo doći u hram, nego je potrebno živjeti s Bogom i izvan hrama!“, pojašnjava mons. Križić i dodaje da je problem raskoraka u čovjekovu ponašanju u crkvi i izvan nje aktualan i danas.

Narod se u hramu pobožno molio i prinosio žrtve, a po izlasku iz hrama živjeli bi kao da Boga nema. Isus to pokazuje u prisposobi o milosrdnome Samarijancu kada svećenik i levit zaobilaze unesrećenoga, ističe nadbiskup. Dodaje da se i mnoge od nas u društvu, na poslu, pa i u vlastitoj kući često ne može prepoznati kao vjernike. Takvi zasigurno neće susresti Boga ni u crkvi jer je prije svega potrebno susresti Boga u nutрини, u srcu za koje Isus želi da bude njegov hram. Ovo naravno ne znači da nam crkva kao mjesto okupljanja i štovanja Boga ne treba, već samo da u njoj Boga nećemo naći ako s njime ne živimo i onda kada smo izvan crkve. „Draga braćo i sestre, radujemo se posveti ove nove crkve jer ona je svjedočanstvo vaše vjere

i ljubavi prema Bogu. Želim vjerovati da narod ovoga kraja neće častiti Boga samo u ovoj crkvi, nego i u svom domu, radnom mjestu, u druženju s drugim ljudima, a da bismo to mogli moramo Boga nositi u svom srcu", poručio je nadbiskup i podsjetio kako je potrebno zastati i prisjetiti se da smo u Božjoj prisutnosti te zahvaliti. Zaključno je nadbiskup izmolio Salomonovu molitvu i tako Gospodina zamolio da mu oči dan i noć bude otvorene nad ovom crkvom i narodom koji će mu iz nje upravljati molitve.

Po završetku homilije otpjevane su Litani-je svetih nakon kojih je uslijedila posvetna molitva kojom se ističe odluka da se crkva zauvijek predaje Gospodinu uz molitvu za njegov blagoslov. Potom je nadbiskup izlio svetu krizmu na sredinu oltara i na njegova četiri ugla te je pomazao oltar, a nakon toga uslijedilo je pomazivanje stijena crkve te kađenje oltara, stijena crkve i naroda. Bogoslovi su zatim prinijeli oltarnik te svijeće

i cvijeće, a nadbiskup je upalio svijeće kod oltara. Nedugo zatim upaljena su i sva svjetla u crkvi te je uslijedilo euharistijsko bogoslužje, a ministranti su na oltar prinijeli darove za slavljenje Gospodnje žrtve.

Nakon svete pričesti blagoslovljeno je i pokađeno novo svetohranište, a prije kraja misnoga slavlja prisutnima se obratio župnik fra Josip koji je pozdravio sve po redu i časti te predstavio povijest gradnje crkve sv. Nikole čiji je kamen temeljac blagoslovljen 1973., a vjeronaučnu dvoranu, današnju kriptu, blagoslovio je mons. Frane Franić 1974. godine. Slaveći 50 godina od toga događaja, a prisjećajući se 22. srpnja 1997. kada je mons. Ante Jurić blagoslovio crkvu kako bi u njoj započela misna slavlja, upriličena je i ova posveta, podsjeća župnik. Potom je zahvalio akademskoj kiparici Lindi Milić Kršnjavi koja je izradila svetohranište, kamenokle-

saru Zdenku Galiću te svima onima koji su uzveličali ovo misno slavlje. Na kraju je zahvalio nadbiskupu Križiću što je predslavio ovo slavlje i što im je uputio pastirsku riječ te poručio, citirajući riječi sa slavlja iz 1974., da bi „nova crkva trebala biti navjestiteljica novih vremena za Vinjančane, nadamo se kako će Gospodin blagosloviti njihova nastojanja“. Na kraju je pozvao župljanke da nadbiskupu uruče prigodne poklone na kojima je nadbiskup zahvalio i podsjetio prisutne župljane kako ulaze u povijest jer je posveta crkve i oltara u budućnosti blagdan za župu i mjesto. Zahvalio je svima koji su na bilo koji način pridonijeli u gradnji crkve, a onda zazvao Božji blagoslov na ovaj kraj, cijeli župnu zajednicu. Župa Vinjani danas ima oko 2850 stanovnika, a župa, posvećena sv. Roku, osim najmlađe crkve sv. Nikole ima i župnu crkvu sv. Roka te još dvije filijalne crkve sv. Ante i sv. Kate.

Šibenik – Šubićevac, petak, 15. studenog 2024.

Obljetnica posvete crkve

U petak, 15. studenog 2024., franjevački bogoslovi posjetili su samostansku crkvu sv. Ante Padovanskog na Šubićevcu povodom 17. obljetnice posvete crkve i oltara. Svečano misno slavlje predvodio je magistar bogoslova fra Siniša Balajić u koncelebraciji gvardijana i župnika fra Maria Radmana, meštra novaka fra Tina Labrovića i još nekoliko svećenika. Đakonsku službu vršio je fra Marko Plejić.

Na završetku misnog slavlja bogoslov fra Mario Pavić podijelio je svjedočanstvo o svojem duhovnom pozivu te župljanima predstavio život i djelovanje franjevačkih bogoslova u Splitu. Liturgijsko slavlje dodatno su obogatili brojni ministranti i pjevači. Pjeva-

fra Tomislav Kiridžija

nje su animirali mješoviti zbor sv. Ante pod ravnanjem voditeljice Linde Subotić i dječji zbor Ljiljani pod vodstvom prof. Tine Banovac.

Prije sedamnaest godina euharistijska slavlja ove župe održavala su se u skromnim prostorima župne kuće. No, zahvaljujući trudu i zalaganju čitave redovničke zajednice Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, izgrađeni su nova crkva i samostan. Crkva je tada posvećena i predana na službu župnoj zajednici.

Split – Dobri, četvrtak, 21. studenog 2024.

Proslava Gospe od Zdravlja

izvor:

Splitsko-makarska nadbiskupija

Splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić predslavio je u četvrtak 21. studenog 2024. svečano misno slavlje u crkvi Gospe od Zdravlja na splitskome Dobrom, o svetkovini Prikazanja Blažene Djevice Marije.

Koncelebrirali su župnik Župe Gospe od Zdravlja fra Kristian Stipanović, gvardijan samostana Gospe od Zdravlja fra Josip Cvitković, gvardijan samostana sv. Frane i župnik Župe sv. Stjepana pod Borovima fra Martin Jaković te nadbiskupov tajnik don Renato Pudar.

Uvodeći u misno slavlje, mons. Križić poručio je kako Marija ima mnogo naslova koje joj je vjerni puk dodijelio iz dubokoga iskustva njezine pomoći tijekom stoljeća. „Dovoljno je reći da je Marija majka, a to znači sve jer je majka ona koja je spremna dati svoj život za dobro svoje djece“, istaknuo je te pozvao vjerni puk da joj se uteče moleći je da od Gospodina isprosi ono što je u ovome času najpotrebnije.

Nadbiskup Križić je u homiliji naglasio snažnu ulogu Blažene Djevice Marije kao majke, posrednice i utjehe u patnji te se osvrnuo na duboku povezanost ljudske boli i Božje milosti. „I od tog časa uze je učenik k sebi.“ Taj čin označava kako Marija postaje duhovna majka svim ljudima u trenutcima patnje. Marijina bol pod križem bila je istinska majčinska patnja kroz koju ona preuzima novu ulogu – da prati i štiti sve vjernike u njihovim životnim teškoćama. „Marija ne posreduje

samo za ono što je nužno za život, već i za ono što daruje radost“, istaknuo je naglašavajući njezinu majčinsku brigu za sve aspekte ljudskoga života.

Nadbiskup je rekao: „Ipak, potrebno je da majke nauče svoje djecu da ne mogu biti pošteđena od svake patnje, kao što su napori oko učenja, razni udarci i poniženja, važnost zasukivanja rukava i dobivanja žuljeva te odustajanja od ponekih neostvarivih želja. Marijin zagovor su u nevoljama iskusili mnogi vjernici.“ Dodaje kako nije nužno Gospu uvijek moliti isključivo za zdravlje, već i za snagu da bolest možemo nositi strpljivo i s ljubavlju.

Poručio je i sljedeće: „Patnja i bolest nošeni s ljubavlju prema Bogu imaju izvanrednu snagu. Isusova patnja pokazuje da bol nije kazna, već sredstvo spasenja i put preobražaju života jer se velike promjene u životu često događaju upravo kroz patnju. Bitno je posjetiti bolesnike jer u patnji čovjek ima potrebu blizine ljudi koje voli. Konačno, patnja može oplemeniti ljudsko srce i bitno je verbalizirati vlastite boli s jedne strane, ali je bitno da ne upadnemo u opasnost dramatizacije svake male boli i pretjerano kukanje.“

„Moliti za zdravlje je važno, ali još važnije je reći: ‘Oče, budi volja Tvoja.’ Neki se toga boje jer misle da je Božja volja za nas uvijek nešto teško, ali svaki otac želi da mu dijete bude sretno, a koliko tek onda to želi Otac nebeski. ‘Učinite sve što vam on kaže’ (Iv 2,5), jer kada smo Bogu vjerni onda će nam se sve drugo nadodati.“

Prije svečanoga blagoslova, mjesni župnik fra Kristian Stipanović zahvalio je svima koji su na bilo koji način sudjelovali u devetnici koja je prethodila središnjoj proslavi Gospe

od Zdravlja, a posebno propovjednicima, ispovjednicima, zborovima na čelu s fra Stipicom i sestrom Zorom, časnim sestrama koje su se brinule za uređenje crkve, redarima svetišta, bogoslovima, svim župnim zajednicama te svima koji su sudjelovali u slavlju.

Ministrirali su franjevački bogoslovi, a liturgijsko pjevanje predvodio je mješoviti zbor Župe Gospe od Zdravlja pod ravnanjem fra Stipice Grgata, uz orguljašku pratnju s. Zorislave Radić.

Čvrljevo, nedjelja, 19. siječnja 2025.

Proslava Imena Isusova

fra Tomislav Kiridžija

U nedjelju, 19. siječnja 2025., bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja bili su u tradicionalnome posjetu Župi Imena Isusova u Čvrljevu. Svetoj misi u 11 sati prethodila je procesija oko župne crkve i groblja uz molitve Presvetomu Imenu Isusovu te pjevanje božićnih pjesama, što je karakteristično za ovu proslavu u Čvrljevu.

Svetu misu predvodio je magistar bogoslova fra Siniša Balajić koji je u propovijedi posebno istaknuo veličinu i moć Imena Isusova. Koncelebrirao je mjesni župnik fra Ante Jurić Talaja koji već više od dvadeset godina pastoralno skrbi o ovoj župi i njezinim vjernicima. Liturgiju su svojim ministriranjem i pjevanjem animirali franjevački bogoslovi.

Nakon susreta kod euharistijskog stola braća su se nastavila družiti za zajedničkim nedjeljnim stolom uz ugodan razgovor, smijeh i pjesmu, a potom su se uputili u kratku šetnju kamenitim krajem ove drevne župe.

Čista Velika, nedjelja, 26. siječnja 2025.

Posjet franjevačkih bogoslova

fra Stjepan Raić

U nedjelju, 26. siječnja 2025. godine, bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, predvođeni magistrom fra Sinišom Balajićem, na poziv župnika fra Marka Đereka, posjetili su Župu sv. Ane u Čistoj Velikoj. Ovakvi posjeti župama i pastoralne aktivnosti koje su dio obrazovnog programa bogoslova pružaju im dragocjeno iskustvo te omogućuju dublje razumijevanje života i rada župne zajednice. Posjet župi Čista Velika tako je bio i svjedočanstvo trajne franjevačke prisutnosti na ovim prostorima, na

kojima već stoljećima postoji snažna povezanost između fratar i naroda.

Sveto misno slavlje predvodio je fra Siniša Balajić, uz koncelebraciju župnika fra Marka Đereka. Na kraju misnoga slavlja fra Marko je u svoje ime i u ime župljana Čiste Velike zahvalio fra Siniši i bogoslovima na njihovu dolasku i zajedništvu s lokalnom zajednicom. Poseban trenutak bio je svjedočanstvo fra Tomislava Kiridžije, bogoslova prve godine Filozofsko-teološkog fakulteta, koji je podijelio svoju osobnu priču o duhovnome pozivu.

Nakon završnoga blagoslova druženje je nastavljeno u župnoj kući na svečanome zajedničkom ručku.

Split – Dobri, nedjelja, 23. veljače 2025.

Obred primanja i obećanja FRAMA-e Gospe od Zdravlja

Marija Banović

U nedjelju, 23. veljače 2025. godine, u ozračju radosti i zajedništva, FRAMA Gospe od Zdravlja proslavila je jedan od najvažnijih trenutaka u životu bratstva: obred primanja i obećanja.

Slavlje je započelo sakramentom ispovijedi i molitvom krunice pripremajući srca sudionika za duboko duhovno iskustvo. Misno slavlje predvodio je duhovni asistent fra Željko Štrbac koji je nadahnutim riječima istaknuo ljepotu i odgovornost pripadnosti FRAMA-i.

Na početku mise uslijedio je obred primanja novih članova u bratstvo Franjevačke mladeži.

S velikom radošću u bratstvo je primljeno devet novih članova koji su svojim „evo me“ hrabro odgovorili na Božji poziv, odlučivši kročiti stopama sv. Franje.

Nakon Evanđelja došao je trenutak ispunjen radošću – obred prvih i obnovljenih obećanja. Predsjednica FRAMA-e Gospe od Zdravlja Ana Kaselj prozvala je one koji su prvi put odlučili predati svoj život Kristu po franjevačkom načinu života, kao i one koji su svoja obećanja obnovili. Deset framaša pred oltarom je s vjerom i predanošću izreklo svo-

je riječi obećanja, potvrđujući želju da žive evanđelje u bratstvu Franjevačke mladeži.

Njihovo geslo „Evo, šaljem vas kao ovce među vukove“ snažno je odjeknulo u srcima svih prisutnih, podsjećajući nas na misiju svjedočenja Kristove ljubavi, gdje god bili poslani.

Po završetku obreda misa je nastavljena u ozračju zahvalnosti i slavljenja Gospodina. Na kraju su framaši, puni radosti, zahvalili Bogu na ovome milosnom danu te uputili posebnu zahvalu svim gostima koji su došli podržati FRAMA-u Gospe od Zdravlja: FRAMA Poljud, Pojišan, Sinj, Drinovci, Čista Velika i Ružići. Posebno su zahvalni i franjevačkim bogoslovima te bendu Ivan Pavao II. iz Šibenika koji su svojim pjevanjem i sviranjem uzdigli molitvu i uveličali ovo slavlje, unijevši u svaku pjesmu toplinu i radost.

Nakon završnog blagoslova i zajedničkog fotografiranja, slavlje se nastavilo u samostanu. Prostorijom su se cijele večeri širili smijeh, pjesma i radost, dok je oko 70 fra-

maša dijelilo zajedništvo kroz razgovor, ples i pjesmu.

Ovaj poseban dan ostavio je neizbrisiv trag u srcima svih prisutnih. Ispunjeni radošću i zahvalnošću framaši su se uputili svojim domovima, svjesni da ih Bog šalje – kao ovce među vukove – s misijom da donose ljubav, mir i evanđeoski duh svijetu.

Gala – Gljev, nedjelja, 16. ožujka 2025.

Posjet bogoslova

fra Tomislav Kiridžija

U nedjelju, 16. ožujka 2025., bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, predvođeni svojim magistrom, posjetili su Župu svih svetih koja obuhvaća sela Galu i Gljev na sjeveroistočnome dijelu Sinjskoga polja.

Svetu misu, i u Gljevu, i u Gali, predvodio je magistar bogoslova fra Siniša Balajić, dok je u koncelebraciji bio župnik fra Luka Delić. Bogoslovi su sudjelovali kao ministranti i čitači, a u Gljevu su animirali i liturgijsko pjevanje. U svojoj propovijedi fra Siniša Balajić posebno se osvrnuo na

evanđelje o Preobraženju Gospodinovu na gori, gdje se Kristovo lice promijenilo i zasjalo nebeskom slavom.

Na kraju svete mise župnik fra Luka Delić izrazio je radost zbog dolaska bogoslova te najavio početak petogodišnjih duhovnih priprema za proslavu 200. obljetnice župe Gala – Gljev. Istaknuo je kako lica ovih mladih franjevac zrače radošću, a upravo ta radost svjedoči da slijediti Krista daje puninu radosti ljudskomu srcu.

Nakon svete mise braća su se okupila u župnoj kući na ručku na kojemu im se pridružilo nekoliko fratara župnika iz okolnih župa. Nakon bratskoga druženja bogoslovi i magistar oprostili su se od župe i uputili prema Splitu.

Imotski, nedjelja, 30. ožujka 2025.

Put križa za mlade Imotske krajine

Framaš

U nedjelju, 30. ožujka 2025. godine, u Imotskome je održan križni put za mlade Imotske krajine. Pobožnost je predvodio fra Zoran Kutleša, gvardijan i župnik u Imotskome. U pobožnosti su sudjelovala i braća franjevci iz samostanskoga okružja, đakon fra Valentino Radaš, školske sestre franjevske te franjevački bogoslovi koji su tom prigodom pristigli iz Splita. Mnoštvo mladih, roditelji s djecom te djedovi i bake činili su veliku procesiju. Bogoslovi su čitali

razmatranja uz pojedine postaje, nadahnuta mislima sluge Božjega fra Ante Antića.

Križeve su naizmjenično nosili postulanti Jakov Rak, članovi Franjevačke mladeži, mladi iz župa samostanskoga okružja, ministranti te krizmanici. Procesija je prošla ulicama grada, od crkve svetoga Franje do utvrde Topana, gdje se nalazi spomenik hrvatskim braniteljima. Pjevanje Gospina plača i korizmenih pjesama predvodio je fra Jerko Kolovrat, župnik Slivna. Na kraju pobožnosti fra Zoran je udijelio Božji blagoslov svima okupljenima, a na poseban način bolesnima i nemoćnima iz Imotske krajine.

Zagreb, petak - nedjelja, 23. - 25. svibnja 2025.

Teologijada

Lucija Čorić i Jelena Ivančić

Sosmijesima na licima i puni dojmova, vratili su se naši studenti s intelektualno-duhovnog susreta studenata teologije. Ovogodišnja Teologijada održana je od 23. do 25. svibnja u Zagrebu pod geslom „U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani“ (Rim 12,12).

Naši studenti su se, pod vodstvom prof. dr. sc. don Marinka Vidovića, u sigurnim rukama svojih vozača fra Stjepana Raića i fra Mate Šakića, u Zagreb uputili u petak. Prije samoga dolaska na KBF u Zagrebu su posjetili crkvu Majke Božje Lurdske gdje su se pomolili na grobu o. Ante Antića.

Prvi dan Teologijade započeo je susretom studenata na KBF-u, gdje su imali priliku obići njihovu zgradu fakulteta te krenuti s upoznavanjem kolega s raznih teoloških fakulteta, instituta i odjela Hrvatske te Bosne i Hercegovine. Uslijedilo je misno slavlje u bogoslužnome prostoru bl. Alojzija Stepinca te nakon svega večera kojom su zaključili svoje druženje prvoga dana.

Drugi dan Teologijade bio je bogat intelektualnim programom, a mjesto radnje bio je samostan hercegovačkih franjevac u Dubravi. Svoja izlaganja su kroz dva bloka imali izlagači sa svih fakulte-

ta, na temu Ispunjeni nadom: spoznavanje Božje prisutnosti u svijetu. KBF Split je predstavljala studentica Lucija Čorić s temom Snaga Božjih obećanja i nada koja traje: pogled iz biblijske perspektive. Nakon izlaganja je uslijedila rasprava u kojoj su studenti izlagači odgovarali na postavljena pitanja. Drugi dio intelektualnoga dijela zahtijevao je aktivno sudjelovanje svih. Podijeljeni u grupe, studenti su raspravljali i razmišljali o pitanjima koja su vezana za prethodno izložene teme. Svoja razmišljanja i zaključke kratko su iznijeli i predstavili ostalima. Po završetku intelektualnoga dijela uslijedio je ručak uz druženje, sport i pjesmu. Atmosferu, koja je svakako bila vesela, začinila je predstava Večernja škola filozofije u izvedbi DD-e Prosopon. Večer su naši studenti iskoristili za zajedničko druženje u centru grada.

Treći dan Teologijade započeli su obilas- kom povijesnih i kulturalnih znamenitosti grada Zagreba uz studente vodiče. Svoje druženje priveli su kraju onako kako su ga i počeli: svetom misom nakon koje je uslijedio ručak i oproštaj do neke iduće prilike.

Studenti se sada vraćaju u svoju rutinu, a ističu kako iz Zagreba nose divne uspomene za cijeli život, nova poznanstva i iskustva na kojima su zahvalni svom KBF-u u Splitu, nadasve profesoru Marinku, radosni što ih je baš on vodio, ali i ovogodišnjim domaćinima KBF-u u Zagrebu.

Veselimo se svi zajedno jer iduće godine Teologijada dolazi u naš Split!

Imotski, petak, 30. svibnja 2025.

30. obljetnica FRAMA-e

framaš

Imotski je 30. svibnja 2025. obilježio dva važna događaja – Dan državnosti Republike Hrvatske i 30. obljetnicu FRAMA-e Imotski.

U poslijepodnevnom satima u kući preko puta crkve okupila se vesela ekipa starih i mladih framaša. Nakon okupljanja uslijedili su pozdravni govori osnivača i pokretača FRAMA-e Imotski fra Jakova Udovičića koji je 1995. s grupicom entuzijasta pokrenuo priču koja traje već 30 godina. Potom su se okupljenom mnoštvu obratili prvi predsjednik FRAMA-e Imotski g. Stjepan Pezo te stara članica FRAMA-e Imotski gđa Ivana Marasović (rođ. Parlov) te Ana Đuzel, voditeljica cijeloga programa.

Na kraju je sadašnja predsjednica FRAMA-e Imotski uputila riječi dobrodošlice, a potom se obratio i fra Ivo Rastočić – duhovni asistent FRAMA-e. Kako bismo povezali oba važna datuma, profesor povijesti Denis Đerek govorio je o ulozi franjevac i kršćanstva u Hrvatskoj i u Imotskoj krajini.

Svjedočanstvo dvoje framaša, danas bračnih drugova – Anamarije Galić i Ivana Galića – nasmijalo je i ohrabrilo sve prisutne da ustraju u Božjemu naumu.

U 18 sati u crkvi sv. Franje održana je franjevačka krunica, a nakon toga služena je sveta misa. Bilo je uistinu svečano i lijepo.

Na zakuski nakon svete mise susrela su se braća i sestre, framaši, sljedbenici svetoga Franje, i potvrdila se ona stara: „Jednom framaš, zauvijek framaš.“

Sinj, subota, 7. lipnja 2025.

Provincijski susret ministranata

fra Mate Šakić

U subotu, 7. lipnja 2025. godine, u Sinju je održan susret ministranata iz župa koje poslužuju članovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Okupljanje je započelo u jutarnjim satima u oboru ispred samostana Čudotvorne Gospe Sinjske, gdje se okupilo oko 250 ministranata.

Sveto misno slavlje započelo je u 11 procesijom iz obora, a predvodio ga je provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Siniša Balajić. U koncelecijaciji su sudjelovali fra Marinko Vukman, gvardijan sinjskog samostana, fra Perica Maslač, provincijski promotor za duhovna zvanja i župnik Župe svih svetih u Hrvacama, te ostala franjevačka braća prisutna na susretu.

Nakon mise uslijedilo je predstavljanje ministrantskih skupina i župa, uključujući i filijale: Drniš, Primorski Dolac, Hrvace, Imotski, Metković, Studenci, Staševica, Gračac, Sveti Rok, Lovinac, Lišani, Potravlje, Sinj, Brnaze, Čitluk/Jasensko i Karakašica. Nakon predstavljanja uslijedio je kviz znanja u blagovalištu sjemeništa. Prvo mjesto osvojila je Župa Drniš, drugo Župa Imotski, a treće također Župa Imotski.

Uslijedio je zajednički ručak u oboru pred samostanom, nakon čega je snimljena zajednička fotografija, a potom je započelo natjecanje u malome nogometu.

Nogometne utakmice održavale su se u sportskoj dvorani i na vanjskome terenu Osnovne škole Marka Marulića pod budnim okom framaša koji su preuzeli ulogu sudaca.

Najuspješnije ekipe bile su: Filijalna zajednica Karakašica, Župa Sinj, Župa Metković.

Za ovaj lijep i radošću ispunjen dan zahvaljujemo ponajprije dragomu Bogu, zatim svoj braći franjevcima koja su sudjelovala na ovome susretu, a napose ministrantima na njihovu odazivu. Hvala gvardijanu samostana Čudotvorne Gospe Sinjske fra Marinku Vukmanu, kao i fra Antoniju Mravku, župniku istoimene župe na srdačnome dočeku!

Ministranti su se vratili svojim domovima u poslijepodnevnim satima, vjerujemo bogatiji za novo iskustvo i lijepu uspomenu! Neka im ovaj susret bude na radost i poticaj za još revniju službu oko oltara Kristova!

Imotski, nedjelja, 13. srpnja 2025.

Početak novicijata

fra Mate Šakić

U nedjelju, 13. srpnja 2025. godine, u samostanskoj i župnoj crkvi sv. Franje Asiškog u Imotskome, franjevački habit obukli su dosadašnji postulanti Jakov Rak i Noa Brakus.

Svečano misno slavlje predvodio je provincijal fra Siniša Balajić uz koncelebraciju fra Zorana Kutleše, gvardijana samostana u Imotskom, fra Anđelka Domazeta, magistra franjevačkih bogoslova, i još dvadesetak svećenika.

Prije početka misnoga slavlja održan je obred oblačenja u kojemu su postulanti Jakov i Noa obukli redovničko odijelo

– franjevački habit – a u tome su im pomogli fra Frano Laco i fra Valentino Radaš. Tijekom mise ministrirali su franjevački bogoslovi, a pjevali su župni zbor mladih i mladi iz molitvene zajednice Šum s neba i Gospa od Anđela.

Na koncu misnoga slavlja riječ zahvale Bogu i Gospi od Anđela uputio je imotski gvardijan fra Zoran Kutleša, čestitavši novacima na njihovim prvim franjevačkim koracima.

Nakon svečanoga blagoslova i zajedničkoga fotografiranja zajedništvo se prenijelo za obiteljski stol u dvorištu kuće iznad samostana.

Fra Jakov i fra Noa godinu kušnje provest će u novicijatu Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM na Humcu.

Knin, subota, 30. kolovoza 2025.

Nacionalno hodočašće osoba posvećenoga života

fra Tomislav Kiridžija

U subotu, 30. kolovoza 2025. godine, održano je nacionalno hodočašće osoba posvećenoga života u svetište Gospe Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta u Kninu.

Preko 400 redovnika i redovnica okupilo se u crkvi Gospe Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta. Sveto euharistijsko slavlje s početkom u 12 sati predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Zdenko Križić, predsjednik Vijeća HBK-e za posvećeni život. U koncelecijaciji su bili šibenski biskup mons. Tomislav Rogić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Siniša Balajić, provincijal Franjevačke provincije svetih Ćirila i Metoda fra Milan Krišto, kustod Franjevačke kustodije svetog Jeronima fra Tomislav Šanko, opat Slavonske benediktinske kongregacije o. Jeronim Adam, poglavari redovničkih obitelji te braća redovnici i svećenici.

Mons. Križić podsjetio je u propovijedi kako su redovnici i redovnice oni koji su se tijekom povijesti brinuli da hrvatski narod sačuva svoj krsni zavjet. To su činili svojom prisutnošću u narodu i karitativnim radom: „Svjedoci smo opadanja broja redovnika, zato je potrebno karitativno djelovati unutar vlastitih zajednica i instituta.“

Mons. Križić istaknuo je kako se redovničke zajednice ne smiju pretvoriti u dobrotvorne nevladine organizacije koje izbjegavaju govor i vrednote evanđelja, nego trebaju ljudima donositi ono najvažnije – spasenje i Isusa Krista. „Ne možemo ići na periferije društva s porukom radosne vijesti ako su naše zajednice iznutra mlake i površne, bez žara Duha Svetoga, jer tada naše poslanje gubi smisao. Osrednjost je najgora bolest od koje redovnici i redovnice mogu bolovati“, naglasio je nadbiskup.

Potrebno je iskazivati karitativnu brigu prema starim i nemoćnim redovnicima, kao i prema mladima koji tek pristupaju zajednicama, jer oni traže ljubav i prihvaćanje u bratstvu, odnosno sestrinstvu u koje ulaze. Često se, međutim, razočaraju jer uvide individualizam i hladnoću. Nadbiskup je naglasio i važnost predanja zajednice u Božje ruke jer samo je njegova volja hoće li ona egzistirati stoljećima ili će nestati. Pozvao je, stoga, sve da svesrdno rade na vlastitome poslanju: „Živjeti nam je svoje poslanje što bolje i svetije, a ne žaliti zbog manjka kandidata i kandidatica.“

Svoju propovijed mons. Križić zaključio je odlomkom molitve iz posvete sluga Božjega kardinala Franje Kuharića koju je izmolio pred likom Gospe Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta 12. rujna 1976. u Solinu:

„Presveta Bogorodice i Majko naša, posvećujemo ti Crkvu i narod u Hrvata po domovini i svijetu raseljen. Poznate su ti sve muke i potrebe naše Crkve. Povjeravamo ti naše svećenike, redovnike, naše biskupe, obnovi im

svima oduševljenje, vjernost i slogu. Posvećujemo ti naše redovnice, neka budu svijetli znak čistog i plodnog djevičanstva u službi malenih, bolesnih i zapuštenih.” Nadbiskup je pritom dodao i misao: „Prazne obitelji, prazna sjemeništa i novicijati znak su umiranja. Majko Milosti, ne daj da umremo. Amen.”

Sveto euharistijsko slavlje animirao je redovnički zbor pod ravnanjem maestra fra Stipice Grgata, uz orguljašku pratnju s. Mirte Škopljanac-Maćina. Na završetku mise okupljeni su ispjevali *Te Deum*.

Predsjednica Hrvatske redovničke konferencije s. Lidija Bernardica Matijević u svojem govoru posebno naglasila: „Uzvišenost i svetost svakog jubileja možemo prepoznati po plodovima, a danas su oni vidljivi u raznolikosti karizmi i radosti zajedništva. Redovništvo se okuplja više puta godišnje prema potrebama obrazovanja i službi te početnom i trajnom odgoju. Danas smo okupljeni radi slavlja svete godine koja nam daruje milost i oprost za koji molimo hodom časteći Boga. Vjerujem da će današnje okupljanje osvežiti

naše zajedništvo koje predstavlja značajan stup redovničkog života. Osobni doživljaj susreta koji ćemo ponijeti u svoje zajednice veliki je pokazatelj osobne i zajedničke duhovnosti. Zato neka nas i dalje nosi duh zajedništva koji treba biti jači od svakidašnjih briga i napora.”

Sestra Lidija zahvalila je domaćinima ova jubilejskog hodočašća, braći franjevcima kninskoga samostana, na čelu s gvardijanom fra Marko Đerekom. Po završetku misnoga slavlja okupljeni su poslušali kratko predavanje o povijesti stare Kninske biskupije koja je imala značajnu ulogu za katoličanstvo i hrvatski identitet na ovim područjima. Predavanje je održao Goran Mrnjavac, ravnatelj Kninskoga muzeja.

Redovnici i redovnice zaključili su svoj susret zajedničkim ručkom i druženjem u Osnovnoj školi Domovinske zahvalnosti u Kninu, gdje se na poseban način očitovala duhovnost pojedinca i zajednice – duhovnost koja postaje snažnija i plodnija kada joj je izvor Krist Gospodin.

*B*ožićne
meditacije

U Zahariji pogledajmo sebe

fra Kristijan Pisac

Uevangelju po Luki u kojemu razmatramo navještaj i začecje Ivana Krstitelja – onoga koji sebe naziva glasom koji više pripravljaajući put Riječi – pažnju nam privlači šutnja, muk. Zaharija, otac Ivanov, obavljajući bogoslužje u svetištu Gospodnjemu, susreće se s anđelom Božjim koji mu donosi radosnu vijest, vijest je da mu je molitva uslišana, no, premda je bio čovjek pravedan pred Bogom, svećenik koji je služio Gospodinu u Hramu i prinosisio kâd na žrtveniku pred Svetinjom nad svetinjama, Zaharija se u susretu s Gospodnjim anđelom ponaša kao da nije očekivao susret s Gospodinom.

U Zahariji pogledajmo sebe. Zar i mi ne pohađamo Gospodnji hram, mjesto molitve, tj. susreta s Bogom, a da često taj susret ni ne očekujemo. Sabiremo se na molitvu, ali od prekomjernoga tamjana koji stavljamo na žrtvenik, gušimo se u dimu i gubimo vid, odnosno, od prekomjerne buke naših molitava, izgovorenih formula i stotina želja koje želimo Gospodinu izreći, zaboravimo da je on uopće prisutan, zato nam srce često, umjesto mir i radost, obuzima sumnja i strah.

Kada ulazimo u crkvu i prigibamo koljeno do poda upravljajući pogled prema Svetinji na svetinjama, svetojhraništu, koliko se trudimo osvijestiti zašto i kome se klanjamo? U susretu s drugima, u vlastitoj svakodnevnici, koga susrećemo? Brata ili neprijatelja? Gospodina ili tek običnoga grješnika? Prijatelja ili potpunoga stran-

ca? Zar nam često naš odnos prema Bogu ne postaje samo nekakva rutina i ispunjavanje naoko pobožnih rituala?

Možda bi nam bilo korisno da se barem ponekad, makar na trenutak, zaustavimo da nam se iznova ne dogodi da se umjesto susreta sa Gospodinom s njim mimoidemo te, na koncu, zbog straha i sumnje izgubimo. Zar nismo često nezadovoljni jer nam se čini da Gospodin šuti, ona pitanja i molitve s kojima mu dolazimo kao da ostaju neodgovorena, a molitve neuslišane? Možda Gospodin doista šuti, ta on nije nepristojan, on ne upada u riječ dok mi govorimo. Možda bi nam bilo korisno kada bi idući put kada dođemo pred Gospodina zatvorili usta i utišali misli, a otvorili uši srca da se i na nama ispuni riječ proroka Izaije: „(...) tako će on mnoge zadiviti narode i kraljevi će pred njim usta stisnuti videć ono o čemu im nitko nije govorio, shvaćajući ono o čemu nikad čuli nisu“ (Iz 52, 15).

Doista kad zatvorimo svoja usta i zanijemimo pred Gospodinom kao Zaharija, bit ćemo sposobni čuti što nam Gospodin ima reći. Tada ćemo dobiti odgovore na pitanja, tek tada ćemo spoznati da su nam molitve doista uslišane, tada se više nećemo bojati Gospodina, nego ćemo strepiti da ga više nikada ne izgubimo, tada ćemo zajedno sa svetim Charlesom de Foucauld reći: „klanjanje, to nijemo divljenje“, tada ćemo zadivljeni uživati u njegovoj prisutnosti te, slušajući njegov glas koji nam govori: „Ja sam korijen i izdanak Davidov, sjajna zvijezda Danica“ (Otk 22, 16), i mi njemu potiho moći reći: „Dođi da nas spasiš i nemoj kasniti!“

Gospodin je blizu!

fra Daniel Živković

Pavao, nakon imperativa u kojemu poziva na radost i blagost, napominje i da je Gospodin blizu. Kao da time želi potaknuti Filipljane da shvate ovaj poziv ozbiljno. No, što nama znači da je Gospodin blizu? Gdje je to Gospodin u mom životu i gdje je to „blizu“? Je li na putu; hoće li doći; možda ipak još ne? Ili je On pak uvijek tu, toliko blizu da se morao „sakriti“ u malo dijete, u čovjeka i u komadić kruha kako ne bismo umrli od radosti i miline koliko je blizu, koliko je njegova prisutnost stvarna?

On je tu. Dolazi, krije se i otkriva se; šuti i govori, ali i viče. Viče Ivan, viču apostoli, viče i Crkva! Ne viču oni uzalud i ne vjerujem da bi vikali bez potrebe za tim. Naime, čini se da ne čujemo dobro ili ne želimo čuti. A kako ću i čuti Božji glas kada sam okružen tolikim drugim glasovima: televizijom, raznim medijima, bukom, zabavom, ispraznim razgovorima i šumom misli na koju sam se već i navikao. Ili sam svjesno zatvorio uši svoje duše kako ne bih čuo to vikanje koje me zove na obraćenje, na izlazak iz svojega komoditeta, na nadilaženje samoga sebe i svojih sebičnih želja koje me zatvaraju za Boga, za druge, a samim time i mene guše.

Na kraju ćemo mi vikati: „O, Bože, gdje si?!“ A on će reći: „Tu sam, kucam na vrata tvoje duše.“ On je uvijek tu, uvijek je blizu i čeka.

Oprosti mi, Isuse, ako te ostavljam na čekanju, ako imam važnijih stvari od tebe. Oprosti sv. Pavle, oprosti majko Crkvo, oprosti sv. Ivane! Oprostite svi koji vičete i dozivate me, a ja ne želim čuti. Kako ću se opravdati, što ću reći kada se budemo gledali...?

Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje. To te moli cijela Crkva, to te i ja sada molim za-

jedno s njom. Ta molba je ujedno i korak do otvaranja mog srca tvojemu glasu. O, Bože, kada sam ti se već obratio ovom molbom, ne dopusti da se ikada okrenem od tebe. Neka moje oči vazda budu uprte u tebe, koji daješ i htjeti, i činiti (usp. Fil 2,13), pa će i moje srce, odrekne li se svojih sebičnih želja, biti otvoreno za ono što ti želiš za mene. A to je put koji rađa istinskom radošću. Tek tada ću se moći radovati u tebi te imati mir koji samo ti možeš dati. Tek tada, kada u meni sve utihne i tvoj glas odjekne. A dovoljan je samo jedan tvoj šapat. Jer si blizu.

*Svibanjska
pobožnost*

Nada ne razočarava

Fra Stjepan Raić

U tradiciji Katoličke Crkve slave se jubilarne godine još od pape Bonifacija VIII. (1300.) pa sve do danas. Tako je papa Franjo u svibnju 2024. na Gospodinovo Uzašašće objavio bulu za svetu jubilarnu godinu naslovljenu riječima: *Nada ne razočarava*, referirajući se na Pavlovu poslanicu Rimljanima (usp. Rim 5,5). Također, početak pastoralne konstitucije *O Crkvi u suvremenom svijetu* izražava sličan kontekst koji glasi: „Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našega vremena osobito siromašnih i svih koji trpe“ (GS,1). Ovo se ne odnosi samo na vjernike, već na sve ljude. Upravo su papi Franji bliske sudbine putujućih ljudi, prognanika i migranata. Kako možemo ovo povezati s nadom koja ne razočarava? U Poslanici Rimljanima možemo naći ključ za razumijevanje nade koja je vjerom i ljubavlju protkana. Ljubav koja je razlivena u srcima našim po Duhu Svetome dar je i izraz Vječnoga, ona nije nešto što mi posjedujemo, već dar Božjega djelovanja prema čovjeku. Ona je izraz relacije po kojoj čovjek živi i u kojoj živi, jedno intimno i osobno iskustvo preobražavanja i obnavljanja. Upravo relacija ljubavi kojom se Bog čovjeku otkriva ne prolazi bez težine života i tjeskoba našega vremena. Kako istodobno razumjeti iskaz ljubavi koja se daje, ali i patnje, nevolje te iskušenja koja čovjek prolazi u životu. Sveti Jakov napominje: „(...) pravom radošću smatrajte, braćo moja, kada upadnete u razne kušnje znajući da prokušanost vaše vjere rađa postojanošću“ (Jak 1,2-3).

Vjera je sredstvo kojim vjernici primaju Božju milost koja se odnosi na pouzdanje u ono čemu se nadamo i sigurnost o onome što ne vidimo. Iz toga proizlazi da je nada očekivanje buduće slave koja nije tek jedna želja, već sigurnost koja proizlazi iz Božjega obećanja, a to obećanje ne postiđuje. Nada održava vjernike kroz kušnje života i papa Franjo s pravom naziva ljude hodočasnicima nade. Biti hodočasnik nade za Papu je obnova odnosa s Bogom i Isusom Kristom. Obnova odnosa je življenje relacije kojom smo spoznali ljubav Božju koja nas je prva uzljubila, iz koje proizlazi milost da prepoznamo znakove vremena u kojima se očituje čežnja ljudskoga srca za Božjom prisutnošću koja je spasonosna. Bez nade koja je vjerom i ljubavlju protkana nećemo biti svjedoci evanđeoskoga života koji se otvara prema potrebitima, napuštenima, obespravljenima, marginaliziranim i siromašnima. Marijo, majko nade, moli za nas.

Marijino bogomajčinstvo u znaku nade

fra Daniel Živković

Marija Bogorodica, Majka Božja, Majka Kristova, Majka Crkve... Sve ove i mnoge druge nazive koristimo u pobožnostima i u teologiji. Postavljam sebi pitanje: Kakve veze to ima sa mnom i mojim životom? Kako je Marijino bogomajčinstvo znak nade za mene u ovoj jubilejskoj godini?

Marijino bogomajčinstvo i nadu koju u njoj prepoznamo promatramo u odnosu na Krista. Isus Krist je posrednik između Boga i ljudi, a kako je došao po Mariji, ona je prva posrednica između nas i Isusa. I eto nam nade, nade za cijelo čovječanstvo. Zato njezino bogomajčinstvo ima veze s nama te možemo reći da ono zapravo i jest zbog nas. I to nam donosi neizmjernu radost. Ne samo što se vječni, neizrecivi, svemoguć Bog Stvoritelj utjelovio na način da je postao čovjekom, nego još više zato što je tim činom čovjek uzvišen do te mjere da on sam postaje sin Božji, postaje kći Božja. O, divnog li čuda i predivne li ljubavi i pažnje Božje prema nama!

Bilo bi doista nemarno i grešno zane-mariti i oglušiti se na ovaj dar i poziv Božji. Njegov dar utjelovljenja po Mariji je i poziv svima nama na nasljedovanje Marije jer je ona paradigma vjernosti Božjemu glasu i njegovoj volji. A vjeran njegovu glasu ne mogu biti ako ne slušam i ne čitam njegovu riječ. Koliko sam samo puta bio nemaran u slušanju riječi Božje

na svetoj misi? Nije onda ni čudno što Marijin bliski odnos s Bogom ili iskustva svetih duša gledam kao neki nedostižni mysticizam rezerviran samo za odabrane pojedince ili pak samo lijepo ispričanu priču u mašti srednjega vijeka. Bog doista govori svima, ali ga svi ne slušaju. Bog se želi i po meni i po tebi „utjeloviti“, želi živjeti u nama i život donositi drugima.

Marija ga je slušala. A slušam li ga ja? Jedan duhovni pisac u službi čitanja u došašću izjednačuje nepozorno slušanje Božje riječi s gaženjem tijela Kristova u svetoj hostiji. Površan odnos s riječi Božjom, s Isusom, nužno rezultira beživotnim i umornim stanjem duše bez inspiracije i radosti u životu. S druge strane, pozorno slušanje i njegovanje riječi Božje u sebi rađa novim životom, događa se utjelovljenje u svakodnevnicu, rađa se nada koja ne razočarava, nego daje smisao i radost, nada koja ne postiđuje, koja hrabri i jača unatoč svim slabostima i manama.

Stoga, Marijino bogomajčinstvo jest pravo čovjekoljublje koje se konkretiziralo u povijesti, a ne prestaje ni danas biti konkretno i djelotvorno u nama i po nama ako se otvorimo milosti Božjoj koja nam je dana upravo po Mariji. Tamo gdje je po Evinoj neposlušnosti Božjoj riječi došao očaj i beznađe, Marija je po svojoj poslušnosti donijela nadu; tamo gdje je danas očaj i besmisao, pozvani smo i mi poslušni živom riječi, s Marijom donijeti nadu koja ima ime, nadu koja je sam Isus Krist.

Svjedočanstvo

„Tko ti može više dati, sluga ili Gospodar?“

fra Daniel Živković

Pitanje iz naslova nije trgovačko, nego pitanje smisla, onoga što se javlja u svakome čovjeku, ali ga ponekad jednostavno zanemarimo ili nas život toliko izmori da ga zaboravimo tražiti i željeti. Sjećam se jednoga intervjua patera lke Mandurića u kojemu govori kako je pravi kršćanin pohlepan jer želi sve: želi život, želi se dati do kraja i ispuniti najdublju čežnju svojega srca. Pitanje iz naslova postavio je sveti Franjo, a nametnulo se i meni u određenome periodu života.

Odrastao sam u čestitoj obitelji u kojoj se radilo, išli smo na svetu misu i molili zajedno krunicu. Roditelji su mi dali dobre temelje na kojima sam poslije mogao graditi kada su se urušili moji loši projekti. Još kao adolescent tražio sam pažnju, htio se dokazati, druge impresionirati, očekujući priznanje i odobravanje. U srednjoj školi sam, želeći biti prihvaćen u društvu, činio štetu i sebi i drugima, mnoge povrijedio, roditelje osramotio. Nakon srednje škole, s 19 godina otišao sam u Njemačku i tamo nastavio još intenzivnije s raskalašenim životom. Zapravo sam nastavio potragu za najvećim Blagom, ali na krivome mjestu. Uvijek sam odlazio prazan i neispunjen. Konačno, umoran od traženja, pao sam na koljena i zavapio: „Bože, pomози mi!“ Bila je to moja prva osobna molitva, bio je to krik srca, više nego riječ, krik

na koji se Gospodin ne oglašuje. Počeo sam se mijenjati, češće moliti, savjest mi je proradila, ali još uvijek sjedim na dvije stolice. Prošlo je možda godinu i pol dana do moje prve temeljite ispovijedi. Želio sam novi život. Osjećao sam se prevareno jer sam išao za onim što svijet nudi kao recept za sreću: novac, ugled, uspjeh, provodi... Na kraju te odbaci i ostavi samoga. Tražio sam, molio, borio se protiv grešnih navika i tako me Gospodin doveo na jednu duhovnu obnovu koja mi je definitivno promijenila život. Bilo je to 2016. godine. Sjećam se samo da je tema bila euharistija te da sam tih dana krenuo drugim smjerom u život. I to mi je dosta.

Konačno sam prodisao punim plućima. Bio je to novi život, uskrsnuće i novi početak na jedan skroz drukčiji način. Što mi je bilo slatko, postalo mi je gorko, a što je bilo gorko, postalo mi je slatko. Nisam više ja bio centar svijeta, nego sam počeo i druge primjećivati. Imao sam veliku potrebu pomoći potrebitima. Tako sam išao i na kolodvor u Frankfurtu dijeliti hranu ljudima od kojih svi okreću glavu. Oni su mi se uvlačili u srce, htio sam im biti blizu. Sada vidim da me je Gospodin već tada pozivao u Red Manje braće, da sam htio biti s gubavcima današnjega vremena, a da toga nisam bio ni svjestan.

Unatoč svemu, u meni su ostali tragovi staroga života koje je trebalo iščupati iz korijena te je dugo vremena prošlo dok sam svim srcem zagrio od Boga darovan novi život. Ta borba u meni još uvijek traje i zahvalan sam na njoj jer mi pomaže biti budnim. Gospodin nam želi dati sve, on daje sve, daje nam cijeloga sebe. Ali i od nas traži

sve – ne polovičnost, nego cijeloga čovjeka. Ali često to darivanje bude u jednome smjeru. Niti ne znamo što Bog želi za nas, a rijetko ga i pitamo za njegovu volju. No, smisao ljudskoga života i ispunjenje naših najdubljih čežnji krije se upravo u življenju onoga što Bog traži od nas jer ta čežnja u nama jest od njega pa je samo on i može ispuniti.

Nakon te prve temeljite ispovijedi Isus mi je u srce stavio želju za svećeničkim pozivom. Vjerujem da ga je samo probudio, da sam to mogao prepoznati tek onda kada su mi pale sve ljuske i kraste grijeha s duše. Od silne slobode koju sam doživio u ispovijedi, kao da su pukli lanci koji su stiskali moju dušu; divio sam se čudu da Bog čini preko čovjeka ono što sam čovjek nije u mogućnosti. Poželio sam i ja biti kanal Božje milosti, da drugima donosim slobodu, da im skidam okove grijeha u ispovijedi. I to nije bilo neko promišljanje, nego duboka želja duše koju tada nisam razumio, a koje sam se čak i plašio.

U to vrijeme povezao sam se sa zajednicom u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Offenbachu,

gdje sam živio od 2015. do odlaska u samostan 2020. godine. Imao sam snažan unutarnji poticaj na služenje te sam se prvo uključio u zbor mladih, pa onda i u druge aktivnosti zajednice. Moj molitveni život produbio se i postalo mi je jasno da bez Isusa ne mogu ništa. Spoznaja da sam pozvan na svećeništvo bivala je sve jača, a ja sam je sve više odbijao. Gotovo da sam uvjerio sam sebe kako se trebam posvetiti u bračnom pozivu uz ženu i djecu. U dubini duše znao sam da je za mene posvećeni život, ali nisam mogao ostaviti pomisao na ugodu i ljepotu bračnog života. Razmišljao sam o služenju i razdavanju sebe u obitelji, ali je u temelju bila sebičnost. Počeo sam lijepu priču s obiteljskim poslom, upoznao divnu djevojku s kojom sam živio čistoću, skupa smo molili i tako sam išao k ženidbi. Sve je bilo lijepo zamišljeno, ali to nije Božje te stoga ne može ni donijeti dobre plodove. Premda nesretan, ne napuštam svoj plan. Išao sam do te mjere da sam namjerno zapuštao molitvu zato što mi je u stanju milosti bila jasnija Božja volja. Tada bih imao

mir, odlazio bih u samoću moliti i provoditi vrijeme s Bogom. A kada molitvu svedem na minimum, onda mi se i vizija života mijenja. I to dvoje se međusobno kosilo u meni: Božji poziv da se njemu predam u posvećenome životu i, s druge strane, moja sebična želja da se ostvarim u obiteljskome pozivu.

Kada mi je Gospodin dao milost da se djevojka i ja razidemo, opet sam bio slobodan, ali sada je ta sloboda bila bez rezervnih opcija i želje za ostvarenjem. Dolazio sam mu sa molitvom da mi pokaže što želi od mene jer nisam više mogao ni želio živjeti podijeljenost u sebi. Ubrzo mi je providio jednoga svećenika, mogega brata franjevca s kojim sam razgovarao vrlo kratko, ali mi je taj razgovor donio toliku jasnoću da sam iste večeri poslao e-mail s upitom da me prime u Red Manje braće. Nakon iskustva u samostanu u Imotskom, znao sam da je to mjesto za mene. Dao sam otkaz na poslu, odjavio što sam trebao, riješio dokumentaciju i došao živjeti u Imotski, ja, koji sam za Imotski

čuo tek u medijima, koji sam odrastao u selu Matiči kod Orašja, u Bosanskoj Posavini. I eto me sada u Splitu nakon pet godina života u samostanu. Upisao sam četvrtu godinu fakulteta i idem naprijed uz Božju pomoć.

Molim Isusa za ljubav prema njemu i njegovoj svetoj volji, da naučim sve prihvatiti iz njegove ruke. Htio sam grliti ženu i djecu koju mi Bog podari, a on mi je dao da grlim cijeli svijet, sve potrebite, napuštene, usamljene, izgubljene, svu njegovu djecu. Tražio sam od njegovih sluga, njegovih stvorenja nešto što sam ja zamislio, a On, Gospodar svega stvorenoga, dao mi je što nisam mogao ni zamisliti. I ovo je svjedočanstvo o tome kako me je Bog privukao sebi, spasio me i darovao mi novi život te kako sam došao u samostan. Ali tu priča ne završava. I dalje sam slab, borim se sa samim sobom i ispovijedam se često jer sam i ja u potrebi, a Gospodin je blag i milosrdan te ima strpljenja sa mnom.

Isusu Kristu neka je slava i hvala za sve!

ARBOR UNIVERSAE SERAPHICAE SANCTITATIS

AB ECCLESIA ROMANA RECOGNITA ET APPROBATA

Franjevački poziv

*„Ovako je Gospodin, meni bratu
Franji, dao da započnem...”*

Ovim riječima sveti Franjo Asiški oslikava početke svog obraćenja Kristu, otkrivajući ujedno i svoj poziv u Crkvi i svijetu.

Time pokazuje da u korijenu poziva ne nalazimo prvenstvenu ljudsku ili osobnu inicijativu, nego tajanstveni Božji glas koji poziva. Budući da nas je On stvorio iz ljubavi, htio je isto tako da budemo pozvani, dajući nam posebne darove i sposobnosti za osobni i slobodni odgovor na poziv Krista i Crkve.

Zato je Božji poziv najdublji izraz Njegove ljubavi prema nama, a naš odgovor jest odgovor na ljubav „Onoga koji nas poziva”.

Stoga, dragi čitatelju ovih redaka, koji možda u svom srcu osjećaš poziv odozgor, ne boj se ne odgovoriti, vjeruje, nadaj se, voli, riskiraj!

Naš poziv prolazi i svoj odgojni put koji započinje danom primanja u postulaturu i, premda traje cijeli život, svoju početnu fazu završava polaganjem svećanih zavjeta. Stoga ćemo ovdje dati kratak pregled sadržaja odgojnih etapa.

Sjemenište Sinj

Kandidatima koji se odgajaju u sjemeništu i koji pohađaju Franjevačku Klasičnu gimnaziju u Sinju, završni, četvrti razred ujedno je i godina postulature. U toj godini oni se intenzivnije upoznaju s franjevačkim načinom života i pripremaju se za odlazak u novicijat.

Franjevačko sjemenište u Sinju

adresa: Fratarski prolaz 4, 21230 SINJ

tel.: 021/826-519

prefekt: fra Ivan Čikara

e-mail: ciki.ivan@yahoo.com

Postulatura Imotski

Kandidati koji ne pohađaju gimnaziju u Sinju jer su već završili školovanje, pripremaju se godinu dana u postulaturi u Imotskom za ulazak u novicijat. Glavna je svrha ovog razdoblja poticanje razvijanja čovjekove osobnosti i produbljivanje krsnog obećanja. Naglasak leži na rastu ljudske osobnosti, ali i na duhovnom rastu, produbljivanju vjerskog znanja, utvrđivanju opće naobrazbe i početnom upoznavanju karizme i načina franjevačkog života.

Na tom putu postulantu pomaže i prati ga magistar postulanata zajedno s ostalom braćom koja žive u kući odgoja. Na kraju postulature donosi se odluka o postulatovoj prikladnosti za ulazak u novicijat.

Franjevačka postulatura u Imotskom

adresa: fra Stjepana Vrljića 21,
21260 IMOTSKI

tel.: 021/672-529

magistar: fra Zoran Kutleša

e-mail: kutlesazoran@gmail.com

domagistar: fra Ivo Rastočić

e-mail: ivorastocic@gmail.com

Novicijat Humac

Novicijat je razdoblje odgoja i života u našem Redu koje započinje oblačenjem habita i završava prvim jednostavnim zavjetima, a traje dvanaest mjeseci. U novicijatu novak nastavlja razlučivati i produbljivati vlastite odluke o nasljeđivanju Isusa Krista u Crkvi po primjeru sv. Franje. Istodobno dublje spoznaje i iskustveno osjeća franjevački način života, ne prestajući se truditi oko svoga ljudskog i kršćanskog rasta. Novicijat nudi cjelovit rast novaka, osobito zbog duha molitve i pobožnosti, bratstva, poniznosti, služenja i evangelizacije, što su bitne dimenzije naše karizme. I dalje je cilj upoznavanje samog sebe i našeg bratstva, a novak treba naučiti da je osobno odgovoran za svoj put.

Na tom putu novaka prati magistar novaka sa suradnicima iz Zbora odgojitelja.

Franjevački novicijat na Humcu

adresa: Trg svetog Ante 1

88 320 LJUBUŠKI-HUMAC

tel: (039) 832-583

meštar: fra Ivan Landeka

e-mail: novicijati.ofm@gmail.com

Franjevačka bogoslovija Split

Ovo razdoblje traje od jednostavnih do svečanih zavjeta, a ono ne smije biti kraće od tri ni duže od šest godina. Svečani se zavjeti redovito polažu nakon četiri godine provedene u jednostavnim zavjetima.

Opći cilj tog razdoblja jest cjelovita formacija osobnosti manjeg brata. Važno je da brat i dalje raste u stalnom obraćenju Kristu kako bi na taj način živio, produbljivao i usvajao franjevačku karizmu. Bratstvo i u ovoj odgojnoj etapi ima odlučujuću ulogu u odgoju, ono mora postati prepoznatljivo očitovanje evanđelja.

U središtu je cjelovit odgoj za franjevački način života koji se ostvaruje preko bratskog života u svim njegovim dimenzijama, uključujući studij, fizički rad, kućanske poslove te stalno produbljivanje razloga za zvanje. U ovo razdoblje također se ubrajaju i

razdoblja u kojima treba živjeti i provjeravati bitne dimenzije karizme, a to su: molitva, bratski život, evangelizacija, studij, služenje siromašnima i misije.

Važnu ulogu u odgoju braće u jednostavnim zavjetima ima bratstvo kuće. Sva braća dotične kuće sudjeluju u odgoju, a izravní odgojitelj braće u jednostavnim zavjetima jest magistar bogoslova koji je ujedno i član dotičnog bratstva. U obavljanju službe pomažu mu domagistar i Zbor odgojitelja.

Franjevački klerikat u Splitu

adresa: Put iza Nove bolnice 10 c,
21000 SPLIT

tel.: 021/541-702

magistar: fra Anđelko Domazet

e-mail: andjelkodomazet119@gmail.com

